

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Πολιτικά κόμματα και νεολαϊστικό κίνημα, η περίπτωση της Ελλάδας,
2006-2015

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μελπομένη Βαγιώτη

Αθήνα, 2024

Διμελής Επιτροπή

Σεραφείμ Σεφεριάδης, Καθηγητής Πάντειο Πανεπιστήμιο (Επιβλέπων)

Νίκος Σερντεδάκης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Copyright © Μελομένη Βαγιώτη, 2024

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Για τον Κώστα και την Αλίκη

Συντομογραφίες

- ΑΔΕΔΥ: Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων
- ΑΕΙ: Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
- ΑΝΤ.ΑΡ.ΣΥ.Α: Αντικαπιταλιστική Αριστερή Συνεργασία για την Ανατροπή
- ΑΣΟΕΕ: Ανώτατη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών
- ΒΕΑ: Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθήνας
- ΓΕΣΑΣΕ: Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος)
- ΓΣΕΒΕΕ: Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας
- ΓΣΕΕ: Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας
- ΔΙΚΑΤΣΑ: Διαпанεπιστημιακό Κέντρο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών της Αλλοδαπής
- ΔΑΠ: Δημοκρατική Ανανεωτική Πρωτοπορία
- ΔΑΡΑΣ: Δίκτυο Αυτόνομων Ριζοσπαστικών Αριστερών Σχημάτων
- ΔΟΑΤΑΠ: Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης
- ΔΟΕ: Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος
- ΕΑΑΚ: Ενιαία Ανεξάρτητη Αριστερή Κίνηση
- ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση
- ΕΕΚ: Εργατικό Επαναστατικό κόμμα
- ΕΚΠΑ: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- ΕΜΠ: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
- ΕΣΕΕ: Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας
- ΕΣΥΠ: Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας
- ΚΚΕ: Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας
- ΚΚΕ μ-λ: Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (μαρξιστικό-λενινιστικό)
- ΚΝΕ: Κομμουνιστική Νεολαία Ελλάδας
- ΚΥΤ: Κέντρα Υποδοχής (Μεταναστών)
- ΜΑΣ: Μέτωπο Αγώνα Σπουδαστών

ΜΚΟ: Μη κυβερνητικός οργανισμός
Μ-Λ ΚΚΕ: Μαρξιστικό-Λενινιστικό Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας
ΝΚΑ: Νεολαία Κομμουνιστική Απελευθέρωση
ΟΓΕ: Ομοσπονδία Γυναικών Ελλάδος
ΟΛΜΕ: Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης
ΟΣΕ: Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας
ΠΑΓΕΣΕΣ: Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών
ΠΑΜΕ: Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο
ΠΑΠΕΙ: Πανεπιστήμιο Πειραιά
ΠΑΣΟΚ: Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα
ΠΑΣΥ: Πανελλήνια Συμβουλευτική
ΠΑΣΠ: Πανελλήνια Αγωνιστική Σπουδαστική Παράταξη
ΠΚΣ: Πανσπουδαστική Κίνηση Συνεργασίας
ΠΟΣΔΕΠ: Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού
ΣΕΚ: Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα
ΤΕΕ Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
ΤΕΙ: Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
CPE: Contrat de première embauche-Σύμβαση πρώτης πρόσληψης
G8: Group of Eight (8)

Ευχαριστίες

Με αφορμή την παρούσα διπλωματική εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Σεφεριάδη Σεραφείμ, πρωτίστως για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, για την καθοδήγησή του κατά τη διάρκεια της διπλωματικής μου, καθώς και για την ευκαιρία που μου έδωσε να έρθω σε επαφή με το πεδίο της Συγκρουσιακής Πολιτικής, και να επιχειρήσω την μελέτη του.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την εμπιστοσύνη και την υποστήριξή τους καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	9
Abstract	11
Εισαγωγή	13
Κεφάλαιο Πρώτο: Θεωρητικά εργαλεία	14
1.1 Κοινωνικά κινήματα και πολιτικά κόμματα	14
1.2 Κινήματα, πολιτικά κόμματα και νεολαία	17
Κεφάλαιο Δεύτερο : Η περίοδος 2006-2007	20
2.1 Ιστορική Αναδρομή- Η νεολαία ξανά στους δρόμους	20
2.2 Ευρώπη και Εκπαιδευτική Πολιτική- Πολιτικό Περιβάλλον	21
2.3 Η πορεία του κινήματος.....	23
2.3.1 Οι πρώτες αντιδράσεις- Τα ΕΑΑΚ αντιδρούν πρώτα.	23
2.3.2 Έχουμε κίνημα, τα πολιτικά κόμματα παίρνουν θέση.....	24
2.3.3 Καταλήψεις , πορείες διαμαρτυρίας, στην καρδιά του κινήματος.	26
2.3.4 Ο κορύφωση του κινήματος- Μάρτης 2007.	28
Κεφάλαιο Τρίτο : Ο Δεκέμβρης του 08'	30
3.1. Πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον.....	30
3.2 Η δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου	32
3.3 Η στάση της Αριστεράς	33
3.4 Ο απολογισμός του Δεκέμβρη	37
Κεφάλαιο Τέταρτο: Οικονομική Κρίση και Νέα Γενιά	39
4.1 Οι «αγανακτισμένοι» το κίνημα της «πλατείας» και η στάση της νεολαίας.....	39
4.1.1 Αναδρομή-Αιτιότητα.	39
4.1.2 Η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά.....	41
4.1.3 Ο ΣΥΡΙΖΑ και οι πλατείες.	42
4.1.4 Το ΚΚΕ και οι αγανακτισμένοι.	43
4.2 Το φοιτητικό κίνημα εν μέσω κρίσης.....	45
4.3 Η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ και η νεολαία.....	50
Συμπεράσματα	53
Βιβλιογραφία	58
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	70

Περίληψη

Στην παρούσα διπλωματική εργασία μελετήσαμε την σχέση των πολιτικών κομμάτων και του νεολαιίστικου κινήματος την περίοδο 2006-2015. Η σχέση των κινημάτων της νεολαίας με τα πολιτικά κόμματα την περίοδο 2006-2015 στην Ελλάδα ήταν πολύπλοκη και εξελίχθηκε δυναμικά, επηρεασμένη από μια σειρά κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών παραγόντων, κυρίως με βάση την οικονομική κρίση που ξέσπασε από το 2008 και έπειτα. Οι βασικές φάσεις και τάσεις αυτής της σχέσης ήταν το φοιτητικό κίνημα της περιόδου 2006-2007, η νεανική εξέγερση μετά την δολοφονία του δεκαπεντάχρονου Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου, η παρουσία της νεολαίας στα κινήματα που έλαβαν χώρα στην οικονομική κρίση και η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ έως την εκλογή του την περίοδο 2012-2015. Την περίοδο 2006-2007 οι φοιτητικές κινητοποιήσεις πραγματοποιήθηκαν κατά της συνταγματικής αναθεώρησης του άρθρου 16 που ουσιαστικά άνοιγε τον δρόμο για την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων. Τα κόμματα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς αντέδρασαν θετικά στο κίνημα, και με καθυστερημένη αλλά θετική αντίδραση αντιμετώπισε το κίνημα και το ΚΚΕ. Το ΣΥΡΙΖΑ επίσης κράτησε θετική στάση. Οι νεολαίες των παραπάνω κομμάτων κράτησαν ηγετικό ρόλο στο κίνημα. Ενάμιση χρόνο μετά δολοφονείται ο δεκαπεντάχρονος μαθητής στην περιοχή των Εξαρχείων από τον ειδικό φρουρό Επαμεινώνδα Κορκονέα. Το γεγονός αυτό πυροδότησε μια σειρά από μαζικές διαδηλώσεις της νεολαίας που χαρακτηρίστηκαν από έντονα επεισόδια βίας και σκληρή αντιμετώπιση από της δυνάμεις καταστολής του κράτους. Τα αριστερά κόμματα στήριξαν τη νεολαία, κυρίως το ΣΥΡΙΖΑ και η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά, αλλά και το ΚΚΕ παίρνοντας όμως αποστάσεις από τον ανατρεπτικό χαρακτήρα του κινήματος. Η επόμενη φάση περιλαμβάνει την περίοδο της οικονομικής κρίσης και τα κινήματα των «πλατειών» με βασικό πρωταγωνιστή το ΣΥΡΙΖΑ και εν γένει την Αριστερά και σε ξεχωριστές κινητοποιήσεις το ΚΚΕ. Η συμμετοχή της νεολαίας σε αυτά τα κινήματα δημιούργησε δυσφορία απέναντι στα παραδοσιακά πολιτικά κόμματα, και μόνο ο ΣΥΡΙΖΑ φάνηκε να κερδίζει από αυτή την αντίδραση, προβάλλοντας ως αντιμνημονιακή δύναμη. Επιπλέον το φοιτητικό κίνημα την περίοδο εκείνη βρισκόταν σε μια κρίσιμη καμπή. Τέλος θα δούμε πώς η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία το 2015 συνδέθηκε με την κινηματική νεολαία. Σε αυτήν την περίπτωση η σχέση της νεολαίας με τα κόμματα έγινε πιο

πολιτικοποιημένη, εφόσον οι νέοι συνειδητοποίησαν πως τα προβλήματα της ανεργίας, της φτώχειας και του αβέβαιου μέλλοντος είχαν διογκωθεί από την κακή διαχείριση των κυβερνήσεων και όφειλαν να το αντιμετωπίσουν.

Λέξεις-Κλειδιά: Πολιτικά κόμματα, νεολαία, νεολαιίστικο κίνημα, φοιτητικό κίνημα, ΣΥΡΙΖΑ, οικονομική κρίση

Abstract

In this thesis we studied the relationship between political parties and the youth movement in the period 2006-2015. The relationship between youth movements and political parties in the period 2006-2015 in Greece was complex and evolved dynamically, influenced by a series of social, political and economic factors, mainly based on the economic crisis that broke out from 2008 onwards. The main phases and trends of this relationship were the student movement of the period 2006-2007, the youth uprising after the murder of the fifteen-year-old Alexandros Grigoropoulos, the presence of youth in the movements that took place during the economic crisis and the rise of SYRIZA until his election in the period 2012-2015. In the period 2006-2007, student mobilizations took place against the constitutional revision of article 16, which essentially paved the way for the establishment of private universities. The parties of the extra-parliamentary Left reacted positively to the movement, and with a belated but positive reaction faced the movement and the KKE. SYRIZA also took a positive stance. The youth organizations of the above kept a leading role in the movement. A year and a half later, the fifteen-year-old student is murdered around Exarchia by the special guard Epaminondas Korkoneas. This event triggered a series of mass youth demonstrations characterized by intense episodes of violence and harsh treatment by the state's repressive forces. The left-wing parties supported the youth, mainly SYRIZA and the extra-parliamentary Left, but also the KKE, distancing themselves from the subversive character of the movement. The next phase includes the period of the economic crisis and the movements of the "squares" with SYRIZA as the main protagonist and the Left in general and the KKE in separate movements. The participation of youth in these movements created discomfort towards the traditional political parties, and only SYRIZA seemed to gain from this opposition, projecting itself as an anti-memorial force. In addition, there is a crisis of the student movement at that time. Finally, we will see how the rise of SYRIZA to power in 2015 was linked to cinematic youth. In this case, the youth's relationship with the parties became more politicized, since the youth realized that the problems of unemployment, poverty

and an uncertain future had been exacerbated by the mismanagement of the rulers and they had to deal with it.

Keywords: Political parties, youth, youth movement, student movement, SYRIZA, economic crisis

Εισαγωγή

Την περίοδο 2006-2015, σχεδόν μια ολόκληρη δεκαετία, η Ελλάδα βίωσε κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές, ως συνέπεια της «νέας εποχής» που υιοθετήθηκε σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο με την είσοδο στον 21ο αιώνα. Οι εξελίξεις σε τεχνολογικό επίπεδο, η διευκόλυνση στις μετακινήσεις πληθυσμών και η δημιουργία διεθνών δικτύων διαμόρφωσε την μορφή και το περιεχόμενο των συλλογικών δράσεων. Με την συμβολή της παγκοσμιοποίησης όσον αφορά τα δίκτυα επικοινωνίας, δόθηκε η δυνατότητα της ταχύτατης ενημέρωσης για το περιεχόμενο των διεκδικήσεων μιας συλλογικής δράσης. Μέσα από τα δίκτυα το μήνυμα για δράση και κινητοποίηση μεταδιδόταν εξαιρετικά γρήγορα (Tilly, 2007). Μια αλληλουχία γεγονότων λειτούργησαν καταλυτικά για την οργάνωση μιας σειράς από κινητοποιήσεις με πρωταγωνιστή την νεολαία. Οι νεολαιίστικες συλλογικές δράσεις που έλαβαν χώρα την χρονική περίοδο που μελετάμε ενισχύθηκαν και διαφοροποιήθηκαν μετά την κορύφωση του κινήματος κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα έχει αφετηρία στα μέσα της δεκαετίας του 90', από το κίνημα των Ζαπατίστας το 1994, έως τις κινητοποιήσεις ενάντια στη σύνοδο κορυφής του ΠΟΕ (Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου) στο Σιάτλ των ΗΠΑ το 1999 και τις διαδηλώσεις στην Γένοβα το 2001 (Tilly, 2007). Επιπλέον η Ευρώπη, μετά το 2008 εισήλθε σε μια περίοδο γενικευμένης οικονομικής κρίσης, δημιουργώντας το κατάλληλο πεδίο συλλογικών δράσεων σε πολλά κράτη. Οι Έλληνες νέοι, κυρίως φοιτητές αφουγκράστηκαν τις απειλές και αντέδρασαν. Η νεολαία αποτελεί ένα σώμα που μεταβάλλεται ιστορικά και επιδρά με κοινωνικά και ιδεολογικά πρότυπα, αποτελώντας μια ιστορική-κοινωνική κατασκευή της νεωτερικότητας (Μαλούτα-Παντελίδου & Ζηργάνου- Καζολέα, 2020). Επιπλέον τείνει να παίζει καίριο ρόλο στην εκδήλωση των συλλογικών δράσεων, γιατί αποτελεί ιδιαίτερη κοινωνική κατηγορία που δεν διαθέτει άρτια ταξικά χαρακτηριστικά αλλά λειτουργεί καταναλωτικά μέσα από την οικογένεια. Παρόλα αυτά, διαθέτει ιδεολογικά και πολιτικά αντανakλαστικά που εν δυνάμει μπορούν να συνθέσουν μια πολιτική ταυτότητα (Μηλιός, 1993).

Στην περίπτωση των νεολαιίστικων κινημάτων στην Ελλάδα και εφόσον υπάρχει σαφής αλληλεπίδραση με τα πολιτικά κόμματα κυρίως της Αριστεράς, θα μελετήσουμε τις αντιδράσεις των κομμάτων κατά την εκδήλωση των συλλογικών δράσεων και τον ρόλο που διαδραμάτισαν στην έκβασή τους. Την περίοδο 2006-2015 στην Ελλάδα, από την πανευρωπαϊκή έκρηξη στην παιδεία που αναπόφευκτα έβγαλε την ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα στο δρόμο έως την άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ στο τιμόνι της χώρας, οι κινηματικές δράσεις μέσα από μετασχηματιστικά γεγονότα βρήκαν την στήριξη ευθέως ή όχι από κόμματα κυρίως της Αριστεράς, και τον αντιεξουσιαστικό χώρο. Στην παρούσα μελέτη θα επιχειρηθεί μια πρώτη αναγνώριση για το πώς τα πολιτικά κόμματα της Αριστεράς κατάφεραν ή όχι να επιδράσουν μέσω του πολιτικού τους λόγου, να επηρεάσουν την εκδήλωση, την πορεία, την εξέλιξη καθώς και την έκβαση των νεολαιίστικων συλλογικών δράσεων. Επίσης θα ερευνήσουμε αν πρόκειται για μια σχέση δράσης-αντίδρασης ή μια μονόπλευρη επιδραστική διαδικασία. Για τη μελέτη αυτή εκτός από τα βασικά θεωρητικά εργαλεία, της θεωρίας των κοινωνικών κινημάτων και των βασικών γνωρισμάτων των πολιτικών κομμάτων σε σχέση με την επικοινωνιακή ανάδραση στην νεολαία, θα πρέπει να εξετάσουμε σε κάθε κρίσιμο χρονικό σημείο την αντίδραση των πολιτικών κομμάτων και τον αντίκτυπο αυτής. Για την ομαλή εξαγωγή συμπερασμάτων στο παράρτημα παραθέτουμε ένα Χρονολόγιο με τα βασικά σημεία των αντιδράσεων του ΣΥΡΙΖΑ κυρίως την χρονική περίοδο της οικονομικής κρίσης 2008-2015. Στην ουσία, πρόκειται για μια έρευνα που μπορεί να λειτουργήσει ως ένα χρήσιμο εργαλείο για μελλοντικές μελέτες που θα εξηγούν και θα αποκαλύπτουν πλήρως την συνάρτηση κόμματα-κινήματα.

Κεφάλαιο Πρώτο: Θεωρητικά εργαλεία

1.1 Κοινωνικά κινήματα και πολιτικά κόμματα

Η εκδήλωση των συλλογικών δράσεων εντός της κοινωνίας συνιστά μια σειρά από ενδεδειγμένες συνθήκες που συνήθως λειτουργούν ταυτόχρονα. Για την εκδήλωση αυτή προέχει οι συμμετέχοντες να μπορούν να αντιληφθούν τις πολιτικές ευκαιρίες και να διακρίνουν τις απειλές, καθώς και να ξεκαθαρίσουν τα κίνητρα της συμμετοχής τους. Τα

κίνητρα καθορίζονται από την ιδεολογία, τον κομματικό προσανατολισμό αλλά και την υφιστάμενη συμμετοχή σε κάποια ομάδα (Tarrow, 2011). Οι φοιτητές αποτελούν μια ομάδα που διαθέτει ιδεολογικά και πολιτικά χαρακτηριστικά. Η αξιοποίηση αυτών των πολιτικών ευκαιριών, υιοθετώντας οικεία ρεπερτόρια δράσης (απεργιακές κινητοποιήσεις, συμβολικές καταλήψεις, διαδηλώσεις, συλλαλητήρια κ.α.), παρέχει την δυνατότητα σε άτομα που δεν έχουν εξουσία και διαθέτουν ελάχιστους πόρους να δράσουν συνεργατικά έχοντας απέναντι τους ισχυρούς αντιπάλους. Όταν οι δράσεις αυτές εξαπλώνονται και εντείνονται λόγω πυκνών κοινωνικών δικτύων βρισκόμαστε εν μέσω κοινωνικού κινήματος. Υπάρχουν διεργασίες που μπορούν να μετατρέψουν ένα κοινωνικό κίνημα σε επανάσταση, αν οι δράσεις και τα αιτήματα αφορούν το γενικό κοινωνικό σύνολο (Tarrow, 2011).

Η μελέτη σε βάθος της αιτιότητας των συλλογικών δράσεων του κόσμου απαιτεί την ενδελεχή αναγνώριση των κοινών αντιλήψεων, της δυναμικής των συνδέσμων που προκύπτουν από τα κοινωνικά δίκτυα, αλλά και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των μορφών δράσεων (Tarrow, 2011). Σύμφωνα με τον Sydney Tarrow για την προσέγγιση των παραγόντων που προαναφέραμε οι μελετητές βασίζονται πάνω σε τέσσερις κλασικές παραδόσεις, του Karl Marx, του Vladimir Lenin, του Antonio Gramsci και του Tilly. Στην παρούσα φάση θα κινηθούμε στις απόψεις του Tilly αλλά και του Gramsci. Ο μεν Gramsci μετά και το τέλος της Οκτωβριανής Επανάστασης διαπίστωσε πως μόνο η οργάνωση δεν είναι αρκετή για την εκδήλωση συλλογικής δράσης. Συγκεκριμένα για να πετύχει ένα εν δυνάμει εργατικό κίνημα, θα πρέπει η συνείδηση των εργατών να αφυπνιστεί, στο μέτρο που τους καθιστά μέλη μιας συλλογικότητας που διαθέτει μια συγκεκριμένη κουλτούρα. Ο δε Tilly υποστήριξε πως η κρατική δομή και οι στρατηγικές επιταγές του κράτους, λόγου χάρη ο πόλεμος, και άλλες παρόμοιες καταστάσεις απομακρύνουν τους ανθρώπους από το κράτος, εντείνοντας τις διαφορές τους. Στο σχεσιακό μοντέλο του Tilly, οι συλλογικές δράσεις αλληλοεπιδρούν με το πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον, συχνά αμφιμονοσήμαντα (Tarrow, 2011).

Η αλλαγή της μορφής των πολιτικών ευκαιριών, όταν γίνει αντιληπτή από τα άτομα που παράλληλα αντιμετωπίζουν και πιθανούς περιορισμούς που τους

δυσανεστούν, αφού ακολουθήσουν οικεία ρεπερτόρια δράσης, έχουν την δυνατότητα να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες διευρύνοντας τον κύκλο της δράσης. Όταν οι δρώντες έχουν κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά οι δράσεις πυκνώνουν σε κοινωνικά δίκτυα. Οι συλλογικές δράσεις περιέχουν το στοιχείο της σύγκρουσης. Τα άτομα συγκεντρώνονται, διαμαρτύρονται, προχωρούν σε συνελεύσεις, αποφασίζουν, παρεμποδίζουν, καταλαμβάνουν χώρους, συχνά συγκρούονται και ασκούν βία. Οι παραπάνω τρόποι σύγκρουσης συνθέτουν ένα μέρος της δημόσιας κουλτούρας μιας κοινωνίας (Tarrow, 2011). Επιπλέον η συνεργασία και η εμπιστοσύνη μεταξύ των ατόμων που συμμετέχουν στην δράση, βοηθούν στο συντονισμό των επερχόμενων κινήσεων που ακολουθούνται. Όταν μάλιστα οι δρώντες κινούνται στο ίδιο φάσμα αντιλήψεων, προσθέτει θετικά στην πορεία των συλλογικών δράσεων. Πάραυτα, η ιδεολογία μπορεί να θεωρηθεί περιοριστική ως μέθοδος περιγραφής των συναισθημάτων μιας συλλογικής δράσης (Tarrow, 2011). Έτσι αν θέλαμε να δούμε εις βάθος κινήματα που οι συμμετέχοντες τους δεν βρίσκονται στο ίδιο ιδεολογικό φάσμα, όπως στη περίπτωση των «αγανακτισμένων» της πλατείας ή ακόμα και στο φοιτητικό κίνημα, η «ιδεολογία» δεν βοηθά. Έτσι εισάγονται νέες έννοιες για την αρτιότερη προσέγγιση της συλλογικής δράσης, όπως νοηματοδοτήσεις, αξιακές πλαισιώσεις και συλλογικές ταυτότητες (Σεφεριάδης, 2017).

Στην προσπάθεια αποτύπωσης της συσχέτισης πολιτικών κομμάτων και νεολαιίστικών συλλογικών δράσεων η έννοια του συγκρουσιακού κύκλου είναι χρήσιμη. Οι στρατηγικές που επιλέγονται εξαρτώνται από τον τρόπο που εξελίσσεται ο συγκρουσιακός κύκλος μιας σειράς από δράσεων. Οι κύκλοι περιγράφουν και ερμηνεύουν τις περιόδους έντασης και ηρεμίας μιας κινηματικής δράσης. Πέραν τούτου ο εντοπισμός ενός συγκρουσιακού κύκλου, μας προσφέρει την δυνατότητα να κατανοήσουμε και την πολιτική βία στην οποία μπορεί να οδηγηθεί η διαμαρτυρία (Della Porta & Diani, 2010). Στην παρούσα έρευνα θα επιχειρηθεί και η προσέγγιση της «πολιτικής διαμεσολάβησης», σημείο που στο πεδίο της συγκρουσιακής πολιτικής επιδέχεται περαιτέρω μελέτη (Σεφεριάδης, 2021).

1.2 Κινήματα, πολιτικά κόμματα και νεολαία

Ο Μιχάλης Σπουρδαλάκης αναφέρει χαρακτηριστικά στην μελέτη του «Για την θεωρία των πολιτικών κομμάτων» (1984) πως παρά τις σαφείς διαφωνίες μεταξύ μαρξιστών και μη, σημείο τομής αποτελεί η άποψη πως τα πολιτικά κόμματα παίζουν σημαντικό ρόλο σχεδόν σε όλα τα κράτη και κυρίως σε καπιταλιστικά. Η ανάπτυξη των πολιτικών κομμάτων αναπόφευκτα συνδέθηκε με την εξέλιξη των κοινωνιών. Οι κοινωνικοί ανταγωνισμοί και οι συνθήκες των πολιτικών αντιπαραθέσεων μεταξύ των κομμάτων, μπορούν ως ένα βαθμό να περιγράψουν την κοινωνικοπολιτική διαδικασία. Πάραυτα όπως τονίζει και ο Gramsci η καταμέτρηση των ψήφων δεν είναι η μόνη πραγματική κοινωνική συνθήκη, και οι ψήφοι σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν την μοναδική έκφραση της σχέσης κόμματος και κοινωνίας (Σπουρδαλάκης, 1984).

Η αλληλεπίδραση κοινωνίας και πολιτικών κομμάτων, έχει κατ' επέκταση και άλλες όψεις. Παράλληλα όσον αφορά στο πεδίο της Συγκρουσιακής Πολιτικής, με την συνεισφορά κυρίως του Charles Tilly, τα κοινωνικά κινήματα πραγματώνονται και μελετώνται σχεσιακά. Δεν μπορεί κάποιος να τα χαρακτηρίσει σταθερά και αμετάβλητα, αλλά προκύπτουν και εξελίσσονται σε σχέση με άλλους παράγοντες. Προκύπτει έτσι η σημασία της «πολιτικής διαμεσολάβησης». Εφόσον τα πολιτικά κόμματα αποτελούν φορείς κοινωνικών αιτημάτων και εκπροσώπησης, ασκούν μαζί με τις οργανώσεις συλλογικών δράσεων την πολιτική διαμεσολάβηση, σε σημείο που ταυτίζονται (Σεφεριάδης, 2021). Καταλήγουμε πως τα κινήματα συλλογικής δράσης σχετίζονται άμεσα με συμπεριφορές και αντιδράσεις που εκφράζουν τα πολιτικά κόμματα σε συγκεκριμένες χρονικές συγκυρίες. Το γεγονός καθαυτό επιδέχεται μελέτη. Οι συλλογικές δράσεις έχουν αλλάξει τον πολιτικό λόγο των κομμάτων στο σύγχρονο κόσμο. Το περιεχόμενο των θεματικών των σύγχρονων κομμάτων άλλαξε, φέρνοντας στην επιφάνεια νέους κώδικες και πρότυπα εξαιτίας της αλληλεπίδρασης αυτής (Μαραντζίδης, 2017). Σήμερα τα νέα κοινωνικά κινήματα, επικεντρώνονται στην προάσπιση αξιών και κοινωνικοπολιτιστικών ταυτοτήτων, δημιουργώντας κοινότητες εκτός της παραδοσιακής κομματικής πολιτικής. Και σε αυτήν την περίπτωση υπάρχουν πολιτικά κόμματα που επιχειρούν να ακολουθήσουν τακτικές για να αποκτήσουν

υποστήριξη και αποδοχή, χρησιμοποιώντας κάποια εργαλεία που απαντούν στις συλλογικές δράσεις (Madej & Drafus & Wichtacz, 2023). Η σχέση μεταξύ πολιτικών κομμάτων και κοινωνικών κινήματων προσεγγίζεται συχνά με όρους αντίφασης μεταξύ κινητοποίησης και εκπροσώπησης. Τα νέα κοινωνικά κινήματα παρά την εφήμερη φύση τους, κατάφεραν να κερδίσουν ένα είδος πολιτικής νομιμότητας. Από τη μια πλευρά, η εκδήλωση τους χρησιμεύει για την έκφραση και τη διατύπωση του κοινού αισθήματος δυσαρέσκειας, για την άσκηση πίεσης στους κρατικούς θεσμούς, επηρεάζοντας έτσι τον πολιτικό βίο. Από την άλλη, εξαρτώνται από τις πολιτικές διαδικασίες και οι κοινωνικές συνθήκες επισφραγίζουν την δομή τους και τις συνεργασίες τους (Madej & Drafus & Wichtacz, 2023).

Στο βιβλίο «Μπορεί να σωθεί η δημοκρατία;»(2013) της Donatella Della Porta, παρουσιάζεται εκτενώς το πώς επιδρούν τα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα στην εύρεση λύσεων στα ζητήματα που αφορούν τη σύγχρονη δημοκρατία. Τα κινήματα του 21^{ου} αιώνα, όπως το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα, και τα κινήματα των «πλατειών» για την ενδυνάμωση των δράσεων, επένδυσαν στη συμπεριληπτική συμμετοχή, τη διαβούλευση, την αποδοχή, και την οριζόντια κινητοποίηση. Τα πολιτικά κόμματα και τα συνδικαλιστικά όργανα αισθάνθηκαν αμηχανία μπροστά στα νέα δεδομένα και μπήκαν στην διαδικασία να αναρωτηθούν αν οι παραδοσιακοί τρόποι οργάνωσης των ομάδων διαμεσολάβησης θα διατηρηθούν και στο μέλλον (Παπανικόπουλος, 2023). Είναι πραγματικότητα πως η γενιά των Millennials απέκτησε αρκετές εμπειρίες άμεσης δημοκρατίας. Τα νέου τύπου κοινωνικά κινήματα είναι πολυσύνθετα, αποτελούμενα από πολλές οργανώσεις που λειτουργούν αμεσοδημοκρατικά. Μέσα από αυτήν την διαδικασία προέκυψαν και τα «κίνηματικά» κόμματα. Πρόκειται ουσιαστικά για κόμματα που κινούνται στο φάσμα της Αριστεράς, που στρέφοντας το ενδιαφέρον τους σε τέτοια κινήματα, κατάφεραν ως ένα βαθμό τον εφοδιασμό τους με τις τακτικές τους και τις

κεντρικές τους ιδέες. Χαρακτηριστική περίπτωση ο ΣΥΡΙΖΑ αλλά και το Podemos¹ στην Ισπανία (Παπανικόπουλος, 2023).

Επιπλέον περί της «κομματικοποίησης» των νέων, κυρίως στον δυτικό κόσμο, η νεολαία προσεγγίζει τα πολιτικά κόμματα μέσω δύο δρόμων. Πρώτον απευθείας με άμεσο τρόπο, και δεύτερον μέσω περιφερειακών οργανώσεων που κινούνται γύρω από το κόμμα. Τέτοιες οργανώσεις έχουν συνήθως αντιιμπεριαλιστικό χαρακτήρα, ή αντιρατσιστικό ή ακόμα και συνδικαλιστικό. Επίσης συχνά πρόκειται για οργανώσεις γυναικών, ομάδες διεκδίκησης δικαιωμάτων, οργανώσεις νεολαίας. Στην κατηγορία αυτών των οργανώσεων μπορούμε να εντάξουμε και κινηματικές δράσεις. Τέλος οι πολιτικές νεολαίες είναι καταλυτικός παράγοντας στην αλληλεπίδραση νεολαίας και πολιτικών κομμάτων. Ως εκ τούτου, οι νεολαιίστικες ενισχυτικές οργανώσεις που κινούνται περιφερειακά, επιθυμούν μια πιο χαλαρή σύνδεση με το κόμμα, με στόχο την διείσδυση του υποκειμένου στο κοινωνικό (Βήλου, 2022). Στην Ελλάδα, η πολιτικότητα των νέων σε γενικές γραμμές, με κάποια καθυστέρηση, επηρεάστηκε από τα δυτικά πρότυπα. Στα πλαίσια ερευνών πολιτικής συμπεριφοράς, τα συγκριτικά στοιχεία κυρίως σε νέους ηλικιακά, επιβεβαιώνουν ότι από τα μέσα του 2000, σημειώθηκε μείωση του πολιτικού ενδιαφέροντος και μια γενικότερη πτωτική τάση και σε άλλες μορφές θεσμικής πολιτικής. Τα στοιχεία που παρέχονται από τις έρευνες, μαρτυρούν υποχώρηση της κομματικής ταύτισης, έλλειψη εμπιστοσύνης στο πολιτικό σύστημα, και μια αποστροφή ως προς το δίπολο Αριστεράς- Δεξιάς. Διαφοροποιήσεις στα παραπάνω δεδομένα κυρίως όσον αφορά την πολιτική εκπροσώπηση και την συλλογικότητα, θα παρατηρηθούν κατά την οικονομική κρίση (Καζολέα-Ζηργάνου, 2022).

¹ Το Podemos πολιτικό κόμμα της Ισπανίας που ιδρύθηκε το 2014 από αριστερούς Ισπανούς ακαδημαϊκούς με άμεση σχέση με το κίνημα των Ισπανών Αγανακτισμένων.
<https://left.eu/groups/podemos/>

Κεφάλαιο Δεύτερο : Η περίοδος 2006-2007

2.1 Ιστορική Αναδρομή- Η νεολαία ξανά στους δρόμους

Μετά το 2000, η Ελλάδα μπορούσε να περηφανεύεται και εκείνη για τον «εκσυγχρονισμό» της και την είσοδό της στην «νέα εποχή» των ταχύτατων εξελίξεων. Το πεδίο των συλλογικών δράσεων ενισχύθηκε σε μεγάλο βαθμό ύστερα και από τις εκτεταμένες εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις ενάντια στην «νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση». Μιλάμε για τα κινήματα αντιπαγκοσμιοποίησης, όπως αποκαλούνται από πολύ κόσμο τα οποία εκδηλώθηκαν πρώτη φορά την δεκαετία του 90' όπως προαναφέραμε. Τα κινήματα αυτά, οργανώθηκαν αρχικά από ομάδες ειδικευμένες σε ζητήματα οικονομίας, οι οποίες όμως σύναψαν συμμαχίες με ομάδες υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περιβαλλοντικές ομάδες, επεκτείνοντας έτσι τους στόχους των κοινωνικών κινημάτων (Tilly, 2007). Το καλοκαίρι του 2001, το μήνυμα για συλλογική αντίδραση μεταδόθηκε πολύ γρήγορα. Η προγραμματισμένη σύνοδος των G8², που πραγματοποιήθηκε στην πόλη της Γένοβας συνοδεύτηκε από διαδηλώσεις οργανωμένων ομάδων, φοιτητών, νέων ανθρώπων, ακτιβιστών και μεταναστών. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των διαδηλώσεων της Γένοβας πέραν της ποικιλότητας των συμμετεχόντων, ήταν η σκληρή στάση που κράτησε η ιταλική αστυνομία. Ο θάνατος του Carlo Giuliani ήταν αποτέλεσμα της πρωτοφανούς βίας που ασκήθηκε από τις ιταλικές δυνάμεις καταστολής (Κατιντσάρος, 2001). Επιπλέον η εισβολή των αστυνομικών δυνάμεων στο σχολικό χώρο Diaz και τα βασανιστήρια που συνέβησαν στο στρατόπεδο Bolzaneto σημάδεψαν τις μέρες εκείνες, και ένωσαν την κινηματική νεολαία και άλλες συλλογικότητες παγκοσμίως (Αγραφιώτου, 2021). Το κίνημα κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης σε αυτή την μορφή προέκυψε και ενδυναμώθηκε μέσα από κοινωνικές πρωτοβουλίες, συλλογικές δράσεις σωματείων με οικολογική συνείδηση, αντιρατσιστικές πρωτοβουλίες, και μέσα από δράσεις νεολαιίστικων οργανώσεων (Κατιντσάρος, 2001).

² Πρόκειται για τους 8 πιο ισχυρούς ηγέτες του πλανήτη των κρατών της Βρετανίας, Γαλλίας, Γερμανίας, ΗΠΑ, Ιαπωνίας, Ιταλίας, Καναδά και Ρωσία, για το 2001. Πηγή <http://www.amnesty.gr>

Οι Έλληνες πολίτες ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα ενάντια στην «νέα παγκόσμια τάξη». 2500 πολίτες από την Ελλάδα στην πλειοψηφία τους νέοι άνθρωποι ετοιμάστηκαν για να διαδηλώσουν στις 21 Ιουλίου στην Γένοβα. Το σύνθημα ήταν «Είστε G-8, είμαστε έξι δισεκατομμύρια». Η ελληνική εκπροσώπηση της «Πρωτοβουλία Γένοβα 2001» αποτελούνταν σχεδόν από 110 συνδικαλιστικές οργανώσεις, κομματικές οργανώσεις, αλλά και ΜΚΟ. Υπήρξε συμμετοχή και από μέλη της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς. Στόχος τους ήταν να διαδηλώσουν ενάντια στον παγκόσμιο καπιταλισμό. Η συγκρουσιακή δράση που σημειώθηκε στην Γένοβα, άνοιξε ένα κύκλο αλυσιδωτών αντιδράσεων, ενάντια στις νεοφιλελεύθερες «παγκοσμιοποιητικές» πολιτικές που ακολουθήθηκαν και στην παιδεία. Επιπλέον δημιούργησε και ένα νέο δικτυακό τοπίο στον τομέα της οργάνωσης της συλλογικής δράσης μέσω της πληροφόρησης (Καρανάτση, 2001). Ύστερα από αυτά τα γεγονότα μπορούμε να μιλάμε για την έναρξη ενός συγκρουσιακού κύκλου αντιδράσεων που ενεργοποίησε τις νεολαίες σε ολόκληρη την Ευρώπη.

2.2 Ευρώπη και Εκπαιδευτική Πολιτική- Πολιτικό Περιβάλλον

Τα περισσότερα κράτη της Ευρώπης μέσα σε αυτό το αντιδραστικό κλίμα, δρομολόγησαν προγραμματισμένες αλλαγές σε τομείς, όπως η εκπαίδευση και η εργασία. Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν η εφαρμογή μιας κοινής εκπαιδευτικής πολιτικής, που περιείχε μεταξύ άλλων αλλαγές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι αποφάσεις πάρθηκαν μετά από την συνάντηση που είχαν 33 υπουργοί παιδείας στην Πράγα τον Μάιο του 2001, και αφορούσαν την εφαρμογή της Διακήρυξης της Μπολόνια³, την Δια Βίου Εκπαίδευση, αλλά και το φλέγον για την Ευρώπη ζήτημα της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της ελαστικότητας στα πανεπιστήμια. Η Ελλάδα δεσμεύτηκε να υιοθετήσει τις αποφάσεις αυτές, βρίσκοντας μπροστά της όμως τις γενικευμένες αντιδράσεις από φοιτητές, μαθητές, πανεπιστημιακούς και

³ Η συνθήκη της Μπολόνια αποτελεί την προσπάθεια δημιουργίας ενός Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και αφορά την ποιότητα των τίτλων των της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Πηγή <https://ekpaideysi.espivblogs.net/?p=259>

εκπαιδευτικούς. Οι κυβερνήσεις μεταξύ των ετών 2000 και 2005 (ΠΑΣΟΚ & ΝΔ) προβληματίστηκαν ως προς την υλοποίηση των σχεδίων τους για την παιδεία. Το βασικό τους εμπόδιο ήταν ο δημόσιος χαρακτήρας των ελληνικών πανεπιστημίων, και η ρητή μη αναγνώριση των πτυχίων κολλεγίων και ιδιωτικών πανεπιστημίων (Κλάδης, 2000).

Συμπεραίνουμε πως το γενικό κλίμα δυσaráσκειας, και δη στον εκπαιδευτικό χώρο, επικρατούσε στην Ελλάδα έως και το 2004, μέχρι και την κήρυξη πρόωρων εθνικών εκλογών. Σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση η Νέα Δημοκρατία με ποσοστό 45,36% κατάφερε να σχηματίσει κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Κώστα Καραμανλή⁴. Σε αυτή την συγκυρία, το υπουργείο παιδείας ανέλαβε η Μαριέττα Γιαννάκου Κουτσίκου και πολύ σύντομα παρουσίασε τα σχέδιά της για τον τομέα της παιδείας. Σε ότι απαιτούσε το εκπαιδευτικό ευρωπαϊκό πλαίσιο, η υπουργός έδωσε για πρώτη φορά στην δημοσιότητα το Σχέδιο Νόμου για την παιδεία τον Ιανουάριο του 2005. Οι αρχικές εισηγήσεις αφορούσαν τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης και την ίδρυσή τους εντός Πανεπιστημιακών και Τεχνολογικών Ιδρυμάτων (Τζιρίτας, 2005). Οι δημοσιοποίηση του Σχεδίου συνέβη λίγο πριν ξεκινήσει για πρώτη φορά ο «Εθνικός Διάλογος για την Παιδεία». Οι στόχοι του Εθνικού Διαλόγου ήταν να υπάρξει ένα πλαίσιο επικοινωνίας και συζήτησης μεταξύ των εκπροσώπων της εκπαίδευσης και της πολιτικής ηγεσίας για την επίλυση των προβλημάτων στον τομέα της εκπαίδευσης. Η ατζέντα των συνομιλιών περιείχε το ζήτημα της αξιολόγησης των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, την επιτακτική ανάγκη για εναρμόνιση με τα νέο εκπαιδευτικό ευρωπαϊκό πλαίσιο, καθώς και την αναγνώριση των Ιδιωτικών πανεπιστημίων (Λακάσας, 2005). Σε πρώτη φάση το ΚΚΕ αρνείται να λάβει μέρος στον διάλογο, προεξοφλώντας κατά κάποιο τρόπο την έκβασή του, που θα οδηγούσε αναπόφευκτα στην θυσία της παιδείας στην κεφαλαιοποίηση και την ανταγωνιστικότητα (Το ΚΚΕ απορρίπτει τον εθνικό διάλογο για την παιδεία, 2005). Οι αντιδράσεις των φοιτητικών παρατάξεων και των κομματικών μηχανισμών χωρίζονται σε τρεις φάσεις. Η πρώτη φάση τοποθετείται χρονικά μετά την ανακοίνωση του Σχεδίου Νόμου από την κυβέρνηση, η δεύτερη κατά την διάρκεια του

⁴ Τα αποτελέσματα των εκλογών ανακτήθηκαν από <https://ekloges-prev.singularlogic.eu/voul2004/el/index.htm>

κινήματος σε ότι αυτό αφορά, και η τρίτη αφορά την έκβαση του κινήματος και τους απολογισμούς των συμμετεχόντων.

2.3 Η πορεία του κινήματος

2.3.1 Οι πρώτες αντιδράσεις- Τα ΕΑΑΚ αντιδρούν πρώτα. Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας θέλει να προχωρήσει, σε μεγαλεπήβολα σχέδια, προωθώντας μια καθαρά επεμβατική τακτική στα εκπαιδευτικά δημόσια πράγματα. Οι πρώτες αντιδράσεις, δεν άργησαν να έρθουν με πρώτο στόχο τον Θάνο Βερέμη⁵. Μια ομάδα φοιτητών θα προχωρήσει σε μια συμβολική ενέργεια, χτίζοντας την είσοδο του γραφείου του κυρίου Βερέμη. Η κίνηση αυτή ήρθε ως απάντηση σε όλα αυτά που ο ίδιος είχε εκφράσει στον τύπο για τον τομέα της εκπαίδευσης, και συγκεκριμένα για το όριο στην παροχή δωρεάν συγγραμμάτων και των έξι χρόνων ανώτατης φοίτησης, καθώς και για το φλέγον ζήτημα της αναγνώρισης των Ιδιωτικών Πανεπιστημίων. Η συγκεκριμένη κίνηση έλαβε χώρα στις 21 Μάιου 2005 με πρωτοβουλία των ΕΑΑΚ⁶, μια μέρα πριν την έναρξη του «Εθνικού Διαλόγου» για την παιδεία στο Ζάππειο Μέγαρο (Φοιτητές χτίζουν το γραφείο του προέδρου του ΕΣΥΠ, 2005) (Πετυχημένο το Εκπαιδευτικό συλλαλητήριο στην Αθήνα, 2005). Τα ΕΑΑΚ είχαν ήδη πρωταγωνιστήσει σε προγενέστερες κινηματικές δράσεις φοιτητών. Τα σχήματα που συμμετείχαν εξέφραζαν ανοιχτά την κοινή αριστερή ιδεολογική προσέγγιση τους, αλλά παράλληλα διατηρούσαν το καθένα από αυτά το δικό του προφίλ (Λυκούδης, 2012). Βρισκόμαστε στην πρώτη φάση των κινητοποιήσεων με πυρήνα την Αθήνα. Η στάση του ΠΚΣ, φοιτητική παράταξη που κινείται στο ΚΚΕ, αρχικά χαρακτηρίζεται από δυσπιστία, εσωστρέφεια, το αίσθημα της μη εμπιστοσύνης και της έλλειψης διάθεσης συνεργασίας με τις υπόλοιπες φοιτητικές παρατάξεις. Στην πορεία

⁵ Πηγή <https://eksegersi.gr/paideia/%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%AE-%CF%83%CE%BF%CF%86%CF%8E%CE%BD-%CF%86%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B5%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CF%80%CE%AC%CE%BD%CF%89-%CE%BA%CE%AC%CF%84%CF%89/> Ο Θάνος Βερέμης υπήρξε πρόεδρος την περίοδο 2005-2006 της επιτροπής Σοφών κτλ.

⁶ ΕΑΑΚ Η Ενιαία Ανεξάρτητη Αριστερή Κίνηση δημιουργήθηκε μετά την εκδήλωση του κινήματος της νεολαίας το 90'-91', από ανεξάρτητα αριστερά σχήματα με την καθοριστική συμβολή του ΝΑΡ (Νέο Αριστερό Ρεύμα – ομάδα που δημιουργήθηκε μετά την διάσπαση της ΚΝΕ) και ΑΣΦ(Αριστερές Συσπειρώσεις Φοιτητών). (Λυκούδης, 2012). Πηγή <https://www.ektosgrammis.gr/website/eaak-dyo-dekaeties-stin-proti-ti-grammi-kontra-sti-synainesi-kai-tin-ypotagi>

αυτό θα αλλάξει, μετά τις καταλήψεις στις πρώτες πανεπιστημιακές σχολές (Αναστασιάδης, 2006).

Ο διάλογος για την παιδεία δεν προσέφερε στην κυβέρνηση την σύγκλιση απόψεων που επιθυμούσε. Αρκετοί συμμετέχοντες αποχώρησαν με συνέπεια την εκδήλωση κινητοποιήσεων και εκτός Αθηνών με πρωτοβουλία κυρίως των ΕΑΑΚ και σε κάποιες από τις περιπτώσεις από τα ΠΚΣ. Υπήρξαν κάποιες μεμονωμένες καταλήψεις μικρής διάρκειας στην Θεσσαλονίκη και στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, με αναβολή του Εαρινού Εξαμήνου (Αιώνιοι Καταληψίες, 2008). Στην πρώιμη αυτή φάση οι αντιδράσεις θεωρούνται αποσπασματικές. Πάραυτα η δημοσιοποίηση του Σχεδίου Νόμου για την παιδεία από την κ. Κουτσίκου, και ο Εθνικός Διάλογος για την παιδεία πυροδότησαν τους φοιτητικούς κύκλους. Επιπλέον το πόρισμα της Επιτροπής Σοφών, υπό την προεδρία του Θάνου Βερέμη, για τα ζητήματα της παιδείας, ήταν σαφές και εξυπηρετούσε τα κυβερνητικά συμφέροντα· μάλιστα δημοσιεύτηκε στις 20/12/2005 (Ιδιωτικοποίηση και ένταση των ταξικών φραγμών-Ριζοσπάστης, 2005).

2.3.2 Έχουμε κίνημα, τα πολιτικά κόμματα παίρνουν θέση. Στην Γαλλία τα αντανakλαστικά των φοιτητών και εν γένει των νέων ήταν γρήγορα μετά την ψήφιση του νόμου CPE για την απασχόληση. Οι Γάλλοι φοιτητές προχώρησαν σε καταλήψεις διαρκείας και σε συνεχείς πορείες και διαδηλώσεις. Η γαλλική κυβέρνηση απέσυρε τον νόμο ύστερα από 10 εβδομάδες κινητοποιήσεων. Οι Έλληνες φοιτητές έλαβαν το ερέθισμα και οργανώθηκαν αναλόγως, προωθώντας δράσεις ενός συγκρουσιακού κύκλου διαμαρτυρίας (Della Porta & Diani, 2010) που είχε έναρξη το 2001 και το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα. Οι φοιτητές στην Ελλάδα, με το επίκαιρο σύνθημα «Θα γίνει της Γαλλίας», μπήκαν στην διαδικασία να σκεφτούν διεκδικητικά και συλλογικά. Οι συλλογικές δράσεις στην Γαλλία λειτούργησαν καταλυτικά στην εξέλιξη των φοιτητικών κινητοποιήσεων στην Ελλάδα. Τα κόμματα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς εκφράστηκαν ανοιχτά κατά του κυβερνητικού σχεδίου για την παιδεία. Συγκεκριμένα η

«Πρωτοβουλία Γένοβα 2001» σε συνεργασία με το ΣΕΚ⁷ και τα ΕΑΑΚ, προχώρησαν στην οργάνωση εκδηλώσεων σε σχολές με κεντρικό ομιλητή τον Μπενζαμέν Λορμέ, ηγετικό μέλος του γαλλικού φοιτητικού κινήματος. Δεδομένου ότι η ΠΟΣΔΕΠ είχε ήδη προχωρήσει σε απεργίες, οι κινηματικές δράσεις των φοιτητών οργανώθηκαν σταδιακά. Οι φοιτητικοί σύλλογοι προχώρησαν σε συνελεύσεις (Μιχαηλίδης, 2016).

Η ομοφωνία δεν στάθηκε δυνατή στο πρώιμο στάδιο των κινητοποιήσεων· κάθε φοιτητική παράταξη οχυρώθηκε πίσω από το γνώριμο ιδεολογικό της φάσμα με διαφορετική προσέγγιση στα πολιτικά πράγματα. Οι συλλογικές δράσεις όπως εξελίχθηκαν, και λόγω της δικτυακής τους μορφής, επαναπροσδιόρισαν τους δεσμούς των δρώντων μεταξύ τους αλλά και με το περιβάλλον τους (Tarrow, 2011). Το γεγονός ότι η ΔΑΠ στήριζε την κυβερνητική πολιτική και η ΠΑΣΠ επίσης με άλλους όρους, έφερε τους φοιτητικούς συλλόγους απέναντι. Μετά τις πρώτες καταλήψεις άρχισαν να πέφτουν τα παραδοσιακά κάστρα της ΔΑΠ, όπως η ΑΣΟΕΕ, ή το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Παράλληλα οι ΠΚΣ εξακολουθούσαν σύμφωνα με τις συνελεύσεις φοιτητών να δρουν μεμονωμένα, παίρνοντας αποστάσεις αλλά και επιχειρώντας την συμμετοχή τους με δικούς τους πολιτικούς όρους, και την παρουσίαση των αιτημάτων τους ως απόρροια του πολιτικού προγράμματος του ΚΚΕ (Καλαμπόκας, 2017). Σε πολλές γενικές συνελεύσεις φοιτητών, τα μέλη των ΠΚΣ καταψήφιζαν τις καταλήψεις, με το επιχείρημα ότι τα παιδιά των λαϊκών μη προνομιούχων οικογενειών δεν μπορούν να χάνουν διδακτικά εξάμηνα και εξεταστικές (Νικολάου, 2024). Πάραυτα, όπως θα δούμε, όσο το κίνημα αποκτούσε μαζικότητα, οι ΠΚΣ εντάχθηκαν στο πλαίσιο οργάνωσης που πρότεινε η ΕΑΑΚ (Καλαμπόκας, 2017).

Θα πρέπει βέβαια εδώ να αναφέρουμε πως οι ΠΚΣ, απεναντίας δήλωναν πως από την αρχή στήριξαν το κίνημα, και πως υπήρξαν αγωνιστικοί, βρισκόμενοι δυναμικά στην πρώτη γραμμή στους αγώνες των φοιτητών (Κάθε μέρα στο δρόμο: Να μην περάσει ο νόμος – πλαίσιο, 2006). Επιπλέον και η παράταξη της ΠΑΣΠ διατήρησε ουδέτερη στάση

⁷ Το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα είναι ακροαριστερό, τροτσκιστικό κόμμα, που αυτοπροσδιορίζεται ως κόμμα της επαναστατικής Αριστεράς. Αποτελεί συνέχεια της Οργάνωσης Σοσιαλιστική Επανάσταση (Ο. Σ. Ε.) Πηγή <https://www.sekonline.gr/>

και έδειξε να αμφιταλαντεύεται. Όσο οι καταλήψεις εξαπλώνονταν σε όλα τα Πανεπιστήμια, ακολούθησε τον ρυθμό του κινήματος, παρά ότι η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ είχε ταχθεί ανοιχτά υπέρ κάποιων προτάσεων της υπουργού. Εν προκειμένω, προσπάθησε να κρατήσει ένα προφίλ υπέρ της αναδιάρθρωσης στον χώρο της παιδείας, αλλά τασσόταν κατά των νεοσυντηρητικών αντιλήψεων (Καλαμπόκας, 2017). Το πλαίσιο των αιτημάτων οργανώθηκε, με μοναδικό σκοπό να μην περάσει ο νόμος πλαίσιο της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας και να παύσει η συζήτηση περί αναθεώρησης του άρθρου 16 του συντάγματος. Για το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας, η διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ήταν μονόδρομος (Βερδέ, 2017). Όμως το πλαίσιο διευρυνόταν και στις ανάγκες των πανεπιστημίων για μεγαλύτερη χρηματοδότηση, δεδομένου ότι οι δαπάνες για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είχαν μειωθεί δραματικά (Τασούλας, 2006).

2.3.3 Καταλήψεις , πορείες διαμαρτυρίας, στην καρδιά του κινήματος. Οι άνθρωποι που θίγονται οικονομικά, κοινωνικά, επαγγελματικά, δεν δρουν απλώς συλλογικά, προχωρούν σε ψηφίσματα, συγκεντρώσεις, συνελεύσεις, απεργούν, διαμαρτύρονται, καταλαμβάνουν συμβολικά, παρεμποδίζουν, αντιδρούν (Tarrow, 2011). Στην περίπτωση των φοιτητών τα ρεπερτόρια δράσης είναι οι καταλήψεις, που αποφασίζονται μέσα από γενικές συνελεύσεις και οι πορείες διαμαρτυρίας με πολλά στοιχεία παρεμπόδισης. Οι δράσεις των φοιτητών έως τον Μάρτιο του 2006 εξελίχθηκαν δυναμικά, αποκτώντας τα χαρακτηριστικά του κινήματος. Υπήρξε συσπείρωση μεταξύ των φοιτητικών παρατάξεων σε αρκετά τμήματα των σχολών της Αθήνας, αλλά και της υπόλοιπης Ελλάδας. Οι συνελεύσεις οδήγησαν σε καταλήψεις που ξεκίνησαν τον Ιανουάριο του 2006, έληξαν τον Ιούνιο του 2006, επανεμφανίζονται τον Σεπτέμβριο του 2006 παράλληλα με την μεγάλη απεργία των δασκάλων, και κορυφώθηκαν τον Μάρτιο του 2007 (Αιώνιοι Καταληψίες, 2008). Η αυξητική τάση του αριθμού των καταλήψεων, έδωσε στις παρατάξεις το σθένος για την συνέχιση των αγώνων. Οι παρατάξεις που πρωταγωνίστησαν στις συνελεύσεις ήταν πέρα από τα πρωτοπόρα ΕΑΑΚ, οι ΠΚΣ. Τα ΕΑΑΚ κατάφεραν να ξεπεράσουν τις διαφωνίες με τους πανεπιστημιακούς και να

συνεργαστούν μαζί τους. Απέβαλλαν σε μεγάλο βαθμό την αρνητικότητά τους για την συνεργασία του κινήματος με τους εργαζομένους, και συμφώνησαν σε κοινή συμμετοχή στις απεργιακές κινητοποιήσεις. Τα ΕΑΑΚ ήταν αυτά που καθόρισαν τις κινητοποιήσεις των φοιτητριών και φοιτητών, και την πορεία του αγώνα (Λυκουργιάς, 2021).

Οι ΠΚΣ από την αρχή, και κατά την διάρκεια του κινήματος, εκφράζονταν με όρους ταξικούς, ακολουθώντας την πολιτική γραμμή του ΚΚΕ. Θεωρούσαν επιτακτική ανάγκη την συνεργασία των δρώντων με τους φορείς του εργατικού κινήματος. Τον Μάρτιο του 2006 η γενική γραμματέας του ΚΚΕ Αλέκα Παπαρήγα σε συνάντηση που είχε με την Ομοσπονδία των πανεπιστημιακών (ΠΟΣΠΕΔ), τόνισε μεταξύ των άλλων την ανάγκη ενός κοινού μετώπου αγώνων ενάντια στα σχέδια της κυβέρνησης περί ιδιωτικοποίησης της παιδείας και της αναπόφευκτης αύξησης των ταξικών ανισοτήτων (Αλέκα Παπαρήγα: Ανάγκη η κοινή δράση με εργαζόμενους και φοιτητές, 2006). Τον Ιούνιο του 2006, οκτώ Ομοσπονδίες και δεκατρία Εργατικά Συνδικάτα που ήταν συσπειρωμένα στο Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο (ΠΑΜΕ) απεύθυναν κάλεσμα προς όλους τους εργαζόμενους, να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να καταδικάσουν την αντιλαϊκή πολιτική της κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την εμπορευματοποίησης της παιδείας. Παράλληλα σύμφωνα με το ΠΑΜΕ, η ΓΣΕΕ δεν απάντησε στο κάλεσμα και κατηγορήθηκε πως στην ουσία υποθάλλει τα σχέδια της κυβέρνησης (Το ΠΑΜΕ σαλπίζει συναγερμό για την Παιδεία, 2006). Επιπλέον το ΚΚΕ με αφορμή τις φοιτητικές εκλογές τον Απρίλιο του 2006, τόνιζε μέσω δημοσιευμάτων στον Ριζοσπάστη και διαμέσου των ΠΚΣ, την επείγουσα ανάγκη για την παρουσία ενός δυναμωμένου και ισχυρού φοιτητικού κινήματος (Ανάγκη η αναζωογόνηση του φοιτητικού και σπουδαστικού κινήματος, 2006).

Σημαντική παρουσία είχαν επίσης τα ΔΑΡΑΣ της νεολαίας Συνασπισμού, και άλλες οργανώσεις της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς. Τα σχήματα αυτά είχαν ήδη ενισχυθεί μετά την συμμετοχή τους, στο αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα, και στο Ευρωπαϊκό και Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ τον Μάιο του 2006. Παρά ότι ήταν αριθμητικά μικρότερης ισχύος, τα σχήματα αυτά συνέβαλαν στην εξέλιξη των

φοιτητικών αγώνων, και στήριξαν τα αγωνιστικά πλαίσια που προκύπταν από τις συνελεύσεις (Λυκουργιάς, 2021). Ο τότε πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέκος Αλαβάνος, στα πλαίσια της συζήτησης στην Βουλή για την Συνταγματική Αναθεώρηση, μέσω της ομιλίας του έθεσε τους προβληματισμούς του για την πολιτική της κυβέρνησης σε ότι αφορά την παιδεία και το άρθρο 16. Τάχθηκε υπέρ του φοιτητικού κινήματος και επισήμανε την λαϊκή και κοινωνική διάσταση του, συγκρίνοντάς μάλιστα την ενδεχόμενη Συνταγματική Αναθεώρηση, με την περίοδο μετά την πτώση της χούντας (Ομιλία του Προέδρου της Κ.Ο. του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Αλέκου Αλαβάνου κατά τη συζήτηση στη Βουλή για τη Συνταγματική Αναθεώρηση, 2006). Το 2002 όμως ο κύριος Αλαβάνος, ευρωβουλευτής τότε με τον Συνασπισμό, τάχθηκε ανοικτά υπέρ των ιδιωτικών πανεπιστημίων και των διακηρύξεων της Μπολόνια, Πράγας και Βερολίνου για την δημιουργία ενός Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα κατηγόρησε την τότε κυβέρνηση ότι δεν εφαρμόζει τους κανονισμούς όπως όφειλε (Τα ιδιωτικά πανεπιστήμια και οι υποστηρικτές τους, 2004).

2.3.4 Ο κορύφωση του κινήματος- Μάρτης 2007. Οι δυνάμεις της Αριστεράς εξωκοινοβουλευτικής και μη, ηγήθηκαν του φοιτητικού κινήματος, αναμφισβήτητα. Οι καλοκαιρινοί μήνες κύλησαν ομαλά με διαδηλώσεις μικρής έντασης και συμμετοχής. Το φθινόπωρο θα υπάρξει ανασυγκρότηση δυνάμεων, και καταλυτική θα σταθεί η πολυήμερη απεργία των δασκάλων, οι οποίοι θίγονταν από το νέο εργασιακό καθεστώς. Δάσκαλοι και φοιτητές θα συμμαχήσουν, με την απεργία των δασκάλων να αποτελεί ένα δυνατό σύνδεσμο μεταξύ εργατικού και φοιτητικού κινήματος (Συνέντευξη: 10 χρόνια από τη μεγάλη απεργία των δασκάλων, 2016). Ο ΣΥΡΙΖΑ συνέχισε να στηρίζει το φοιτητικό κίνημα και σε αυτή την φάση του. Ο ίδιος ο Αλέκος Αλαβάνος παρευρέθηκε στο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο στην Αθήνα στις 5 Οκτωβρίου 2006, προχωρώντας σε δηλώσεις με τις οποίες πρόσφερε σαφή στήριξη στον αγώνα εκπαιδευτικών, μαθητών και φοιτητών (βλ. ΠΑΡΑΤΗΜΑ, Χρονολόγιο). Το ΚΚΕ συνέχισε να στηρίζει επίσης το κίνημα (Στους δρόμους και σήμερα για την Παιδεία, 2006). Αποτελεί πραγματικότητα πως τα κόμματα της Αριστεράς λειτούργησαν ως σύμμαχοι του κινήματος. Άλλωστε τα

κοινωνικά κινήματα έχουν την τάση να δημιουργούν αντιπάλους ή συμμάχους και με το κομματικό σύστημα. Κατά την διάρκεια ενός κύκλου διαμαρτυρίας, οργανώσεις κοινωνικών κινημάτων επιδιώκουν, στην περίπτωση μας συμμαχίες, προς ενίσχυση του δικαιώματος διαμαρτυρίας (Della Porta & Diani, 2010). Το κίνημα εκτοξεύεται κατά τον εορτασμό της 33^{ης} επετείου του Πολυτεχνείου, μετά τον ξυλοδαρμό του Αυγουστίνου Δημητρίου από αστυνομικούς στην Θεσσαλονίκη. Η απίστευτη αγριότητα της αστυνομίας προς τον Κύπριο φοιτητή θα επιχειρηθεί να κουκουλωθεί κάτω από την γνωστή ιστορία της «ζαρντινέρας»⁸ (Κουκουμάκας, 2010). Οι φοιτητικοί σύλλογοι επανήλθαν μετά την εξεταστική του Ιανουαρίου και με την στήριξη της Αριστεράς, προχώρησαν σε καταλήψεις κλιμακώνοντας τις κινητοποιήσεις τους. Η Αθήνα θα ζήσει δύο από τις μεγαλύτερες διαδηλώσεις από την αρχή των κινητοποιήσεων. Τον Φεβρουάριο η κυβέρνηση θα αναγκαστεί σε προσωρινή αναβολή της ψήφισης του νομοσχεδίου. Το κίνημα κορυφώνεται στις 8 Μάρτη του 2007, την στιγμή της ψήφισης ενός πιο στρογγυλεμένου νόμου και την αναβολή εν τέλει της αναθεώρησης του άρθρου 16 του Συντάγματος. (Λιοσάτος, 2016).

Δικαίως η 8^η Μάρτη 2007, ήταν μια ημερομηνία που θυμούνται όσοι σήμερα διανύουν την δεκαετία των 40, και βρίσκονταν τότε στην πρώτη γραμμή του φοιτητικού κινήματος. Στην πραγματικότητα ο απολογισμός ενός τέτοιου κινήματος αποδείχθηκε δύσκολος, και απαιτητικός. Μεγάλη αποκάλυψη ήταν η ακραία κρατική καταστολή, που στόχο είχε να αποθαρρύνει του συμμετέχοντες. Το μεγάλο στοίχημα της εκπαιδευτικής κοινότητας ήταν πως θα συνεχιστούν οι αγώνες, γιατί η νίκη ήταν φαινομενικά μεγάλη, αλλά ο νόμος-πλαίσιο είχε περάσει. Είναι κοινώς αποδεκτό, τουλάχιστον από τους περισσότερους αναλυτές, ερευνητές, δημοσιογράφους ότι οι δυνάμεις της Αριστεράς ηγήθηκαν του φοιτητικού κινήματος 2006-2007. Αν και σε πρώτο στάδιο οι ΠΚΣ λειτούργησαν μέσα από την γραμμή του ΚΚΕ παίρνοντας αποστάσεις από τον σκελετό του κινήματος, ξεπέρασαν τους δισταγμούς τους και προχώρησαν σε συνεργασία με τα

⁸ Οι αστυνομικοί υποστήριξαν ότι τα τραύματα του Δημητρίου προήλθαν από πτώση σε ζαρντινέρα του Δήμου Θεσσαλονίκης. Μετά από 3 χρόνια ο Δημητρίου, θα δικαιωθεί και θα του καταβληθεί το ποσό των 300.000 ευρώ ως αποζημίωση (Κουκουμάκας, 2010).

άλλα σχήματα, και λάβαιναν μέρος στις δράσεις τουλάχιστον στο πλαίσιο των καταλήψεων και λιγότερα στα συντονιστικά (Λυκουργιάς, 2021). Αναμφισβήτητα τα ΕΑΑΚ ήταν πρωτοπόρα και μπόρεσαν να γεφυρώσουν κατά κάποιο τρόπο το χάσμα μεταξύ των φοιτητικών συλλόγων, με στόχο την απόσυρση του νομοσχεδίου της Κουτσίκου. Η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά υποστήριξε το κίνημα, ενώ από τα κοινοβουλευτικά κόμματα ο ΣΥΡΙΖΑ στάθηκε δίπλα στους φοιτητές, κερδίζοντας σημαντικά οφέλη που φάνηκαν σε βάθος χρόνου. Το ΚΚΕ κράτησε διφορούμενη στάση, παρά ότι πολλά μέλη της νεολαίας του αγωνίστηκαν πλάι στους φοιτητές, επέμεινε στην ρητορική του για το φιλοτρομοκρατικό προφίλ του ΣΥΡΙΖΑ, και εν γένει για τα επεισόδια των διαδηλώσεων, ρητορική που θα εξακολουθήσει να χρησιμοποιεί στον λόγο του, ενάμιση χρόνο αργότερα μετά την δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου (Λυκουργιάς, 2021).

Κεφάλαιο Τρίτο : Ο Δεκέμβρης του 08'

3.1. Πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον

Το φοιτητικό κίνημα του 2006-2007 έφερε στους δρώντες την προσωρινή ικανοποίηση της απόσυρσης του σχεδίου της συνταγματικής αναθεώρησης του άρθρου 16 για την παιδεία. Επρόκειτο για μια σημαντική νίκη της φοιτητικής νεολαίας και αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στα αριστερά σχήματα που έλαβαν μέρος στο κίνημα. Δημιούργησε πάραυτα σε σχέση με το κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον της Ελλάδας το επόμενο διάστημα το έδαφος για την εκδήλωση και νέων κινηματικών φαινομένων με πρωταγωνιστές και πάλι τους νέους. Το 2008 επικρατούσε στην Ελλάδα ένα κλίμα εντεινόμενης λαϊκής δυσaréσκειας και πολιτικής ρευστότητας που αποτυπώθηκε και στις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2007 (Θεοδωρόπουλος, 2008). Στις φοιτητικές εκλογές του 2008 που κατά κάποιο τρόπο αποτυπώνει την πολιτική τάση ενός μεγάλου τμήματος των νέων, σημειώθηκε μικρή αλλά όχι απαρατήρητη πτώση των δυνάμεων της ΔΑΠ και της ΠΑΣΠ. Από την μια το κυβερνών κόμμα και από την άλλη η αξιωματική αντιπολίτευση φάνηκε πως έχαναν έστω και μικρό έδαφος στους χώρους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αντίθετα τα σχήματα που κινούνταν ιδεολογικά στην Αριστερά είχαν κάθε

λόγο να πανηγυρίζουν έστω και συγκρατημένα, γιατί τα ποσοστά τους εμφάνισαν άνοδο σε σχέση με τις προηγούμενες εκλογές. Συγκεκριμένα οι ΠΚΣ σημείωσαν άνοδο κατά 1,5% και η Αριστερή Ενότητα που πρόσκειται στον ΣΥΡΙΖΑ κατά 2%. Τα ΕΑΑΚ παρά τον αυξημένο σχεδόν ηγετικό ρόλο τους κατά την διάρκεια του φοιτητικού κινήματος του 2006-2007 θα μειώσουν την δύναμή τους, προς όφελος της ΑΡΕΝ και εν τέλει του ΣΥΡΙΖΑ (ΝΟΤΑΤΡΙΓΚΑ, 2008). Τα αποτελέσματα δεν έμειναν ασχολίαστα από το ΚΚΕ και το γραφείο τύπου του ΣΥΝ. Η κύρια Παπαρήγα τόνισε ότι το φοιτητικό κίνημα χρειάζεται ενδυνάμωση με την σωστή διαχείριση των κρισιακών φαινομένων της εποχής, ενώ ο εκπρόσωπος του ΣΥΝ επισήμανε την άνοδο της Αριστεράς στα Πανεπιστήμια (ΝΟΤΑΤΡΙΓΚΑ, 2008).

Επιπλέον μια σειρά από γεγονότα ενίσχυσαν την αμηχανία που επικρατούσε στους κυβερνητικούς κόλπους. Οι συνεχιζόμενες απεργιακές κινητοποιήσεις των εργαζομένων της Siemens, οι κινητοποιήσεις των υγειονομικών, οι διαμαρτυρίες για το κλείσιμο της Ολυμπιακής και η απόλυση 3000 εργαζομένων από τον ΟΣΕ, έφεραν αναστάτωση και δυσπιστία εκτός στους άμεσα θιγόμενους και στο εκλογικό σώμα (Πανταζοπούλου, 2014). Παρά την έκταση που έλαβαν οι δράσεις των φοιτητών την περίοδο 2006-2007, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ακολούθησε παρόμοιες τακτικές στον τομέα της παιδείας. Με νέο Υπουργό Παιδείας τον Ευριπίδη Στυλιανίδη, έφερε πάλι στο προσκήνιο την εξίσωση των πτυχίων των ΑΕΙ και ΤΕΙ με αυτά των ιδιωτικών κολλεγίων, κίνηση που εμμέσως πλην σαφώς προμήνυε τις προθέσεις για την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων. Αντιδράσεις σαφώς υπήρξαν, από πανεπιστημιακούς και φοιτητές καθώς και από μαθητές που προχώρησαν σε καταλήψεις (Πανταζοπούλου, 2014). Στα πλαίσια των σχεδίων επιχειρηματικών συνεργασιών των πανεπιστημίων, ο υπουργός Παιδείας δεν έφερε αντίρρηση να λάβουν μέρος σε προγράμματα πρακτικής άσκησης στο ΝΑΤΟ, φοιτητές από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Το γεγονός αυτό δεν έμεινε ασχολίαστο από την Αλέκα Παπαρήγα, η οποία προειδοποίησε τον υπουργό «Θα έχουμε πόλεμο» δίνοντας το κάλεσμα στην νεολαία, για μαζικούς αγώνες ενάντια στις κυβερνητικές πολιτικές που στόχο έχουν την υποβάθμιση του δημόσιου χαρακτήρα των πανεπιστημίων (Μαζική πάλη ενάντια στις ιμπεριαλιστικές παρεμβάσεις

στα πανεπιστήμια, 2008). Παράλληλα κατά του υπουργού στράφηκε και η νεολαία του ΣΥΝ υψώνοντας πανό κατά την διάρκεια της ομιλίας του πρώτου, στο Βελλίδειο Συνεδριακό Κέντρο με το σύνθημα: *«Οι νόμοι σας δεν φτιάχτηκαν για μας, δεν θέλουμε Παιδεία με νόμους Αγοράς»*. Στην συγκεκριμένη χρονική συγκυρία, η νεολαία του ΣΥΝ (νέοι και νέες του ΣΥΡΙΖΑ) έχει λόγο για τα πράγματα και αισθάνεται μετά το κίνημα του 2006-2007 έτοιμη να αντιμετωπίσει τις τακτικές της κυβέρνησης σε ζητήματα που αφορούν το σύνολο των φοιτητών και εν γένει των νέων (Διαμαρτυρία και πανό κατά την ομιλία Στυλιανίδη, 2008).

3.2 Η δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου

Ο δεκαπεντάχρονος μαθητής Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος δολοφονήθηκε το βράδυ της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2008, στην οδό Μεσολογγίου στα Εξάρχεια από τον τότε ειδικό φρουρό Επαμεινώνδα Κορκονέα. Αρχικά τα νέα έρχονταν συγκεχυμένα, αλλά αφού μεταφέρθηκε ο μαθητής στο νοσοκομείο Ευαγγελισμός και πριν ακόμα ανακοινωθεί ο θάνατός του, χιλιάδες κόσμου στην πλειοψηφία τους νέοι ξεχύθηκαν στους δρόμους του κέντρου της Αθήνας εκφράζοντας την οργή τους και την αγανάκτησή τους για το γεγονός. Σε αυτήν την αυθόρμητη εκδήλωση κατά της αστυνομικής βίας δεν υπήρξε καμία οργάνωση, οι συμμετέχοντες αντέδρασαν άμεσα, η οργή ήταν μεγάλη (Πίττας, 2020). Στο άκουσμα της επιβεβαίωσης του θανάτου του μαθητή τα πράγματα βγήκαν εκτός ελέγχου. Τα αντικαπιταλιστικά αριστερά σχήματα και ο αναρχικός χώρος προχώρησαν σε συνελεύσεις και οργανώθηκαν οι πρώτες κινητοποιήσεις σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και σε άλλες πόλεις (Μαραγκουδάκης, 2018). Στην Αθήνα σημειώθηκαν εκτεταμένα επεισόδια. Ομάδες νεαρών ανθρώπων συγκρούστηκαν στην περιοχή των Εξαρχείων με δυνάμεις της αστυνομίας και λίγο αργότερα καταλαμβάνεται η Νομική Αθηνών. Από την Νομική καλέστηκε και η πρώτη οργανωμένη διαδήλωση για την 7^η Δεκεμβρίου με σημείο συγκέντρωσης το Μουσείο στην Πατησίων και προγραμματισμένη πορεία προς την ΓΑΔΑ (Βερδέ, 2009). Το μήνυμα διαδόθηκε πολύ γρήγορα και μέσω διαδικτύου. Χαρακτηριστικό απόσπασμα το παρακάτω post χρήστη του Athensindymedia.org το ξημέρωμα της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2008.

«Συγκέντρωση πορεία αύριο από ΧΓ 07/12/2008 2:41 πμ.»

*Συγκέντρωση στο Μουσείο 1μμ Κυριακή
Πορεία διαδήλωση στη ΓΑΔΑ !!Όλοι εκεί!!»*

Η συμμετοχή του κόσμου θα είναι μεγάλη, χιλιάδες φοιτητές, μαθητές και εργαζόμενοι θα αψηφήσουν τις αστυνομικές δυνάμεις και θα πορευτούν από το Μουσείο προς την ΓΑΔΑ (Λεωφόρο Αλεξάνδρας) για να εκφράσουν την οργή τους για την εν ψυχρώ δολοφονία του δεκαπεντάχρονου μαθητή (Βερδέ, 2009). Μια πορεία από συνεχόμενες διαμαρτυρίες, σοβαρά επεισόδια βίας, εισβολή κουκουλοφόρων στις πορείες, πετροπόλεμος, καταστροφές και βανδαλισμοί στο κέντρο της Αθήνας, και βίαιες δυνάμεις καταστολής περιγράφουν τις επόμενες ημέρες του Δεκέμβρη που συγκλόνισαν την πρωτεύουσα και όλη την Ελλάδα. Τα Εξάρχεια παραδοσιακός τόπος συνάντησης της νεολαίας επίδρασαν χωρικά στα γεγονότα που ακολούθησαν (Κοτρωνάκη & Σεφεριάδης, 2017). Οι βίαιες αντιδράσεις της νεολαίας προξένησαν απορία και ενδιαφέρον, και πολλοί ήταν αυτοί που βιάστηκαν να υποστηρίξουν πως η νεολαία και τα λαϊκά στρώματα ρέπουν προς το βίαιο. Στην πραγματικότητα η κάθε μορφή δράσης που υιοθετεί μια ομάδα που θίγεται, συνομιλεί με το πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον (Σεφεριάδης, 2010). Όταν ξεκίνησε η εξέγερση το βασικότερο κοινό γνώρισμα όλων των ετερογενών ομάδων -με όρους κοινωνικούς και ταξικούς- ήταν ο ηλικιακός παράγοντας. Η συμμετοχή ατόμων άνω των τριάντα ήταν συγκριτικά περιορισμένος και η συνεισφορά τους περιγράφεται ως «πολιτική» συνεισφορά στην κοινωνική αντίδραση των νέων. Στην πορεία της εξέγερσης συγκροτήθηκε μια συνεκτική συλλογική ταυτότητα που έβγαλε στην επιφάνεια και γεφύρωσε τις ανάγκες και τα προβλήματα που απασχολούσαν διάφορες ομάδες νέων συμπεριλαμβανομένων και αυτές που βίωναν κοινωνικό αποκλεισμό (Psimitis , 2011).

3.3 Η στάση της Αριστεράς

Τα αριστερά σχήματα αντέδρασαν σταδιακά αλλά με οργανωτική προοπτική και στήριξη στο νεανικό κίνημα του Δεκέμβρη. Η *Εργατική Αλληλεγγύη* προχώρησε την επόμενη της δολοφονίας του Γρηγορόπουλου σε έκτακτη έκδοση, επιχειρώντας να δώσει πολιτική χροιά στην διαδήλωση προς την ΓΑΔΑ (Βερδέ, 2009). Το ΚΚΕ αρχικά καταδίκασε την δολοφονία του μαθητή, χαρακτηρίζοντάς την «κρατική» και κάλεσε με

την φωνή της Αλέκας Παπαρήγα το σύνολο του κόσμου, κυρίως την νεολαία, για μαζικοποίηση ενάντια στην κρατική καταστολή. Για την επιτυχία αυτού, θεώρησε αναγκαία την παρέμβαση του λαϊκού παράγοντα και του εργατικού κινήματος που θα σταθεί συνοδοιπόρος με φοιτητές, μαθητές και άλλες συλλογικότητες. Απεύθυνε αρχικά κάλεσμα για την πραγματοποίηση πορείας διαμαρτυρίας για την Δευτέρα 8 Δεκεμβρίου⁹, και για την μεγάλη πανεργατική απεργία την Τετάρτη 10 Δεκεμβρίου, φροντίζοντας όμως να διαχωρίσει την θέση του ΚΚΕ και της νεολαίας του από τα υπόλοιπα σχήματα και οργανώσεις που λάμβαναν παράλληλα μέρος στην εξέγερση του Δεκέμβρη (Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου από μια πολιτική που βλέπει εχθρό το λαό, 2008). Με αυτή την κίνηση επισήμανε εμμέσως πλην σαφώς την ανεκτική στάση των υπόλοιπων συμμετεχόντων, απέναντι στις ακραίες ομάδες που βανδάλισαν και κατέστρεψαν περιουσίες στο κέντρο της Αθήνας. Κατονόμασε ανοικτά το ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ, Αριστεριστές και αντιεξουσιαστές πως κινούνται σε κοινό μπλοκ προωθώντας την βία (Συμπορεύονται σε κοινά μπλοκ, 2008). Μετά την αποχώρησή της από το Μέγαρο Μαξίμου η κυρία Παπαρήγα εξέφρασε την άποψη πως ο ΣΥΡΙΖΑ χαϊδεύει τα αυτιά των κουκουλοφόρων, δήλωση που ο ΣΥΡΙΖΑ δεν άφησε ασχολίαστη όπως θα δούμε πιο κάτω. Επιπλέον κατηγορήσε ευθέως την κυβέρνηση πως στόχος της ήταν η απόκρυψη των ευθυνών της για τη δολοφονία του Γρηγορόπουλου, πίσω από την έξαρση βίας των κουκουλοφόρων, να δικαιολογήσει την κρατική καταστολή και να καταπνίξει έτσι την συσσωρευμένη νεολαιίστικη οργή (Εντείνει την κρατική καταστολή, 2008).

Η νεολαία ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ τοποθετήθηκε άμεσα μετά την είδηση της δολοφονίας του δεκαπεντάχρονου μαθητή. Το γραφείο Τύπου προχώρησε την επομένη της δολοφονίας σε ανακοίνωση στην επίσημη ιστοσελίδα με την οποία κατονόμαζε το κράτος ως δολοφόνο και την αστυνομία ως ένα κυβερνητικό όργανο που δρα ακραία και ανεξέλεγκτα. Απέδωσε δε την πολιτική ευθύνη της δολοφονίας στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Όπως και το ΚΚΕ, θεώρησε το έγκλημα προμελετημένο που έχει τις ρίζες του στον κρατικό αυταρχισμό. Απεύθυνε κάλεσμα για την πορεία της 7^{ης} Δεκεμβρίου από

⁹ Σημείο συνάντησης στην Ομόνοια, ξεχωριστά από τις υπόλοιπες ομάδες, οργανώσεις και συλλογικότητες.

το Μουσείο προς την ΓΑΔΑ. (Βλ. Χρονολόγιο, Παράρτημα). Την ίδια μέρα ο ΣΥΡΙΖΑ απηύθυνε κάλεσμα στη νεολαία για την πορεία διαμαρτυρίας, με σημείο συνάντησης τα Προπύλαια, την Δευτέρα 8 Δεκεμβρίου, με κατεύθυνση την Βουλή ενάντια στην κυβέρνηση που «πυροβολεί την νεολαία με σφαίρες, ανεργία και ανασφάλεια. Μαζί με ο ΣΥΡΙΖΑ στην πορεία θα βρίσκεται η Νεολαία ΣΥΝ, η εκπαιδευτικοί και το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ.

Σε δηλώσεις που περιείχαν μεταξύ άλλων ανοικτό κάλεσμα προς την νεολαία για αντίδραση και γενικευμένη κινητοποίηση προχώρησαν ο γενικός γραμματέας της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέκος Αλαβάνος και ο πρόεδρος του ΣΥΝ Αλέξης Τσίπρας.

Αλέκος Αλαβάνος: *«Καλούμε τη μαθητική, τη φοιτητική, την εργαζόμενη νεολαία, όλους τους πολίτες να δώσουν την απάντησή τους αγωνιστικά, μαζικά, ειρηνικά. Δίπλα στο δικαίωμα στην εργασία, δίπλα στο δημόσιο πανεπιστήμιο να αγωνιστούν για τη δημοκρατία και τις ελευθερίες, για το ίδιο το δικαίωμα στη ζωή.»*¹⁰

Αλέξης Τσίπρας: *«Δύο μέρες τώρα σε όλη τη χώρα, ένα πρωτόγνωρο κύμα οργής και αγανάκτησης πλημμυρίζει δρόμους, πλατείες, σχολεία και σχολές. Μια ιδιότυπη αυθόρμητη νεανική εξέγερση μετασχηματίζει σε κραυγή τα λόγια που τούτες τις ώρες είναι στο στόμα κάθε σκεπτόμενου δημοκρατικού πολίτη. Δεν πάει άλλο. Η δική μας αριστερά ούτε υιοθετεί ούτε μπορεί να χρεώνεται αυτές τις πρακτικές. Αρνείται όμως το συμψηφισμό τους με μια εν ψυχρώ εκτέλεση. Είμαστε όλοι κομμάτι αυτής της αυθόρμητης εξέγερσης που ζητά αξιοπρέπεια και δικαίωμα στη ζωή.»*¹¹

Η δήλωση της Αλέκας Παπαρήγα περί υπόθαλψης των κουκουλοφόρων από τον ΣΥΡΙΖΑ καθώς και η επαναλαμβανομένη αναφορά αυτού από τον Ριζοσπάστη, χαρακτηρίστηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ εξίσου ακραία, όπως οι απόψεις που έρχονταν από τα στρατόπεδα της κυβέρνησης και της ακροδεξιάς. Ο ΣΥΡΙΖΑ εξαντλώντας την δυναμική του για ένα μαζικό και ενωτικό κίνημα, θεωρούσε πως στοχοποιούνταν την ίδια ώρα που

¹⁰ Πηγή <https://syrizagr/dhlwseis-toy-proedroy-ths-k-o-toy-syryza-al-alabanoy/>

¹¹ Πηγή <http://www.syn.gr/gr/keimeno.php?id=12674>

οι κυβερνητική πολιτική αποκτούσε άλλοθι και άτυπους υποστηρικτές στην συγκάλυψη ενός εγκλήματος. Ο ΣΥΡΙΖΑ στήριξε την νεανική εξέγερση του Δεκέμβρη, αντιμετωπίζοντάς την ως όχι κάτι απλά συγκυριακό αλλά σαν μια έκρηξη της νεολαίας με βαθύτερα κοινωνικά αίτια. (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χρονολόγιο). Η συνέντευξη τύπου του ΣΥΡΙΖΑ που δόθηκε στις 14 Δεκεμβρίου αποκάλυπτε την στήριξη του κόμματος στο νεολαιίστικο κίνημα του Δεκέμβρη. Με ένα μακρόσυρτο κείμενο παρουσίασε το μεγάλο κίνημα εν εξελίξει, ως το ξέσπασμα οργής και αγανάκτησης της νεολαίας σε εποχή βαθύτατης κρίσης του πολιτικού συστήματος και ελλείματος δημοκρατίας. Επισήμανε μεταξύ άλλων την ανάγκη για συνέχιση των κινητοποιήσεων της νεολαίας με στόχο την νίκη και για παραδειγματισμό στην υπόλοιπη κοινωνία. Επιπλέον ο ΣΥΡΙΖΑ πήρε την πρωτοβουλία να καλέσει την ΓΣΕΕ, την ΑΔΕΔΥ, τη ΓΣΕΒΕ, την ΕΣΕΕ, το ΒΕΑ, το ΤΕΕ, τους Δικηγορικούς Συλλόγους Αθηνών και Θεσσαλονίκης, την ΠΑΣΕΓΕΣ, τη ΓΕΣΑΣΕ, την ΟΛΜΕ, την ΔΟΕ, Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων, Φοιτητικούς Συλλόγους και Μαθητικά Συμβούλια σε συναντήσεις με θέμα την ενίσχυση του κινήματος (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χρονολόγιο). Οι συμμαχίες με τα συνδικάτα ήταν απαραίτητες για την επίτευξη των στόχων της νεολαίας και λειτουργούν με θετικό πρόσημο στην ανάδυση εν γένει των κινήματων όπως έχει συμβεί σε ανάλογες περιπτώσεις (Della Porta & Diani, 2010).

Οι κινητοποιήσεις συνεχίστηκαν έως και τις γιορτές των Χριστουγέννων και εκτός Αθηνών. Το συμβολικό κάψιμο του χριστουγεννιάτικου δέντρου που κοσμούσε την πλατεία Συντάγματος έκανε τον γύρο του κόσμου. Η οργή εξακολουθούσε παρά ότι είχαν περάσει σχεδόν τρεις εβδομάδες από την δολοφονία του Γρηγορόπουλου. Ανήμερα της επετείου των 18 χρόνων από την δολοφονία του καθηγητή Νίκου Τεμπονέρα διοργανώθηκε πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο (Πίττας, 2020), για το οποίο κινητοποιήθηκε άμεσα ο ΣΥΡΙΖΑ συνδέοντας τους αγώνες της νεολαίας με το εργατικό κίνημα (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ, Χρονολόγιο). Το συλλαλητήριο είχε και άλλες πολιτικές προεκτάσεις, καθώς συνέπεσε η επίθεση του Ισραήλ στην Γάζα και αναπόφευκτα συνδέθηκε με το αντιπολεμικό κίνημα με το μήνυμα «Από τα Εξάρχεια έως την Παλαιστίνη» διάχυτο στην διαδήλωση (Πίττας, 2020). Στην παρούσα φάση το ΚΚΕ προχώρησε σε ξεχωριστές διαδηλώσεις που έλαβαν χώρα την προηγούμενη ημέρα σε

διάφορες πόλεις στην Ελλάδα με παρουσία του ΠΑΜΕ της νεολαίας της ΚΝΕ και των ΠΚΣ. (Εργάτες και νέοι στην πρώτη γραμμή, 2009). Όσον αφορά στο ασταθές πολιτικό σκηνικό εννιά μήνες μετά την δολοφονία του Γρηγορόπουλου και την διόλου αδόκητη νεανική έκρηξη που ακολούθησε με την στήριξη των αριστερών κομματικών σχηματισμών, η κυβέρνηση μετά από μια σειρά αποτυχημένων πολιτικών πέφτει. Στις 6 Δεκεμβρίου του 2009 ένα χρόνο μετά την αναίτια δολοφονία του Γρηγορόπουλου, οι νέοι θα βρίσκονταν πάλι στους δρόμους για να διαδηλώσουν και να διαμαρτυρηθούν ενάντια σε ένα κράτος που δολοφονεί, περιθωριοποιεί την νέα γενιά και την καταδικάζει να ζει στην εργασιακή επισφάλεια (Πίττας, 2020). Ο ΣΥΡΙΖΑ διατήρησε καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου στηρικτική στάση στην νεολαία, και μέσα από τον πολιτικό του λόγο αλλά και εμπράκτως, χαιρέτισε τα συλλαλητήρια και τις εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν σε όλη την Ελλάδα με αφορμή την θλιβερή επέτειο. (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χρονολόγιο). Ανάλογη στάση κράτησαν και τα κόμματα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς τα οποία στήριξαν τις νεολαιίστικες δράσεις ένα χρόνο μετά, λαμβάνοντας μέρος σε εκδηλώσεις και συλλαλητήρια που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη και άλλες πόλεις. Στην πορεία στο κέντρο της Αθήνας βρέθηκαν οι Φοιτητικοί Σύλλογοι, μετά ακολουθούσαν το Σωματείο Μισθωτών Τεχνικών, το Σωματείο Βιβλίου και Χάρτου, πανό της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, η Αντιεξουσιαστική Κίνηση, το ΕΕΚ το Συντονιστικό Αντίστασης Μαθητικών Πρωτοβουλιών, οι μαθητές Anticapitalista, η ΟΚΔΕ Σπάρτακος, το ΣΕΚ και έπειτα το ΚΚΕ μλ, το ΜΛ-ΚΚΕ και ο ΣΥΡΙΖΑ (Δαργάκης, 2009).

3.4 Ο απολογισμός του Δεκέμβρη

Τα ζητήματα που καλούνται να απαντήσουν οι ερευνητές και αναλυτές σχετικά με την νεανική εξέγερση του Δεκέμβρη είναι πολλά με πιο συχνό το ερώτημα « γιατί τόση βία;». Ο Δεκέμβρης του 08' δεν ήταν απλά μια βίαιη σελίδα της ιστορίας. Δεν αμφισβητεί κάποιος την βία ως μορφή δράσης τον Δεκέμβρη. Οι σύγχρονοι ερευνητές θα κατέτασσαν αυτή την μορφή διεκδίκησης στην κατηγορία της πολιτικής βίας. Αυτό που είναι προφανές μέσω αυτής της διαδικασίας, είναι η αποκάλυψη των τραυμάτων της ελληνικής κοινωνίας. Οι σύγχρονες κοινωνίες και δη η ελληνική υπέφεραν και

εξακολουθούν να υποφέρουν από την νομιμοποίηση ενός σαθρού πολιτικού συστήματος. Η πολιτική διαφθορά απειλεί τους δημοκρατικούς θεσμούς. Επιπλέον όσο οι δυνάμεις καταστολής του κράτους έδειχναν το σκληρό τους πρόσωπο, οι συγκρουσιακές συλλογικές δράσεις ήταν αναπόφευκτες. Εύκολα διαπιστώνει κανείς πως βρεθήκαμε σε μια χρονική συγκυρία κατάλληλη για την πραγματοποίηση μιας μετασχηματιστικής δράσης. Σε μια εποχή συστημικού παραλογισμού η διάδοση ενός μηνύματος εξέγερσης και έντονα αντισυστημικού περιεχομένου διαδόθηκε γρήγορα. (Σεφεριάδης, 2018).

Στην περίπτωση του Δεκέμβρη μετά την χρήση αλόγιστης βίας από τον ένοπλο φρουρό, καθώς εντεινόταν ο κύκλος της βίας, οι υποστηρικτές της θεωρίας των δύο άκρων και της άποψης «καταδικάζουμε την βία από όπου κι αν προέρχεται» βρέθηκαν μπροστά σε μια άβολη κατάσταση (Σεφεριάδης, 2018). Ενώ ο Δεκέμβρης φαίνεται πως είχε την αποδοχή των διεκδικητικών διεθνών κινημάτων για την ένταση και την ορμητικότητά του, στην ελληνική κοινωνία δεν απολάμβανε την ίδια αποδοχή. Στις κοινωνικές μελέτες συναντάμε την άποψη πως το τραύμα (ψυχολογικό) είναι κληρονομικό, κάτι που μπορεί να συμβεί με την βία. Η κληρονομιά της βίας μπορεί να περάσει από γενιά σε γενιά ακόμα κι αν δεν ειπώνεται ή μνημονεύεται. Ο τότε πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέκος Αλαβάνος επεξεργάστηκε αυτή την ιδέα, σε συνέντευξη που παραχώρησε ένα χρόνο μετά τα γεγονότα και με αφορμή την προβολή ενός φιλμ για τον Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο. Μεταξύ άλλων ο Αλαβάνος αναρωτήθηκε αν ήταν ή όχι σύμπτωση, που νεαροί ακτιβιστές επί του παρόντος κατέφυγαν στην βία για να διεκδικήσουν, με τον ίδιο τρόπο που οι «παππούδες» τους, προσπάθησαν να διευθετήσουν τις διαφορές τους με το ελληνικό κράτος στα τέλη της δεκαετίας του 1940 (Kornetis, 2010). Ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν αυτός που πολύ έξυπνα επέλεξε να αφουγκραστεί την νεανική εξέγερση και να μην βιαστεί να την απορρίψει. Έθεσε τους προβληματισμούς του για την κοινωνική έκρηξη και το μέλλει γενέσθαι. Η μετέπειτα εκλογική πορεία του ΣΥΡΙΖΑ θα εκφράζει το δύο ρεαλιστικές διαπιστώσεις. Πρώτον πως κίνημα χωρίς την παρουσία της Αριστεράς δεν νοείται, και δεύτερον ότι τα νέα κοινωνικά κινήματα με ριζοσπαστικό χαρακτήρα έχουν την ανάγκη πολιτικής εκπροσώπησης (Σεφεριάδης,

2018). Η μορφή δράσης συνομιλεί με το κοινωνικό-πολιτικό περιβάλλον όπως ακριβώς λειτουργούν τα πολιτικά κόμματα.

Κεφάλαιο Τέταρτο: Οικονομική Κρίση και Νέα Γενιά

Η έναρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008 επιφύλασσε δυσάρεστες συνέπειες σε οικονομικό πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο και στην Ελλάδα. Όπως ήταν αναμενόμενο η οικονομική ύφεση και συγκεκριμένα η κρίση του ελληνικού χρέους, και η εφαρμογή ακραίων νεοφιλελεύθερων πολιτικών (Σερντεδάκης & Κουφίδη, 2018) δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την εκδήλωση συλλογικών δράσεων από τις οποίες η νέα γενιά δεν έμεινε αμέτοχη. Η είσοδος της νέας γενιάς στην συλλογική δράση την περίοδο της κρίσης ήταν υπολογίσιμη με τους νέους να υιοθετούν διάφορες μορφές διαμαρτυρίας και αλληλεγγύης. Εντοπίζουμε την συμμετοχή των νέων στο κίνημα των «αγανακτισμένων» και τα κινήματα της «πλατείας», στο φοιτητικό κίνημα που έδινε το παρόν κατά την διάρκεια της κρίσης, στον ακτιβισμό, τα κοινωνικά δίκτυα και τα δίκτυα αλληλεγγύης (Παπανικόπουλος, 2022). Αυτό όμως που έχει ενδιαφέρον είναι η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ ο οποίος διατήρησε άμεσο και εποικοδομητικό διάλογο με την νεολαία, αλλά και η άνοδος της άκρας δεξιάς θέτοντας έτσι μεγάλη συζήτηση για την έννοια της ριζοσπαστικοποίησης.

4.1 Οι «αγανακτισμένοι» το κίνημα της «πλατείας» και η στάση της νεολαίας

4.1.1 Αναδρομή-Αιτιότητα. Η περίπτωση του κινήματος των «αγανακτισμένων» δεν αποτέλεσε μια απολύτως διακριτή διαδικασία όσον αφορά τα πολιτικά χαρακτηριστικά. Τα κλασσικά αναλυτικά εργαλεία δεν μπορούν να ερμηνεύσουν με ακρίβεια την μεγαλύτερη λαϊκή εκδήλωση μεταπολιτευτικά. Περισσότεροι ήταν αυτοί που ισχυρίστηκαν πως οι συμμετέχοντες δεν έλαβαν μέρος στο κίνημα κάτω από την ομπρέλα ενός πολιτικού κόμματος ή την ιδεολογική τους ταυτότητα και ότι επρόκειτο για μια γενικευμένη συλλογική αντίδραση ενάντια στα αντιλαϊκά μέτρα του πρώτου μνημονίου που είχε υπογράψει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ (Δεμέτης, 2016). Η επιμονή στον ρόλο της ταυτότητας ως πηγή συνοχής συχνά αποδυναμώνει την σημασία των

πολλαπλών ταυτοτήτων (Della Porta & Diani, 2010). Όπως συμβαίνει στην αναζήτηση της αιτιότητας και της ένταξης των κινημάτων σε ένα ευρύτερο συγκρουσιακό κύκλο μπορούμε να αναζητήσουμε το υπόβαθρό του πέρα από την νεανική εξέγερση του Δεκέμβρη του 2008, στους αγώνες του εργατικού κινήματος όλη την προηγούμενη χρονιά το 2010 που οφείλονταν στην οικονομική κρίση. Μετά από μια σειρά πανεργατικών απεργιών με κορυφαία διαδήλωση εκείνη της 5^{ης} Μαΐου 2010, συμβολικές καταλήψεις με αυτή του Δημαρχείου που διήρκεσε 26 ημέρες, οι συγκεντρώσεις των πλατειών σε Αθήνα και άλλες πόλεις που ξεκίνησαν τον Μάιο του 2011 ήταν λίγο πολύ αναμενόμενες (Βερδέ, 2021).

Επιπλέον σημείο έμπνευσης για τις κινητοποιήσεις που εκδηλώθηκαν στα κράτη της Μεσογείου ήταν η «Αραβική Άνοιξη»¹² μεταξύ τους και η Ελλάδα. Οι πολυσυνθετικότητα των εξεγερμένων ομάδων αντιμετωπίστηκε από τους ερευνητές και αναλυτές με όρους «λαϊκισμού» ή «πλήθους». Σύμφωνα με αυτή την άποψη στο κίνημα των αγανακτισμένων δεν επιτεύχθηκε μια ενιαία νοηματοδότηση. Οι δε διανοούμενοι επιβεβαίωναν την μη ύπαρξη ενιαίας ταυτότητας, και την κρίση αντιπροσώπευσης, εφόσον ένα τέτοιο πλήθος δεν ήταν δυνατό να αντιπροσωπευθεί (Παπανικόπουλος, 2021). Η προσωρινή σύμπραξη μεταξύ λαϊκών και μεσαίων στρωμάτων, καθώς και ατόμων με πολιτιστική κουλτούρα, ή ατόμων που ήταν κατά μια έννοια ριζοσπάστες, έφερε πονοκέφαλο στους προνομιούχους και τους κυβερνώντες (Παπανικόπουλος, 2021). Στην σύγχρονη θεωρία των κοινωνικών κινημάτων αυτή η συνύπαρξη αξιακών πλαισιώσεων και η ενσωμάτωση διαφορετικών παραστάσεων από τους κινηματικούς δρώντες αποκαλείται *frame bridging* (αξιακή και ερμηνευτική γεφύρωση) (Della porta & Diani, 2010). Πάραυτα με το πέρας των ημερών το κίνημα απέκτησε διαχωριστική

¹² Η Αραβική Άνοιξη ήταν ένα κύμα διαδηλώσεων και εξεγέρσεων για την προάσπιση της δημοκρατίας. Έλαβε χώρα στη περιοχή της Μέσης Ανατολής και στη Βόρεια Αφρική το 2010 και το 2011, προκαλώντας ορισμένα από τα παγιωμένα έως τότε αυταρχικά καθεστώτα της περιοχής και τους ανέγγιχτους αυταρχικούς ηγέτες. Τα αιτήματα των διαδηλωτών ήταν κυρίως οικονομικά και πολιτικά. Πηγή <https://odeth.eu/%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CF%84%CE%B9-%CE%AE%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%B5%CE%BD-%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B5%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CE%BF%CE%B9/>

γραμμή, πάνω και κάτω πλατεία. Σημείο που ακόμα και σήμερα προκαλεί έντονες διαφωνίες και τριγμούς, δεδομένου και της ανόδου της άκρας δεξιάς που επήλθε εν μέσω κρίσης είναι η παρουσία της Χρυσής Αυγής στα κινήματα των «πλατειών». Οι περισσότεροι πάντως επιμένουν πως η πιθανή εμπλοκή της Χρυσής Αυγής με το κίνημα των πλατειών ήταν μια αποτυχημένη προσπάθεια να μειωθεί η σημαντικότητα του μαζικού λαϊκού κινήματος και να μπει φρένο στην άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ (Ψαρράς, 2019). Στην πραγματικότητα η Χρυσή Αυγή, ένα νεοναζιστικό μόρφωμα που υποτάσσεται στον αρχηγό του δεν θα μπορούσε να λάβει μέρος σε δράσεις ανοιχτές και αμεσοδημοκρατικές (Μακρίδης, 2015).

4.1.2 Η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά. Το ΣΕΚ πέραν του γεγονότος ότι συνέδεσε το κίνημα των πλατειών με το εργατικό κίνημα υποστήριξε με δημοσίευμα στην *Εργατική Αλληλεγγύη* πως παρά την απουσία κομματικού χρώματος, πανό, πλακάτ οργανώσεων ή συνδικάτων το κίνημα ήρθε για να συμπληρώσει παλαιότερους αγώνες της Αριστεράς. Εξέφρασε δηλαδή τις επιτακτικές ανάγκες μεγάλου μέρους της εργατικής τάξης, της νεολαίας (φοιτητές και μη) και κυρίως μεσαίων στρωμάτων. Το πρώτο κάλεσμα της 25ης Μαΐου, που πραγματοποιήθηκε μέσω του ίντερνετ ήταν ενάντια των πολιτικών κομμάτων της εξουσίας, χωρίς καθορισμένα αιτήματα. Δεν μπορεί κάποιος όμως να αρνηθεί πως κάθε ένας από τους δρώντες, τουλάχιστον οι περισσότεροι από αυτούς διέθεταν ιδεολογικό ή κομματικό προσανατολισμό, το οποίο βγήκε στην επιφάνεια με το πέρασμα των ημερών και μετά τις πρώτες συνελεύσεις. Θέση του ΣΕΚ αποτελεί η άποψη πως σκοπίμως το κίνημα απολιτικοποιήθηκε και πλαισιώθηκε με όρους υπεράσπισης του έθνους μέσα από τα ΜΜΕ. Το βασικό πρόβλημα ήταν πως έλειπε η οργανωτική δομή που φάνηκε να ξεπερνιέται όταν ξεκίνησαν οι συνελεύσεις στις οποίες το κίνημα απέκτησε συνείδηση και συγκεκριμένα αιτήματα και θέσεις. Κινητοποιήσεις τέτοιας μαζικότητας έθεσαν ζητήματα που έπρεπε να απαντήσει η οργανωμένη Αριστερά. Το βασικότερο ζήτημα που προέκυψε ήταν αν οι προσκείμενοι στην Αριστερά μπορούσαν να ακολουθήσουν το κλίμα που διαμορφώθηκε στις συγκεντρώσεις των πλατειών παρά ότι το κίνημα υστερούσε οργανωτικά και ιδεολογικοπολιτικά. Η απάντηση είναι πως η επαναστατική Αριστερά όφειλε να παρακολουθεί την δράση των

μαζών και να αντιδρά στις ανίκανες πολιτικές ηγεσίες. Δεν θα μπορούσε άλλωστε η Αριστερά να είναι απών από ένα μαζικό αγώνα ενάντια στις μνημονιακές πολιτικές ακόμα κι αν διακρίνεται από ένα είδος «πολιτικής ανεπάρκειας». Το ΣΕΚ δεν δίστασε να χρεώσει σε κάποιες οργανώσεις της Αριστεράς και στο ΚΚΕ, πως αναλώνονταν κρίνοντας ότι τέτοιου είδους κινητοποιήσεις ενέχουν τον κίνδυνο της κατωτερότητας σε σχέση με τους επαναστατικούς αγώνες που λειτουργούν μέσα σε συγκεκριμένα πλαίσια. Αντίθετα με αυτήν την άποψη οι προοδευτική Αριστερά οφείλει να αφουγκράζεται το πρόβλημα, είτε πρόκειται για τους εξεγερμένους νέους του Δεκέμβρη είτε για τους φοιτητές είτε για τους αγανακτισμένους διαδηλωτές της πλατείας (Τι δείχνει το Σύνταγμα για την Αριστερά;, 2011).

4.1.3 Ο ΣΥΡΙΖΑ και οι πλατείες. Μετά το αυθόρμητο διαδικτυακό κάλεσμα, στην πλατεία Συντάγματος και την πρώτη γενικευμένη αντίδραση ενάντια στις μνημονιακές πολιτικές και τους δανειστές ο ΣΥΡΙΖΑ και ο ΣΥΝ θα τοποθετηθούν θετικά για τις διαδηλώσεις του Συντάγματος. Στις 30 Μαΐου 2011 μετά την πρώτη μεγάλη συγκέντρωση στο Σύνταγμα ο Παναγιώτης Λαφαζάνης¹³ απηύθυνε κάλεσμα σε κάθε Αριστερό και Αριστερή να παρευρεθεί στις κινητοποιήσεις του Συντάγματος, τονίζοντας ότι η παρουσία χιλιάδων πολιτών κυρίως νέων που γεμίζουν τις πλατείες δημιουργεί ένα νέο καθεστώς διαμαρτυριών που μόνο θετικά μηνύματα στέλνει με στόχο την έξοδο από την κρίση. Επισήμανε δε επιχειρώντας να δώσει και πολιτικά χαρακτηριστικά στις διαδηλώσεις, πως η θέση όλης της Αριστεράς οφείλει και πρέπει να είναι στην πλατεία Συντάγματος και στις πλατείες όλης της χώρας. Μέσω του Πάνου Σκουρλέτη¹⁴, θίχτηκαν τα ζητήματα των εκβιαστικών διλημμάτων και της τρομοκράτησης του κοινωνικού συνόλου από μεριάς κυβέρνησης και δόθηκε στήριξη στους νέους και στους εργαζόμενους που διαδηλώνουν στις πλατείες. Μια ημέρα αργότερα ο πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ συμμετείχε στην πανελλαδική συγκέντρωση των εργαζομένων του ΟΤΕ, προχώρησε κι εκείνος σε δηλώσεις παρέχοντας στήριξη στους ανέργους, τους

¹³ Ο Παναγιώτης Λαφαζάνης υπήρξε κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ. Οι δηλώσεις του ανακτήθηκαν από, <http://www.syn.gr/gr/keimeno.php?id=23295>

¹⁴ Ο Πάνος Σκουρλέτης ήταν τότε Εκπρόσωπος Τύπου του ΣΥΝ. Πηγή <http://www.syn.gr/gr/keimeno.php?id=23327>

αγανακτισμένους, και έδωσε μεγάλη έμφαση στα προβλήματα των νέων και κυρίως για την εργασιακή επισφάλεια που τους οδηγεί στην αναζήτηση εργασίας εκτός Ελλάδος. Ο λόγος του περιείχε εκείνα τα χαρακτηριστικά του ισχυροποιούσαν την λαϊκή ετυμηγορία, την προάσπιση της κοινωνίας, και της δημόσιας περιουσίας (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ, Χρονολόγιο).

Καθ' όλη την διάρκεια των διαδηλώσεων των πλατειών ο ΣΥΡΙΖΑ καταδίκασε τους κυβερνώντες και τις πολιτικές τους δίνοντας το παρόν υπέρ των νέων και των υπόλοιπων πολιτών σε αυτή την γενικευμένη λαϊκή αντίδραση, χωρίς να διστάσει να κάνει λόγο για την παρουσία προβοκατόρων με σκοπό την διάλυση των διαδηλώσεων (βλ. Χρονολόγιο, Παράρτημα). Μια σημαντική στιγμή ήταν η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Αριστεράς στις 7/6 με την οποία δήλωνε την συμπαράστασή της στα κινήματα των πλατειών σε Ελλάδα και άλλα κράτη (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ, Χρονολόγιο). Όσο οι πλατείες αποτελούσαν σημείο διαμαρτυρίας για χιλιάδες κόσμο, η άνω και η κάτω πλατεία στο Σύνταγμα συνυπήρξαν. Η κάτω πλατεία αναπόφευκτα έδωσε αριστερόστροφες ερμηνείες στα γεγονότα, ενώ η άνω πλατεία, διατήρησε ένα πατριωτικό προφίλ, με εκτενή λόγο γύρω από το έθνος. Ο Δημήτρης Παπανικόπουλος (2021) υποστηρίζει πως παρά ότι φαινομενικά τα τείχη μεταξύ των δύο πλατειών έπεσαν, και η ρητορική στην ουσία ήταν αντιμνημονιακή και για τις δύο μεριές, η έλλειψη ενιαίας εκπροσώπησης και επικοινωνίας δεν μεταφράστηκε σε κοινή πολιτική ισχύ. Μελλοντικά όμως σαφώς και οι εκβάσεις αυτού του λαϊκού κινήματος ευνόησαν τον ΣΥΡΙΖΑ. Όσο οι νέοι και άλλοι πολίτες διαδήλωναν και εκφράζονταν ενάντια στο μνημόνιο στις πλατείες ο ΣΥΡΙΖΑ φρόντισε να τοποθετηθεί πολιτικά προσφέροντας εκπροσώπηση σε μεγάλη μάζα του κινήματος και όπως θα δούμε στο μέλλον δεν δίστασε να συνάψει συμμαχίες με δεξιόστροφες πολιτικές πτέρυγες προκειμένου να κυβερνήσει (Παπανικόπουλος, 2021).

4.1.4 Το ΚΚΕ και οι αγανακτισμένοι. Το ΚΚΕ κινούμενο με το χαρακτηριστικό παραδοσιακό μοτίβο της γενικής αμφισβήτησης και επιφυλακτικότητας αρχικά την ημέρα που πραγματοποιήθηκε το πρώτο αυθόρμητο κάλεσμα στην πλατεία Συντάγματος προχώρησε σε «λαϊκά» συλλαλητήρια σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη,

συγκεκριμένα στην Ομόνοια και στο άγαλμα Βενιζέλου αντίστοιχα. Για άλλη μια φορά το ΚΚΕ διαφοροποιήθηκε καλώντας τους πολίτες στο οικείο σημείο συνάντησης την Ομόνοια, κρατώντας έτσι επιφυλακτική στάση απέναντι στην πρώτη αυτή συνάθροιση στο Σύνταγμα. Δεν παρέμεινε πάντως άπραγο αλλά συνέχισε να καλεί τους εργαζομένους αλλά και την νεολαία στις γενικές απεργίες που ήταν προγραμματισμένες με τους δικούς του όρους. (Σήμερα στα παλλαϊκά συλλαλητήρια, 2011). Μέσω του *Ριζοσπάστη* έθεσε το ζήτημα της πολιτικής έκβασης που θα μπορούσε να έχει ένα πολυσύνθετο κίνημα όπως αυτό των «αγανακτισμένων» και ποια είναι τελικά τα πραγματικά κίνητρα των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με το ΚΚΕ αυτό που έλειπε από τις κινητοποιήσεις των αγανακτισμένων είναι η συγκεκριμένη πολιτική πρόταση που θα μπορούσε να συντρίψει τις αντιλαϊκές πολιτικές που μόνο το ΚΚΕ μπορούσε να προτείνει με όρους λαϊκούς, εργατικούς και ταξικούς.

Η γενική γραμματέας του κόμματος Αλέκα Παπαρήγα σε ευκαιρία που της δόθηκε σε μια ομιλία της στην Ελευσίνα, αποστασιοποιήθηκε η ίδια, κατ' επέκταση το ΚΚΕ και όσοι κινούνται γύρω από αυτό και την ιδεολογία του, από τον όρο «αγανακτισμένοι». Σύμφωνα με την κυρία Παπαρήγα αυτοί που πρέπει να αισθάνονται αγανακτισμένοι ή προδομένοι είναι εκείνοι, συμπεριλαμβανομένων των νέων που τα προηγούμενα χρόνια είχαν εμπιστευτεί το ΠΑΣΟΚ ή την ΝΔ και τις αντιλαϊκές τακτικές τους. Για το ΚΚΕ δεν πρόκυπτε θέμα προδοσίας γιατί απλούστατα δεν εμπιστεύτηκε ποτέ τις εκάστοτε κυβερνήσεις και πολιτικές. Συνέχισε λέγοντας πως ένα κίνημα με όρους ταξικούς και εργατικούς είναι ικανό να ταρακουνήσει, να προβληματίσει, και να προχωρήσει σε νίκες ασκώντας κι αυτό εν δυνάμει τον δικό του εκβιασμό όπως οι κυβερνώντες. (Η λαϊκή αγανάκτηση να κατευθυνθεί στην πραγματική διέξοδο, 2011). Στις 5 Ιουνίου το ΚΚΕ μέσω του *Ριζοσπάστη* ισχυροποίησε τις αρχικές του θέσεις απέναντι στα κινήματα των πλατειών. Περιλαμβάνοντας πάντα στον δημόσιο λόγο του την νεολαία ξεχωριστά από τον υπόλοιπο λαό, κατηγόρησε ανοικτά τους συμμετέχοντες του κινήματος των αγανακτισμένων πως η στάση τους, που θέλει εκτός των δράσεων τους τα συνδικάτα είναι επικίνδυνη και συμπεριληπτική. Προφανώς και στο συνδικαλιστικό κίνημα σύμφωνα με το ΚΚΕ οι συμμετέχοντες δεν λειτουργούν πάντα με διαφάνεια και

σεβασμό, με αναφορά στον κυβερνητικό- εργοδοτικό συνδικαλισμό. Ωστόσο ο όχι και τόσο ξεκάθαρος αντιμνημονιακός χαρακτήρας του κινήματος της πλατείας, καθώς και οι τοποθετήσεις « έξω η αριστερά», «έξω τα κόμματα» και «έξω τα συνδικάτα» είναι καθαρά αντιδημοκρατικά και δεν συνάδουν στην λογική του ΚΚΕ. Το δημοκρατικό δικαίωμα της ιδεολογικής και πολιτικής έκφρασης του ατόμου ανοιχτά και δημόσια θα έπρεπε να διατηρείται εν μέσω συλλογικών δράσεων. Τέτοιο κίνημα ο λαός δεν χρειάζεται για να αντιταχθεί στις αντιλαϊκές πολιτικές, παρά μόνο με την συμβολή του ΚΚΕ και των ταξικών κινήματων του ΠΑΜΕ, της ΠΑΣΥ, της ΠΑΣΕΒΕ, της ΟΓΕ και του ΜΑΣ. (Έξω τα κόμματα και τα συνδικάτα ή με το ΚΚΕ και το ταξικό κίνημα;, 2011). Το ΚΚΕ διατήρησε αυτό το αποστασιακό προφίλ σε σχέση με τους αγανακτισμένους, και συνέχισε να συνομιλεί με τον λαό και την νεολαία με όρους ταξικούς και εργατικούς καθ' όλη την διάρκεια των κινητοποιήσεων των πλατειών.

4.2 Το φοιτητικό κίνημα εν μέσω κρίσης

Το εγχείρημα αποτύπωσης της πορείας του φοιτητικού κινήματος εν μέσω κρίσης δεν αποτελεί μια διακριτή διαδικασία. Οι κοινωνικές αλλαγές που επήλθαν λόγω της οικονομικής κρίσης λειτούργησαν συμπιεστικά προς τα συμφέροντα της νεολαίας και διαφοροποίησαν τα χαρακτηριστικά του συνόλου των φοιτητών. Η στοχοποίηση της γενιάς αυτής την έφερε σε σημείο μεγάλης ανασφάλειας, απόγνωσης και έλλειψης σταθερότητας. Όλα τα στοιχεία δηλαδή που συνθέτουν το μέλλον ενός νέου ανθρώπου. Η λεγόμενη γενιά των 700 ευρώ, και αργότερα των 592 ευρώ έμελλε να καταστεί ο πιο αδύναμος κρίκος κατά την διάρκεια της γενικής διαχείρισης της κρίσης από τους κυβερνώντες. Παράλληλα ο εφιάλτης της ανεργίας δημιούργησε οικονομικά αδιέξοδα στους νέους με συνέπεια πολλοί νέοι επιστήμονες να καταφεύγουν προς εύρεση εργασίας στο εξωτερικό. Σε αυτήν την φάση βρίσκουμε αρχικά το φοιτητικό κίνημα αποδυναμωμένο, με την ΕΦΕΕ απύσχα σχεδόν με νεκρικά αντανάκλαστικά, και τους φοιτητικούς συλλόγους οριακά ανενεργούς λόγω της επιρροής των καθεστωτικών δυνάμεων στα πανεπιστήμια και στους κόλπους γενικά της νεολαίας. (Κεφαλάς, 2011).

Στις φοιτητικές εκλογές του 2011 παρά την μεγάλη αποχή (μικρότερη από του 2010), δεν υπήρξε εκείνο το ενθαρρυντικό στοιχείο, που θα αποσπούσε την νεολαία από το γνωστό δίπολο δηλαδή τους φοιτητικούς συλλόγους της ΠΑΣΠ, και της ΔΑΠ. Η πραγματικότητα είναι πως δεν υπήρξε καλύτερο έδαφος από αυτό, για να ευνοηθεί η Αριστερά στους κόλπους της νεολαίας, λόγω του κλίματος γενικής δυσαρέσκειας στο σύνολο της κοινωνίας. Παρά ότι τα δύο μεγάλα κόμματα είχαν χάσει κατά πολύ την αξιοπιστία τους και παράλληλα η νεολαία και οι εργαζόμενοι βίωναν για άλλη μια φορά, την σκληρότερη επίθεση οικονομικά και κοινωνικά, ΔΑΠ και ΠΑΣΠ κυριάρχησαν στα Πανεπιστήμια και τα Τεχνολογικά Ιδρύματα (Κανελλής, 2011). Η γενικευμένη αντίδραση του κόσμου και η συμμετοχή των νέων στο κίνημα των πλατειών, δημιούργησε την ανάγκη αναθεώρησης του ρόλου και των στόχων του φοιτητικού κινήματος. Το ερέθισμα υπήρχε, αλλά ταυτόχρονα είχαμε να κάνουμε με ένα μουδιασμένο σύνολο φοιτητών απέναντι στις εξελίξεις. Στο τέλος του καλοκαιριού του 2011 και μετά τις δηλώσεις της υπουργού Παιδείας Άννας Διαμαντοπούλου περί του νομοσχεδίου για την παιδεία, το φοιτητικό κίνημα όφειλε να απαντήσει. Οι προτεινόμενες αλλαγές της Διαμαντοπούλου έρχονταν για να ανατρέψουν το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το πανεπιστήμιο της κρίσης ήταν αναγκασμένο να ελέγχεται υπό καθεστώς πίεσης από το κράτος, να εξυπηρετεί ιδιωτικά συμφέροντα και να εισέλθει άνευ προηγουμένου σε μια κατάσταση «κολλεγιοποίησης». Ως εκ των πραγμάτων οι φοιτητές επωμίσθηκαν το βάρος του αγώνα για να μπορέσει να αντιμετωπίσει η νέα γενιά τα προστάγματα της οικονομικής κρίσης. (Κεφαλάς, 2011)

Στην σύγκρουση μεταξύ φοιτητών και κράτους ο ΣΥΡΙΖΑ αντέδρασε ακαριαία. Ο Τάσος Κουράκης, βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ πρωτίστως κατηγόρησε την κυβέρνηση, πως το να συνεδριάζει η Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων¹⁵ για θέματα που αφορούν τους φοιτητές χωρίς την παρουσία φοιτητών είναι οξύμωρο, τονίζοντας πως το φοιτητικό κίνημα πρέπει να είναι μαχητικό για ένα δημόσιο και αναβαθμισμένο Πανεπιστήμιο (Βλ.

¹⁵ Η Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων ορίζεται αρμόδια επί θεμάτων του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και του Υπουργείου Πολιτισμού. Πηγή <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/CommitteeDetailView?Committeeid=75a12105-a637-4b49-9a8b-09819965ef49>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ, Χρονολόγιο). Η δε υπουργός Άννα Διαμαντοπούλου χαρακτηριστικά είχε δηλώσει σε συνέντευξη που παραχώρησε στο Βήμα, «*Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ στην ανώτατη εκπαίδευση ανοίγει άλλους δρόμους, πέρα από την καθημερινή σύγκρουση πάνω στους αριθμούς του Μεσοπρόθεσμου*», (Παπαματθαίου, 2011). Ο ΣΥΡΙΖΑ επέκρινε την κυρία Διαμαντοπούλου πως αναμασά παλαιότερες συνταγές που θυμίζουν την «μεταρρύθμιση» Αρσένη¹⁶. Ήδη οι εκπρόσωποι των ΑΕΙ, ΤΕΙ, οι πρυτάνεις, σύλλογοι διδασκόντων και άλλες ομάδες εργαζομένων στον τομέα της εκπαίδευσης είχαν απορρίψει το νομοσχέδιο και η προσπάθεια διαλόγου με την υπουργό είχε αποβεί άκαρπη. Δεδομένου ότι το νομοσχέδιο θα ερχόταν προς ψήφιση στην Βουλή μεταξύ 22 και 31 Αυγούστου η Θεματική Επιτροπή Παιδείας του ΣΥΡΙΖΑ έσπευσε να δηλώσει πως βρίσκεται στο πλευρό της εκπαιδευτικής κοινότητας, επιστήμονες, διδάσκοντες, εργαζόμενους και φυσικά στο πλευρό των φοιτητών. Απηύθυνε δε κάλεσμα για κινητοποιήσεις αποδίδοντας τους τον αγωνιστικό χαρακτήρα που όφειλαν να έχουν, όλη την χρονική περίοδο που θα συζητείτο το νομοσχέδιο στην Βουλή (Θεματική Επιτροπή Παιδείας ΣΥΡΙΖΑ, 2011).

Το επόμενο διάστημα οργανώθηκαν καταλήψεις σε αρκετά πανεπιστήμια της χώρας και από μαθητές στα Γυμνάσια και τα Λύκεια. Δεν είναι τυχαίο σε αυτό το σημείο πως ο ΣΥΡΙΖΑ φαίνεται να ενίσχυσε την ιδέα των καταλήψεων αφού οι μαθητές και φοιτητές το ακολουθούν συχνά ως ρεπερτόριο δράσης. Λίγο πριν την έναρξη της σχολικής χρονιάς, κατήγγειλε την κυβέρνηση και το Υπουργείο Παιδείας για την άθλια κατάσταση στην οποία βρίσκονταν τα σχολεία και της καταλόγισε το προφανές σχέδιο για την απογύμνωση της δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Θεώρησε δε αυτονόητο πως η νεολαία, οι εργαζόμενοι και το πανεκπαιδευτικό κίνημα θα υπερασπιστούν τα δικαιώματα της και θα αγωνιστεί για τον δημόσιο χαρακτήρα της εκπαίδευσης. (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ, Χρονολόγιο). Εντός του Σεπτεμβρίου (2011) πραγματοποιήθηκαν πανεκπαιδευτικά συλλαλητήρια με την συμμετοχή φοιτητών και

¹⁶ Ο Γεράσιμος Αρσένης διετέλεσε υπουργός Παιδείας από το 1996-2000 επί πρωθυπουργίας Κώστα Σημίτη. Η μεταρρύθμισή του έφερε μεγάλο κύμα αντιδράσεων και καταλήψεων με το γνωστό σύνθημα «Κάτσε καλά Γεράσιμε». Πηγή <http://www.garsenis.gr/%ce%b2%ce%b9%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%b1%cf%86%ce%b9%ce%ba%cf%8c/>

εκπαιδευτικών. Έως τα μέσα του φθινοπώρου τα πανεπιστήμια μετρούσαν 300 περίπου καταλήψεις. Με σημείο συνάντησης τα Προπύλαια, στις διαδηλώσεις το μαζικότερο μπλοκ ήταν των σχολών του ΕΜΠ. Αρκετά μαχητικά στάθηκαν και τα μπλοκ των καταλήψεων από την Νομική, το ΠΑΠΕΙ, το Πάντειο, τη Γεωπονική, την ΑΣΟΕΕ, την Φιλοσοφική, το Φυσικό και το Μαθηματικό. (ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΝ: Μαζί με στις εργάτες! Μέχρι τη νίκη!, 2011). Η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά στάθηκε στηρικτικά στις κινητοποιήσεις των φοιτητών με τα ΕΑΑΚ πάντα πρωτοπόρα. Με αφορμή το νομοσχέδιο Διαμαντοπούλου και αργότερα όταν η κυβέρνηση της ΝΔ, έφερε στο προσκήνιο την τροπολογία του υπουργού Παιδείας Κωνσταντίνου Αρβανιτόπουλου ήταν πάντα παρούσα στις όποιες συλλογικές δράσεις πραγματοποιήθηκαν.¹⁷

Το ΚΚΕ διατήρησε την γνώριμη στάση του απέναντι στον αγώνα των φοιτητών ενάντια στο νομοσχέδιο της Άννας Διαμαντοπούλου. Οι κοινοί στόχοι του φοιτητικού κινήματος του 2006-2007 που ευνόησαν την συνεργασία των ΠΚΣ με τα ΕΑΑΚ και τους άλλους φοιτητικούς συλλόγους ήταν μια μάλλον συγκυριακή κατάσταση που δεν λειτούργησε ως παρακαταθήκη. Διαχώρισαν τις θέσεις τους προτείνοντας τις δικές τους λύσεις για ένα εύρωστο και δυναμικό φοιτητικό κίνημα. Με όρους ταξικούς οραματίζονταν το πανεπιστήμιο του λαού και καλούσαν τα μέλη και τους φίλους της ΚΝΕ να συμπορευτούν με τις δυνάμεις του ΜΑΣ για να πρωτοστατήσουν στην οργάνωση των φοιτητικών συλλόγων, στα συντονιστικά των καταλήψεων και γενικότερα στις μορφές διεκδίκησης. Επέμειναν σθεναρά στην άποψη πως οι αγώνες των φοιτητών πρέπει να ενωθούν με τους αγώνες του λαού. Η ενοποίηση αυτή είναι δυνατό όπλο ενάντια στις αντιλαϊκές πολιτικές του κράτους. (Σιδέρης, 2011). Οι ομορτοουνιστές ΕΑΑΚ-ΣΥΡΙΖΑ σύμφωνα με το ΚΚΕ, δεν είχαν την ευκαιρία να δημιουργούν ζητήματα αντιπαράθεσης όσον αφορά την στάση του ΚΚΕ απέναντι στο κίνημα .

Το πρόβλημα στην παρούσα φάση ήταν όταν τα ΕΑΑΚ από την κατάληψη του Βιολογικού Αθήνας απαίτησαν από τα πολιτικά κόμματα να μείνουν έξω από τις

¹⁷ Η Εργατική Αλληλεγγύη διατηρεί στο φύλλο της ξεχωριστό δισέλιδο για την νεολαία, μέσω του οποίου στηρίζει τους αγώνες της σε όλα τα επίπεδα. Πηγή www.ergatiki.gr

πανεπιστημιακές σχολές. Αφορμή στάθηκε η πρωτοβουλία των ΠΚΣ να μοιραστεί ο *Ριζοσπάστης* σε φοιτητές. Τα ΕΑΑΚ ζήτησαν να σταματήσει η πολιτική δραστηριότητα του ΚΚΕ μέσα στα πανεπιστήμια. Το ΚΚΕ με την σειρά του παραλλήλισε την στάση των ΕΑΑΚ με προηγούμενη δήλωση της Διαμαντοπούλου, που ζητούσε να σταματήσει ο χώρος του πανεπιστημίου να είναι χώρος κομματισμού. Το ΚΚΕ υποστήριξε πως με αυτό τον τρόπο το φοιτητικό κίνημα χάνει τον χαρακτήρα του και απευθυνόμενο στα ΕΑΑΚ, τους ζήτησε να μην λησμονούν την ιστορία των αγωνιστών του ΚΚΕ που έζησαν εξορίες, φυλακές και βασανιστήρια. (Είναι αντιδραστική η λογική «έξω τα κόμματα από τις σχολές»!, 2011). Στον ίδιο τόνο το ΚΚΕ ήρθε σε αντιπαράθεση με τα ΝΑΡ και τον «αντικΚΕ» λόγο τους που διατηρούν στην εφημερίδα τους *ΠΡΙΝ* όσον αφορά το φοιτητικό κίνημα. Εν ολίγοις ο αρθρογράφος της εφημερίδας *ΠΡΙΝ* έκανε ειρωνικά σχόλια ως προς ένα οργανωμένο και προσανατολισμένο ταξικά φοιτητικό κίνημα και κατέκρινε το ΚΚΕ ότι προσπαθεί μέσω των δυνάμεών του στον φοιτητικό και σπουδαστικό χώρο να προωθήσει τους φοιτητές και σπουδαστές να αγωνιστούν δίπλα στο ΠΑΜΕ και το εργατικό κίνημα. Επιπλέον καταλόγισε ανοικτά στο ΝΑΡ την ευθύνη για την φθίνουσα πορεία του φοιτητικού κινήματος και τόνισε πως η άποψη ότι κίνημα κάνουν μόνο τα ΕΑΑΚ είναι απολύτως εσφαλμένη. (Για ποιον δουλεύουν;, 2011).

Αξίζει εδώ να αναφέρουμε τα πρώτα συμπεράσματα και συναισθήματα που προέκυψαν από τις φοιτητικές εκλογές του 2012. Το πρώτο εύκολα παρατηρήσιμο γεγονός είναι η άνοδος των ΕΑΑΚ. Οι φοιτητές μπόρεσαν με την ψήφο τους να στείλουν ένα ηχηρό μήνυμα στους κυβερνώντες για τις πολιτικές της λιτότητας και της κοινωνικής εξαθλίωσης. Η πτώση των δυνάμεων της ΔΑΠ και της ΠΑΣΠ αποτέλεσε χτύπημα στο δίπολο, που ευνόησε τα ΕΑΑΚ και την αριστερή φωνή του φοιτητικού κινήματος. Οι ΠΚΣ έμειναν μάλλον σε σταθερή τροχιά χωρίς ιδιαίτερες αξιώσεις λόγω της αποστασιοποίησης τους από τα μαζικά κινήματα των προηγούμενων μηνών. Τέλος η ΑΡΕΝ παρουσίασε ανοδική πορεία επιβεβαιώνοντας ότι το κοινωνικό ρεύμα του ΣΥΡΙΖΑ. Η στάση και παρουσία του στο φοιτητικό κίνημα έδρασε με θετικό πρόσημο. Το γεγονός αυτό θα αποτυπωθεί και στα κοινοβουλευτικά ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ¹⁸

¹⁸ Πηγή <https://ekloges.nka.gr/ekloges?year=2012>

4.3 Η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ και η νεολαία

Ο ΣΥΡΙΖΑ προέκυψε μέσα από μια πολυετή διαδικασία διαφοροποιήσεων και συμμαχιών ενός σεβαστού αριθμού οργανώσεων της μετασχηματιστικής-ανατρεπτικής Αριστεράς που βρίσκονταν υπό την ομπρέλα του Συνασπισμού της Αριστεράς των Κινήματων και της Οικολογίας. Βασικός στόχος αυτού του εγχειρήματος ήταν η εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ αριστερών σχημάτων που παρά τις διαφορές τους διατηρούσαν την ίδια στάση απέναντι στον νεοφιλελευθερισμό και συμφωνούσαν ότι ήταν αναγκαία μια κοινή δράση ενάντια στον ιμπεριαλισμό και την συρρίκνωση της δημοκρατίας στον ευρωπαϊκό χώρο (Σεφεριάδης, 2021). Σε κάθε περίπτωση η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ και η ανάδειξή του σε κόμμα αρχικά της αξιωματικής αντιπολίτευσης και διεκδικητή της διακυβέρνησης του κράτους δεν ήταν ευθύγραμμη και καθόλου απλή (Σεφεριάδης, 2021). Υπήρξαν μιας σειρά από παράγοντες που λειτούργησαν ώστε να θεωρηθεί ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι η εναλλακτική λύση που υπακούει στα πρότυπα ενός κόμματος που μπορεί να διαχειριστεί την αστική διακυβέρνηση (Μπορμπότης, 2014). Σε αυτή την διαδικασία της εδραίωσης του ΣΥΡΙΖΑ λειτούργησαν θετικά οι σχέσεις που αναπτύχθηκαν με μεγάλο κομμάτι της νεολαίας εντοπίζοντας αυτές στο κινηματικό προφίλ που διατήρησε από το 2006 έως και το 2015 που εκλέχθηκε πρώτο κόμμα. Χρονικά από το 2006 παρά τα χαμηλά εκλογικά ποσοστά, ο ΣΥΡΙΖΑ έβρισκε τον τρόπο του να εισχωρήσει στους κόλπους της νεολαίας, κρατώντας θετική στάση στις δράσεις τους που σε πρώτο βαθμό αφορούσαν την εκπαίδευση.

Όπως αναφέραμε στο 2^ο κεφάλαιο της εργασίας κατά την διάρκεια των διεκδικήσεων της φοιτητικής κοινότητας ενάντια στην αναθεώρηση του άρθρου 16 ο ΣΥΡΙΖΑ στήριξε τις δράσεις των φοιτητών με την γνώριμη ρητορική του να κινούνται οι δράσεις προς την Αριστερά (Σεφεριάδης, 2021). Στις διεκδικήσεις του Δεκέμβρη του 08' ήταν και πάλι παρών , διατηρώντας το κινηματικό- διεκδικητικό προφίλ του και μπαίνοντας χωρίς αναστολές στην διαδικασία να καλεί ανοιχτά φοιτητές, μαθητές και εν γένει την νεολαία να αντιδράσει. Δεδομένου ότι ήταν αρχικά η μόνη πολιτική δύναμη που δεν απόρριψε τις εννοιολογήσεις του Δεκέμβρη και επιχείρησε να ερμηνεύσει την

έκρηξη της νέας γενιάς, παρείχε ενός είδους πολιτική «πιστοποίηση» στο νεανικό κίνημα (Σεφεριάδης, 2021). Στο εσωτερικό του ΣΥΡΙΖΑ φαίνεται πως δεν ασπάζονταν όλοι το φιλοκινηματικό προφίλ και την σαφή συμπαράσταση στην έκρηξη της νεολαίας. Στις 27 Ιουνίου 2010 μετά την αποχώρησή τους από τον ΣΥΡΙΖΑ, προκύπτει η Δημοκρατική Αριστερά, από μέλη της Ανανεωτικής Πτέρυγας του Συνασπισμού της Αριστεράς των Κινήματων και της Οικολογίας. Ο Λεωνίδας Κύρκος ήταν αυτός που με επιστολή του χαιρέτισε και στήριξε την απόφαση αυτή. Έτσι ένα ηγετικό στέλεχος της Ανανεωτικής Αριστεράς διαφοροποίησε την θέση του από τον ΣΥΡΙΖΑ με αυτή την κίνηση (ΔΗΜΑΡ: Η επιστροφή στο... σπίτι του ΣΥΡΙΖΑ εννιά χρόνια μετά, 2019). Καθοριστικό σημείο στην συγκρότηση του ΣΥΡΙΖΑ, ήταν η διετία 2010-2012. Οι πολιτικοί μετασχηματισμοί της περιόδου αυτής έφεραν ένα κόμμα της ριζοσπαστικής Αριστεράς σε ευνοϊκή θέση που μπορούσε πια να έχει βλέψεις διακυβερνητικές. Ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν η αριστερόστροφη απάντηση στην κρίση πολιτικής εκπροσώπησης (Απολογισμός της εμπειρίας του ΣΥΡΙΖΑ 2010-2015. Η ανάγκη μιας βαθιάς τομής ιστορικά και πολιτικά, 2016).

Όταν το 2010 υπήρξαν ανακατατάξεις στο εσωτερικό του που φρέναραν κάπως την πορεία του, ο ΣΥΡΙΖΑ έπρεπε να επαναπροσδιορίζει το φιλοκινηματικό προφίλ που διατήρησε και το 2008, για να συνομιλήσει με την κοινωνία και να προχωρήσει με τόλμη και όραμα στο εγχείρημά του. Η προσέγγιση των νέων ανθρώπων μέσα από τις κινηματικές δράσεις για τον ΣΥΡΙΖΑ ήταν υπόθεση πολιτικής γραμμής του κόμματος. Μελετώντας το Χρονολόγιο του Παραρτήματος διαπιστώνουμε ότι μετά την δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου το κινηματικό ενδιαφέρον του ΣΥΡΙΖΑ εκτοξεύεται, δίνοντας σαφή στήριξη στην νέα γενιά που προχωρά σε έντονα συγκρουσιακές δράσεις με κύριο στοιχείο την βία. Πιο συγκεκριμένα μετά την δολοφονία του Γρηγορόπουλου, κυρίως σε ότι αφορά ζητήματα της νεολαίας και των γεγονότων διαμαρτυρίας με ενεργή συμμετοχή των νέων μπορούμε να σκιαγραφήσουμε την κινηματική πορεία του ΣΥΡΙΖΑ την χρονική περίοδο 2008-2012 αρκετά ικανοποιητικά. Το πρώτο που αντιλαμβάνεται κάποιος είναι η τακτική συμμετοχή του ΣΥΡΙΖΑ σε κινηματικές διαδικασίες. Ο ΣΥΡΙΖΑ κινήθηκε στο πεδίο των συλλογικών δράσεων αρχικά μέσα από τον πολιτικό του λόγο, και ύστερα από ορισμένα μετασχηματιστικά γεγονότα βρισκόμενος στην πρώτη γραμμή

των διεκδικήσεων της νεολαίας. Αξιοσημείωτο είναι πως μετά την δολοφονία του Γρηγορόπουλου, μπαίνει στην θέση του βασικού υποστηρικτή της έκρηξης της νέας γενιάς, και στην συνέχεια παρατηρούμε πως τα δίκτυα επικοινωνίας με την νεολαία πυκνώνουν σε συχνότητα. Μόνο τον Δεκέμβριο του 2008, το Γραφείο Τύπου του ΣΥΝ-ΣΥΡΙΖΑ προχώρησε σε υποστηρικτές δηλώσεις για την έκρηξη της νεολαίας, πάνω από 10 φορές τουλάχιστον, με παράλληλες προσκλήσεις στην νεολαία για κινητοποιήσεις ενάντια στην αστυνομική βία. Επιπλέον τα μηνύματα που έρχονταν από την Ευρώπη ήταν υποστηρικτικά και αυτό λειτούργησε ευνοϊκά (βλ. ΠΑΡΑΤΗΜΑ, Χρονολόγιο).

Μπαίνοντας στο 2009 ο κομματικός μηχανισμός έχει συνειδητοποιήσει ότι το κράτος και οι κρατικές δυνάμεις καταστολής είναι απέναντι, αλλά έχει την δυνατότητα να έχει ένα ισχυρό σύμμαχο, την νεολαία. Συνεχίζει στις αρχές του έτους στο ίδιο μοτίβο, καλώντας τους νέους σε πορείες, αλλά και παίρνοντας θέση σε ζητήματα της εκπαίδευσης. Επιπλέον αυξάνει την κινηματική του δυναμική ενάντια στα οικονομικά μέτρα προσκαλώντας πάντα την νέα γενιά. Αυτή η διαδικασία δεν θα αποτυπωθεί στις Ευρωεκλογές του 2009, ούτε στις Εθνικές Εκλογές του 2009, όπου ο ΣΥΡΙΖΑ μένει 5^ο κόμμα¹⁹. Μετά τις εκλογές ο ΣΥΡΙΖΑ και την υπογραφή του μνημονίου, μπαίνει στην λογική της αντιμνημονιακής πολιτικής, με συχνή επαφή με την νεολαία, ενισχύοντας παράλληλα το αντιρατσιστικό και ακτιβιστικό του προφίλ. Η κινηματική κορύφωση του ΣΥΡΙΖΑ συνέβη με το κίνημα των πλατειών, καλώντας τους νέους να συμμετέχουν στις διεκδικήσεις, προσφέροντας στο άστεγο κίνημα πολιτική εκπροσώπηση. Μετά από μια περίοδο πολλών κινητοποιήσεων ο ΣΥΡΙΖΑ μοιάζει να μπαίνει σε μια μακρά προεκλογική περίοδο μέχρι τον Ιούνιο του 2012 και λίγο αργότερα μέχρι την εκλογική νίκη το 2015 (βλ. ΠΑΡΑΤΗΜΑ, Χρονολόγιο). Εκ των πραγμάτων το μεγάλο στοίχημα του ΣΥΡΙΖΑ ήταν η εισχώρηση και συμπαράσταση σε ένα μαζικό λαϊκό κίνημα όπως ήταν οι «αγανακτισμένοι» και το κίνημα των πλατειών, πάντα αναφερόμενος στις ανοιχτές προσκλήσεις του για δράση και κινητοποίηση, στην νεολαία. Η στάση του αυτή προκάλεσε αφενός την δυσaráεσκεια των κυρίαρχων πολιτικών και κοινωνικών

¹⁹ Πηγή <https://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2009/pages/index.html>

δυνάμεων, αφετέρου πολύ σύντομα ο ΣΥΡΙΖΑ έγινε αρκετά δημοφιλής στα λαϊκά στρώματα και την νεολαία. Επιπλέον τα ευρύτερα λαϊκά στρώματα απέκτησαν την πεποίθηση πως ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν το κόμμα που εξέφραζε το κεντρικό μήνυμα του κινήματος ενάντια στην λιτότητα (Σεφεριάδης, 2021).

Μετά το εκλογικό αποτέλεσμα του 2012 που έφερε τον ΣΥΡΙΖΑ στην θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης, προέκυψε η ανάγκη δημιουργίας ενός οργάνου του κόμματος που θα μπορεί πρώτο να αφουγκράζεται τα προβλήματα της νεολαίας. Τον Δεκέμβριο του 2013 μετά από Συνδιάσκεψη 4 ημερών ψηφίστηκε το σχέδιο αρχών λειτουργίας καθώς και η Πολιτική Διακήρυξη της Οργάνωσης της Νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ. (Ιδρύθηκε η Νεολαία ΣΥΡΙΖΑ, 2011). Η Νεολαία ΣΥΡΙΖΑ σύμφωνα με το καταστατικό λειτουργίας της, επισήμανε πως σκοπός της ήταν να διατηρήσει την αυτονομία της σχέση με το βασικό κομματικό μηχανισμό του ΣΥΡΙΖΑ, ανοίγοντας έτσι τον δρόμο επικοινωνίας με όλους του νέους. (Καταστατικό Νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ, 2013). Κι ενώ μετά την μεγάλη μάχη των πλατειών φαίνεται πως υπάρχει κινηματικό έλλειμμα στους κόλπους της νεολαίας, ο ΣΥΡΙΖΑ θα διατηρήσει την φιλοκινηματική του δράση. Όντας το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης θα συνεχίσει να αντικρούει τις αντιλαϊκές πολιτικές της κυβέρνησης Σαμαρά και μέσω του εργατικού κινήματος αλλά και μέσω του αντιφασιστικού-αντιρατσιστικού κινήματος κυρίως μετά την δολοφονία Φύσσα. Επιπλέον θα κινηθεί και σε ακτιβιστικές δράσεις, στηρίζοντας την γυναίκα, την προστασία του περιβάλλοντος και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Συμπεράσματα

Δέκα σχεδόν χρόνια από το 2006 έως και την εκλογή του ΣΥΡΙΖΑ στην διακυβέρνηση του κράτους το 2015 δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις που εκδηλώθηκαν νεολαιίστικες συλλογικές δράσεις που απέδειξαν κατά κάποιο τρόπο πως η νεολαία είναι σε θέση να κινητοποιηθεί και να διεκδικήσει όταν θίγεται. Οι συγκεκριμένες δράσεις ήταν η συνέχεια ενός συγκρουσιακού κύκλου που είχε αφετηρία τα κινήματα κατά της

παγκοσμιοποίησης και συνδέθηκαν με τις πολιτικές εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο και δη στην Ελλάδα λόγω της οικονομικής κρίσης. Τα πολιτικά κόμματα κυρίως της Αριστεράς, συμμετείχαν εμμέσως ή και άμεσα στις δράσεις αυτές δημιουργώντας δεσμούς με το νεολαιίστικο κίνημα γεγονός που επιδέχεται διάφορες ερμηνείες. Από το φοιτητικό κίνημα του 2006-2007, την νεανική εξέγερση του Δεκέμβρη 2008, έως το κίνημα των αγανακτισμένων, οι φοιτητές, οι νέοι άνθρωποι και όχι μόνο αντιλήφθηκαν ότι θίγονται ατομικά και συλλογικά. Βέβαια κάθε κίνημα διέφερε στην οργάνωση, στην δομή, στα ακόλουθα ρεπερτόρια δράσης, στην αξιοποίηση των πολιτικών ευκαιριών και τα ιδεολογικά σύνολα στα οποία κινήθηκε. Σε κάθε περίπτωση τα κόμματα της Αριστεράς με την στάση τους αλληλοεπίδρασαν με τις νεολαιίστικες δράσεις, προκαλώντας αρκετές διαφοροποιήσεις στην έκβαση και εξέλιξή τους, σύμφωνα πάντα με τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές προσαγές της εποχής.

Πρωτίστως αυτό που πρέπει να αναφερθεί είναι ότι κινηματική και διεκδικητική κουλτούρα διαθέτουν παραδοσιακά, τα κόμματα της Αριστεράς για αυτό και στην συγκεκριμένη εργασία ερευνήσαμε την συμμετοχή αυτών στις νεολαιίστικές συλλογικές δράσεις. Τα κόμματα της Εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς βρέθηκαν πάντα στην πρώτη γραμμή των διεκδικήσεων της νέας γενιάς. Στο φοιτητικό κίνημα του 2006-2007 τα ΕΑΑΚ ηγήθηκαν του κινήματος και στηρίχτηκαν τόσο από την Εξωκοινοβουλευτική Αριστερά, όσο και από τον ακόμα εκκολαπτόμενο ΣΥΡΙΖΑ. Θετική έκβαση στο πεδίο συνεργασίας και συμμαχιών που είναι σημαντικά για την εξέλιξη των κινημάτων είναι η συμμετοχή των ΠΚΣ (ΚΚΕ) που παρά τις αρχικές διαφωνίες βρέθηκε κοινό σημείο επικοινωνίας που είχε να κάνει με την διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Το γεγονός ότι τα προαναφερθέντα κόμματα προσέφεραν στήριξη στο κίνημα και δεδομένου της εν μέρει ικανοποίησης του βασικού αιτήματος, που ήταν η μη αναθεώρηση του άρθρου 16 για την παιδεία, εξυπηρέτησε για το καθένα πολιτικό κόμμα και διαφορετικό σκοπό. Η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά στόχο είχε να κινηθούν οι δράσεις γύρω από την αντικαπιταλιστική ιδεολογία, να συνεχιστεί ο αγώνας του αντιπαγκοσμιοποιητικού κινήματος και η εδραίωση της Αριστεράς ως μετασχηματιστικό παράγοντα στις εξελίξεις. Το ΚΚΕ λειτούργησε με όρους ταξικούς και εργατικούς και δεν έλειψε να συνδέσει τους

αγώνες των φοιτητών με το εργατικό κίνημα. Ο ΣΥΡΙΖΑ ως ανερχόμενη πολιτική φωνή προσπάθησε να πιάσει τον παλμό των νέων, να ακούσει τα αιτήματα τους και να κατανοήσει τα ρεπερτόρια δράσης ακόμα κι αν ήταν ακραίου χαρακτήρα γεγονός που θα αποτυπωθεί ακόμα καλύτερα ένα χρόνο μετά όταν δολοφονείται ο Αλέξανδρος Γρηγορόπουλος.

Δεδομένου ότι η Ευρώπη μόλις είχε εισέλθει στην οικονομική κρίση και το φοιτητικό κίνημα του 2006-2007 ήταν πρόσφατο και έντονα συγκρουσιακό δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την έκρηξη της νέας γενιάς. Οι δράσεις της νεολαίας μετά την δολοφονία Γρηγορόπουλου είχαν έντονο και βίαιο χαρακτήρα με αντισυστημική διάθεση. Τα αριστερά κόμματα και οι οργανώσεις νεολαίας ενθάρρυναν το ξέσπασμα των νέων ενάντια στο κατεστημένο, καλλιεργώντας μια κουλτούρα αμφισβήτησης του πολιτικού συστήματος. Η στήριξη της ριζοσπαστικοποίησης της νέας γενιάς από τον ΣΥΡΙΖΑ ήταν προφανής και έφερε τον ΣΥΡΙΖΑ κοντά στη νεολαία, στα αδιέξοδά της και τις διεκδικήσεις της (Σεφεριάδης, 2021). Το ΚΚΕ αρκέστηκε να διατηρήσει το δικό του ταξικό-εργατικό προφίλ προχωρώντας σε κάποιες κινητοποιήσεις ξεχωριστές παίρνοντας ασφαλή απόσταση από την συγκρουσιακή δράση των νέων και τον αντιεξουσιαστικό χώρο και δεν έχανε την ευκαιρία να κατηγορεί τον ΣΥΡΙΖΑ πως προβάλλει ένα φιλοτρομακρατικό προφίλ και τον Αλέξη Τσίπρα ομορτωτιστή και τυχοδιώκτη (Αδιόρθωτοι, 2009).

Η κρίση του 2009 και η πολιτική γραμμή της λιτότητας που είχαν επιβληθεί από την Ευρώπη και τους κυβερνώντες ενίσχυσαν της κινητοποιήσεις της νεολαίας, η οποία βρίσκονταν σε πολιτικό και κοινωνικό αδιέξοδο με την εργασιακή επισφάλεια να αυξάνεται κατά πολύ. Μπορεί εύκολα κάποιος να ισχυριστεί πως επιχειρήθηκε η κεφαλαιοποίηση της νέας γενιάς. Ο ΣΥΡΙΖΑ διατηρώντας αντιμνημονιακή στάση, πήγε κόντρα στις πολιτικές λιτότητας και κέρδισε την εύνοια των νέων, οι οποίοι στο κάλεσμά του στις πλατείες των «αγανακτισμένων» απάντησαν θετικά και χωρίς να ενδιαφέρονται για την έλλειψη ιδεολογικού προσήμου. Ο ΣΥΡΙΖΑ παρέμεινε βέβαια στο Σύνταγμα, στην κάτω πλατεία των συνευλευσιαζόμενων και οι αγανακτισμένοι συγκεντρώνονταν στην

άνω πλατεία διατηρώντας δεξιότερη πολιτική κουλτούρα . Το ΚΚΕ δεν μπόρεσε να βρει κάποιο δίαυλο επικοινωνίας με το κίνημα των πλατειών λόγω έλλειψης κοινής πολιτικής γραμμής και αιτημάτων, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ φαίνεται πως κέρδισε το στοίχημα της πολιτικής εκπροσώπησης μιας «ακηδεμόνευτης δράσης» (Παπανικόπουλος, 2021). Μετά το 2012 και την ανάδειξη του ΣΥΡΙΖΑ σε αξιωματική αντιπολίτευση η πορεία του παρέμεινε φιλοκινηματική προσεγγίζοντας πάντα την νεολαία. Είχε άλλωστε πολλές ευκαιρίες να το επιχειρήσει, λόγω της αύξησης των ποσοστών της άκρας δεξιάς και το μεταναστευτικό ζήτημα που εντωμεταξύ είχε προκύψει. Η νεολαία απομακρύνθηκε από το δίπολο της εξουσίας ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, γεγονός που αποτυπώνεται στα εκλογικά αποτελέσματα και την ψήφο των νέων (Μαλούτα-Παντελίδου, 2017). Επιπλέον ο ΣΥΡΙΖΑ διατήρησε το επίπεδο της αντιπολίτευσης που άσκησε πολύ ψηλά έως και την εκλογή του το 2015.

Εν κατακλείδι σε αυτήν την περίτεχνη διαδικασία της αλληλεπίδρασης μεταξύ πολιτικών κομμάτων και νεολαιίστικων συλλογικών δράσεων υπήρξαν θετικές και αρνητικές εκβάσεις και για τους με και για τους δε. Το θετικό στοιχείο αυτής της διαδικασίας είναι ότι οι νέοι μπόρεσαν να αντιληφθούν ότι το μέλλον τους δεν μπορεί να γίνεται παίγνιο στον βωμό των νεοφιλελεύθερων πολιτικών που έχει υιοθετήσει η Ευρώπη και οργανώθηκαν για να διεκδικήσουν την θέση τους στα πανεπιστήμια, στην εργασία τους και στην κοινωνία. Κατάφεραν να αναγνωρίσουν τους συμμάχους τους σε αυτή την διαδικασία και να πορευτούν μαζί τους. Γαλουχημένοι από την ελληνική οικογένεια που για πολλά χρόνια στήριζε τις προσδοκίες της, πολιτικά και κομματικά στον δικομματισμό του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, η γενιά αυτή φαίνεται πως στην χρονική αυτή συγκυρία, ξεφεύγει αυτού του προτύπου και αναζητά πολιτική εκπροσώπηση αλλού. Αυτό εκ των πραγμάτων ενίσχυσε την τάση προς τον ριζοσπαστισμό και την αναζήτηση εναλλακτικών μορφών συμμετοχής και διαμαρτυρίας. Ωστόσο ενείχε πάντα ο κίνδυνος η νέα γενιά να έπεσε θύμα καιροσκοπισμού για την πολιτική εδραίωση που επιθυμούσε διακαώς ο ΣΥΡΙΖΑ. Παράλληλα όμως, ως ένα σημείο ενισχύθηκε η πολιτική απάθεια των νέων. Τα πολιτικά κόμματα που συνδέθηκαν ενεργά με το νεολαιίστικο κίνημα είχαν μόνο να λαμβάνουν. Ο ΣΥΡΙΖΑ έχοντας μεταξύ άλλων την νεολαία κοντά του, κατάφερε να φτάσει στην εκλογική επιτυχία του 2015, ενώ τα υπόλοιπα αριστερά κόμματα

συμπεριλαμβανομένου του ΚΚΕ διατήρησαν εν τέλει την αρχική δυναμική τους, διατηρώντας αν όχι την εκλογική τους δύναμη σταθερή την πολιτική τους ταυτότητα στο ακέραιο. Ωστόσο η σχέση κόμματος-νεολαίας και κινημάτων επιδέχεται περαιτέρω μελέτη. Τα στοιχεία που συλλέξαμε μπορούν σε δεύτερο χρόνο να χρησιμεύσουν για μεγαλύτερη εμβάθυνση επί του θέματος που θα εξηγούν πλήρως την αλληλεπίδραση των πολιτικών κομμάτων και του νεολαιίστικου κινήματος.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

1. Βιβλία- Περιοδικά

ΑΙΩΝΙΟΙ ΚΑΤΑΛΗΨΙΕΣ-ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΟΙ ΑΠΕΡΓΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ.

(2008). *ΜΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΠΟΥ (ΔΕΝ) ΕΓΙΝΕ-ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ – ΑΠΕΡΓΙΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ (2006-2007)*. Αθήνα: ΙΔΙΩΤΙΚΗ. Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου, 2022, από <https://aperkat0607.files.wordpress.com/2009/11/esoteriko.pdf>

Βήλου, Α. (2022). Η σχέση κόμματος – νεολαίας. Η νεολαία ως κόμμα;. *Δελτίο Πολιτικής Συγκυρίας. Νεολαία & πολιτική στην Ελλάδα σήμερα*, τ.4,(επιμ.)Κ. Ελευθερίου, 28-32. Ανακτήθηκε 12 Οκτωβρίου, 2024, από https://enainstitute.org/wp-content/uploads/2022/05/%CE%94%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%B9%CC%81%CE%BF-%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CC%81%CF%82-%CE%A3%CF%85%CE%B3%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%B1%CF%82_04.pdf

Καζολέα- Ζηργάνου, Λ. (2022). Διαστάσεις της πολιτικότητας των νέων στην Ελλάδα: Σημεία σύγκλισης και απόκλισης σε σχέση με τη διεθνή βιβλιογραφία. *Δελτίο Πολιτικής Συγκυρίας. Νεολαία & πολιτική στην Ελλάδα σήμερα*, τ.4,(επιμ.)Κ. Ελευθερίου, 4-14. Ανακτήθηκε 12 Οκτωβρίου, 2024, από https://enainstitute.org/wp-content/uploads/2022/05/%CE%94%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%B9%CC%81%CE%BF-%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CC%81%CF%82-%CE%A3%CF%85%CE%B3%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%B1%CF%82_04.pdf

- Καλαμπόκας, Γ. (2017). Η νεολαία εκδικείται. *Εκτός Γραμμής*. (τ. 12, 2006). Ανακτήθηκε 3 Μαρτίου, 2023, από <https://www.ektosgrammis.gr/website/otan-i-neolaia-ekdikeitai>
- Κατιντσάρος, Τ. (2001). Γένοβα και κίνημα ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση. *Ουτοπία: διμηνιαία έκδοση θεωρίας και πολιτισμού* (τ.46), 155-157. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κεφαλάς, Η. (2011, 1 Οκτωβρίου) Το ελληνικό φοιτητικό κίνημα, η επόμενη μέρα. Ανακτήθηκε 12 Οκτωβρίου, 2024, από <https://www.ektosgrammis.gr/website/elliniko-foititiko-kinima-i-epomeni-mera>
- Κλάδης, Δ. (2000). *Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΣΤΙΣ ΜΠΟΛΩΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΙΣ ΤΗΝ ΜΠΟΛΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΑ*. Ανακτήθηκε 3 Μαρτίου, 2023, από https://dsep.uop.gr/attachments/Anakoinwseis/eisagwgi_stin_ekpaideutiki_poli_tiki_k4.pdf
- Κοτρωνάκη, Λ. & Σεφεριάδης, Σ., (2017). Αθήνα 2008: οι χωρικές προϋποθέσεις μιας εξέγερσης Στο Σ. Σεφεριάδης (Επιμ.) *Το κόκκινο νήμα μιας δεκαετίας: αναλύσεις και κείμενα στα χρόνια της κρίσης* (64-67). Αθήνα: Τόπος.
- Μαλούτα -Παντελίδου, Μ. (2017). Η νεολαία επιστρέφει; Ελληνική πολιτική κουλτούρα και μεταβαλλόμενα πρότυπα πολιτικότητας των νέων στην κρίση. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 43, 5–46. Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2024, από <https://doi.org/10.12681/hpsa.14404>
- Μαλούτα- Παντελίδου Μ., & Ζηργάνου-Καζολέα Λ. (2020). Νεολαία, αριστερή ψήφος και ριζοσπαστισμός τη δεύτερη δεκαετία του 2000. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 46, 148–182. Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2024, από <https://doi.org/10.12681/hpsa.22193>
- Μαραντζίδης Ν. (2017). Πολιτικό κόμμα και κοινωνικά κινήματα. Η σχέση ανάμεσα στα κομμουνιστικά κόμματα της μεσογειακής Ευρώπης και τα κοινωνικά κινήματα.

Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 8(1), 100–120. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από <https://doi.org/10.12681/hpsa.15241>

Μηλιός, Γ. (1993). *Εκπαίδευση και εξουσία*. 4η έκδοση. Αθήνα: Κριτική

Μπορμπότης, Κ. (2014). ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ ΚΑΙ ΤΗΣ Ν. ΣΥΡΙΖΑ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ. *Κομμουνιστική Επιθεώρηση*, τ.5, (). Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από <https://www.komep.gr/m-article/GIA-TIN-PAREMBASI-TOY-SYRIZA-KAI-TIS-N.-SYRIZA-STI-NEOLAIA/>

Παπανικόπουλος, Δ. (2022). Οι Millennials και τα κινήματα του 21ου αιώνα. *Δελτίο Πολιτικής Συγκυρίας. Νεολαία & πολιτική στην Ελλάδα σήμερα*, τ.4,(επιμ.)Κ. Ελευθερίου, 15-19. Ανακτήθηκε 12 Οκτωβρίου, 2024, από https://enainstitute.org/wp-content/uploads/2022/05/%CE%94%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%B9%CC%81%CE%BF-%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CC%81%CF%82-%CE%A3%CF%85%CE%B3%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%B1%CF%82_04.pdf

Παπανικόπουλος, Δ. (2023, 20 Φεβρουαρίου). *Κοινωνικά κινήματα και κρίση δημοκρατίας*. Ανακτήθηκε 28 Οκτωβρίου, 2024, από https://enainstitute.org/wp-content/uploads/2023/01/%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CC%81-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CC%81%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BA%CF%81%CE%B9%CC%81%CF%83%CE%B7-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%81%CE%B1%CF%82_%CE%95%CE%9D%CE%91.pdf

- Σερντεδάκης, & Κουφίδη (2018). Συγκρουσιακός και εκλογικός κύκλος στην Ελλάδα της κρίσης. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 44, 7-30. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από <http://dx.doi.org/10.12681/hpsa.15919>
- Σεφεριάδης, Σ., (2017). Η πολιτική διάσταση του Δεκέμβρη . Στο Σ. Σεφεριάδης (Επιμ.) *Το κόκκινο νήμα μιας δεκαετίας: αναλύσεις και κείμενα στα χρόνια στις κρίσης* (62-63). Αθήνα: Τόπος.
- Σεφεριάδης, Σ. (2018). Τι ακριβώς μνημονεύουμε στον Δεκέμβρη;. Στο Τ.Κωστόπουλος (Επιμ.), *Ο Δεκέμβρης στις Οργές-Αφιέρωμα στην νεανική εξέγερση του 08' (29-32)*. Αθήνα: Εφημερίδα των Συντακτών.
- Σεφεριάδης Σ. Ι. (2017). Συγκρουσιακή πολιτική, συλλογική δράση, κοινωνικά κινήματα: μια αποτύπωση. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 27(1), 7–42. Ανακτήθηκε από <https://doi.org/10.12681/hpsa.14671>
- Σεφεριάδης, Σ. (2021). *ΛΑΙΚΙΣΜΟΣ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΑΡΙΣΤΕΡΑ. Η πρόκληση της μεθόδου*. Αθήνα: Τόπος
- Σπουρδαλάκης Μ. (1984). Για τη θεωρία των πολιτικών κομμάτων. *The Greek Review of Social Research*, 55, 46–75. Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2024, από <https://doi.org/10.12681/grsr.799>
- Della Porta, D. & Diani, M. (2010). *Κοινωνικά κινήματα: μια εισαγωγή*. (Πρόλογος-επιμέλεια Σ. Ι. Σεφεριάδης), Αθήνα: Κριτική.
- Tilly, C. (2007). *ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ*. Σαββάλας: Αθήνα.

2. Διαδικτυακές Εφημερίδες

- Αδιόρθωτοι. (2009, 23 Μαΐου). *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 28 Οκτωβρίου, 2024, από <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=5099736>

- Ανάγκη η αναζωογόνηση του φοιτητικού και σπουδαστικού κινήματος. (2006, 9 Απριλίου). *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2024, από <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=3324473>
- Αναστασιάδης, Ν. (2006, 1 Ιουλίου). ΠΚΣ και ΕΑΑΚ στο φοιτητικό κίνημα. *Ξεκίνημα*. Ανακτήθηκε 30 Οκτωβρίου, 2024, από <https://xekinima.org/pks-kai-eaak-sto-foititiko-kinima/>
- Βερδέ, Λ. (2009, 2 Δεκεμβρίου). 6 και 7 Δεκέμβρη στους δρόμους της εξέγερσης. *Εργατική Αλληλεγγύη*. Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2024, από <https://ergatiki.gr/article.php?id=4891&issue=895>
- Βερδέ, Λ. (2017, 22 Μαΐου). 10 χρόνια μετά: Το κίνημα των καταλήψεων του 2007. *Εργατική Αλληλεγγύη*. Ανακτήθηκε από <https://ergatiki.gr/article.php?id=15221&issue=126222/05/2017>
- Βερδέ, Λ. (2021, 26 Μαΐου). Δέκα χρόνια από το “κίνημα των πλατειών”: Κίνημα ενάντια στα μνημόνια και τους φασίστες. *Εργατική Αλληλεγγύη*. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από <https://ergatiki.gr/article.php?id=24282>
- Για ποιον δουλεύουν;. (2011, 22 Σεπτεμβρίου). *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=6448800&textCriteriaClause=%2B%CE%A6%CE%9F%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F+%2B%CE%9A%CE%99%CE%9D%CE%97%CE%9C%CE%91+%2B2011>
- Δαργάκης, Ν. (2009, 9 Δεκεμβρίου). Εργατική Αλληλεγγύη. Ανακτήθηκε 30 Οκτωβρίου, 2024, από <https://ergatiki.gr/article.php?id=4854&issue=896>
- ΔΗΜΑΡ: Η επιστροφή στο... σπίτι του ΣΥΡΙΖΑ εννιά χρόνια μετά. (2019, 5 Απριλίου). *Έθνος*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://www.ethnos.gr/Politics/article/31249/dhmarhepistrofhstospititoysyrizae-nniaxroniameta>

Είναι αντιδραστική η λογική «έξω τα κόμματα από τις σχολές»!. (2011, 7 Σεπτεμβρίου).

Ριζοσπάστης. Ανακτήθηκε 30 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/story.do?id=6423128>

Εντείνει την κρατική καταστολή. (2008, 9 Δεκεμβρίου). *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 10

Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=9/12/2008&id=10403&pageNo=8>

Έξω τα κόμματα και τα συνδικάτα ή με το ΚΚΕ και το ταξικό κίνημα;. (2011, 5 Ιουνίου).

Ριζοσπάστης. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=5/6/2011&id=13559&pageNo=2>

Εργάτες και νέοι στην πρώτη γραμμή. (2009, 5 Δεκεμβρίου). *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε

20 Σεπτεμβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=5/12/09&id=11595&pageNo=10>

Θεοδωρόπουλος, Π. (2008, 5 Ιανουαρίου). Ψάχνουν για «λύσεις» και για «μεσσίες».

Ριζοσπάστης. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/story.do?id=4361145>

Η λαϊκή αγανάκτηση να κατευθυνθεί στην πραγματική διέξοδο. (2011, 1 Ιουνίου).

Ριζοσπάστης. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=1/6/11&id=13568&pageNo=6>

Ιδιωτικοποίηση και ένταση των ταξικών φραγμών. (2005, 20 Δεκεμβρίου). *Ριζοσπάστης*.

Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=20/12/2005&pageNo=29>

Ιδρύθηκε η Νεολαία ΣΥΡΙΖΑ. (2013, 23 Δεκεμβρίου). *Η Αυγή*. Ανακτήθηκε 26

Οκτωβρίου, 2024, από https://www.avgi.gr/politiki/79810_idrythike-i-neolaia-syriza

Κάθε μέρα στο δρόμο: Να μην περάσει ο νόμος – πλαίσιο. (2006, 7 Ιουνίου).

Ριζοσπάστης. Ανακτήθηκε 18 Σεπτεμβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=7/6/06&id=6741&pageNo=12>

Κανέλλης, Γ. (2011, 22 Μαΐου). Φοιτητικές Εκλογές 2011 – Αποτελέσματα και

Συμπεράσματα. *Ξεκίνημα*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από

<https://xekinima.org/foititikes-ekloges-2011-apotelesmata-kai-symperasmat/>

Καρανάτση, Ε. (2001, 13 Ιουλίου). Στην Γένοβα στις Παγκοσμιοποίησης. *Η Καθημερινή*.

Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2023, από

<https://www.kathimerini.gr/society/96133/sti-genova-kata-tis-pagkosmiopoiisis/>

Κουκουμάκας, Κ. (2010, 30 Μαρτίου). 300.000 ευρώ αποζημίωση για την ζαρντινιέρα).

Τα Νέα. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.tanea.gr/2010/03/30/greece/300-000-eyrw-apozimiwsi-gia-ti-zarntiniera>

Λακάσας, Α. (2005, 1 Ιανουαρίου). Παιδεία – Εθνικός διάλογος για όλα ξεκινά το 2005.

Η Καθημερινή. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.kathimerini.gr/politics/205157/paideia-ethnikos-dialogos-gia-ola-xekina-to-2005/>

Λακάσας, Α. (2006, 19 Σεπτεμβρίου). Απεργία Δασκάλων αγωνία γονέων. *Η*

Καθημερινή. Ανακτήθηκε από,

<https://www.kathimerini.gr/society/262769/apergia-daskalon-agonia-goneon/>

Μακρίδης, Π. (2015, 25 Μαΐου). Αγανακτισμένοι – διαδρομή και πολιτικά διδάγματα.

Ξεκίνημα. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από [https://xekinima.org/4-](https://xekinima.org/4-xronia-apo-to-ksespasma-toy-kinimatos-ton-aganaktisme/)

[xronia-apo-to-ksespasma-toy-kinimatos-ton-aganaktisme/](https://xekinima.org/4-xronia-apo-to-ksespasma-toy-kinimatos-ton-aganaktisme/)

Μαραγκουδάκης, Σ. (2018, 5 Δεκεμβρίου). Δεκέμβρης 2008: Εξεγερτική έκρηξη με τη

σφραγίδα της νεολαίας. *PRIN*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2024, από

<https://prin.gr/2018/12/%CE%B4%CE%B5%CE%BA%CE%AD%CE%BC%CE%B2%CF%81%CE%B7%CF%82-2008->

[%CE%B5%CE%BE%CE%B5%CE%B3%CE%B5%CF%81%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%AD%CE%BA%CF%81%CE%B7%CE%BE%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%86/](#)

Μιχαηλίδης, Σ. (2016, 22 Μαρτίου). Πώς η Γαλλία πυροδότησε στις καταλήψεις το 2006. *Εργατική Αλληλεγγύη*. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από <https://ergatiki.gr/article.php?id=13447&issue=1216>

Νικολάου, Γ. (2024, 22 Ιανουαρίου). Το «κίνημα του άρθρου 16» – Τι έγινε το καλοκαίρι του 2006 και τον χειμώνα του 2007;. *Ξεκίνημα*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://xekinima.org/to-kinima-toy-arthroy-16-ti-egine-to-kalokairi-toy-2006-kai-ton-cheimona-toy-2007/>

ΝΟΤΑΤΡΙΓΚΑ. (2008, 11 Νοεμβρίου). Τραυματισμένη η ΔΑΠ – ελαφρά αύξηση στις αριστερές παρατάξεις. *Το Βήμα*. Ανακτήθηκε 6 Δεκεμβρίου, 2024, από <https://www.tovima.gr/2008/11/25/archive/traymatismeni-i-dap-elaфра-ayksisistis-aristeres-paratakseis/>

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΝ: Μαζί με στις εργάτες! Μέχρι τη νίκη!. (2011, 21 Σεπτεμβρίου). *Εργατική Αλληλεγγύη*. Ανακτήθηκε 30 Οκτωβρίου, 2024, από <https://ergatiki.gr/article.php?id=2900&issue=986>

Πανταζοπούλου, Έ. (2014, 13 Δεκεμβρίου). Έξι χρόνια από τη δολοφονία του Αλέξη: Ο Δεκέμβρης προάγγελος ξεσηκωμού. *Εργατική Αλληλεγγύη*. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από <https://ergatiki.gr/article.php?id=10893&issue=1150>

Παπαματθαίου, Μ. (2011, 2 Ιουλίου). Άννα Διαμαντοπούλου: «Πτυχίο στα τρία χρόνια, τέλος οι αιώνιοι φοιτητές». *Το Βήμα*. Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2024, από <https://www.tovima.gr/2011/07/02/politics/anna-diamantopoyloy-ptyxio-sta-tria-xronia-telos-oi-aiwnioi-foitites/>

Παπανικόπουλος, Δ., (2021, 30 Μαΐου). 2011-2021: Από το κίνημα των πλατειών στις ψηφιακές πλατείες. *Η Εποχή*. Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.epohi.gr/article/39916/2011-2021-apo-to-kinhma-ton-plateion-stis-pshfiakes-plateies>

Πίττας, Γ. (2020, 2 Δεκεμβρίου). Οι μέρες του Αλέξη. *Εργατική Αλληλεγγύη*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://ergatiki.gr/article.php?id=23268&issue=1450>

Σιδέρης, Γ. (2011, 11 Σεπτεμβρίου). Για την πορεία των κινητοποιήσεων στο φοιτητικό - σπουδαστικό κίνημα. *Ο Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 22 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=6429618&textCriteriaClause=%2B%CE%A6%CE%9F%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F+%2B%CE%9A%CE%99%CE%9D%CE%97%CE%9C%CE%91+%2B2011>

Στο πνεύμα του νέου νόμου! . (2011, 1 Σεπτεμβρίου). *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=6413609&textCriteriaClause=%2B%CE%A6%CE%9F%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F+%2B%CE%9A%CE%99%CE%9D%CE%97%CE%9C%CE%91+%2B2011>

Στους δρόμους και σήμερα για την Παιδεία. (2006. 5 Οκτωβρίου). *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=5/10/06&id=6866&pageNo=6>.

Συνέντευξη: 10 χρόνια από τη μεγάλη απεργία των δασκάλων. (2016, 13 Σεπτεμβρίου). *Εργατική Αλληλεγγύη*. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2021, από <https://ergatiki.gr/article.php?id=14308&issue=1240>

Τα ιδιωτικά πανεπιστήμια και οι υποστηρικτές τους (2004, 5 Ιουνίου). *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 16 Οκτωβρίου, 2024, από <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=2357016>

Τασούλας, Β. (2006, 28 Μαΐου). Για την αντιπαράθεση στο φοιτητικό-σπουδαστικό κίνημα. *Ριζοσπάστης*. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=3393157>

Τι δείχνει το Σύνταγμα για την Αριστερά;. (2006, 1 Ιουνίου). Εργατική Αλληλεγγύη.

Ανακτήθηκε 15 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://ergatiki.gr/article.php?id=2308&issue=970>

Το ΠΑΜΕ σαλπίζει συναγερμό για την Παιδεία. (2006, 11 Ιουνίου). Ριζοσπάστης.

Ανακτήθηκε 16 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/story.do?id=3414521>

Τζιρίτας, Γ. (2005, 1 Μαρτίου). Δια Βίου Μάθηση. Εφημερίδα ΠΑΤΡΙΣ. Ανακτήθηκε 10

Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.csd.uoc.gr/~tziritas/papers/keimena/DiaBioy.pdf>

Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου από μια πολιτική που βλέπει εχθρό το λαό. (2008,

9 Δεκεμβρίου). Ριζοσπάστης. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://www.rizospastis.gr/page.do?publDate=9/12/08&id=10403&pageNo=10>

Ψαρράς, Δ. (2019, 2 Φεβρουαρίου). Άλλο «αγανακτισμένοι», άλλο ναζιστές. Εφημερίδα

των Συντακτών. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από

https://www.efsyn.gr/politiki/183856_allo-aganaktismenoi-allo-nazistes

3. Διαδικτυακοί τόποι

Αγραφιώτου, Μ. (2021). *Γένοβα 2001: Οι τρεις ημέρες που συγκλόνισαν τον κόσμο*.

Ανακτήθηκε 24 Αυγούστου, 2024, από [https://thepressproject.gr/genova-2001-](https://thepressproject.gr/genova-2001-oi-treis-imeres-pou-sygklonisan-ton-kosmo/)

[oi-treis-imeres-pou-sygklonisan-ton-kosmo/](https://thepressproject.gr/genova-2001-oi-treis-imeres-pou-sygklonisan-ton-kosmo/)

Ανακοίνωση της νΚΑ για τα αποτελέσματα των φοιτητικών εκλογών 2012. (2012, 17

Μαΐου). Ανακτήθηκε από [https://nka.gr/anakoinosi-tis-nka-gia-ta-apotelesmata-](https://nka.gr/anakoinosi-tis-nka-gia-ta-apotelesmata-ton-foititikon-eklogon-2012/)

[ton-foititikon-eklogon-2012/](https://nka.gr/anakoinosi-tis-nka-gia-ta-apotelesmata-ton-foititikon-eklogon-2012/)

Αποτελέσματα Εκλογών 2004. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από

<https://ekloges-prev.singularlogic.eu/voul2004/el/index.htm>

Δεμέτης, Χ. (2016). *Μια φορά κι έναν καιρό, ήταν οι Αγανακτισμένοι*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://www.news247.gr/gnomes/mia-fora-ki-enan-kairo-itan-oi-aganaktismenoi/>

Διαμαρτυρία και πανό κατά την ομιλία Στυλιανίδη. (2008, 4 Σεπτεμβρίου) Ανακτήθηκε από <https://syriaza.gr/diamartyria-kai-pano-kata-thn-omilia-stylianidh/>

Θεματική Επιτροπή Παιδείας ΣΥΡΙΖΑ. (2011, 27 Ιουλίου). *Η κατάθεση του νομοσχεδίου Διαμαντοπούλου υποθηκεύει το μέλλον των ελληνικών ΑΕΙ και της νέας γενιάς φοιτητών και επιστημόνων. ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΑΣΕΙ!*. Ανακτήθηκε από <http://www.syn.gr/gr/keimeno.php?id=2390>

Λιοσάτος, Α. (2017, 2 Φεβρουαρίου). *Δέκα χρόνια από το κίνημα του άρθρου 16: Μια μάχη που έγραψε ιστορία*. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2024, από <https://rproject.gr/article/deka-hronia-apo-kinima-toy-arthroy-16-mia-mahi-poy-egrapse-istoria>

Λυκουργιάς, Θ. (2021). *Η μεγάλη μάχη της Παιδείας το 2006-07*. Ανακτήθηκε 12 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://dea.org.gr/%CE%B7-%CE%BC%CE%B5%CE%B3%CE%AC%CE%BB%CE%B7-%CE%BC%CE%AC%CF%87%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%BF-2006-07>

Μέλη Λαϊκής Ενότητας. (2016). *Συλλογικό κείμενο: Απολογισμός της εμπειρίας του ΣΥΡΙΖΑ 2010-2015. Η ανάγκη μιας βαθειάς τομής ιστορικά και πολιτικά*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2024, από <https://www.ektogrammis.gr/website/apologismos-tis-empeirias-toy-syriaza-2010-2015-i-anagki-mias-vatheias-tomis-istorika-kai>

Ομιλία του Προέδρου της Κ.Ο. του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Αλέκου Αλαβάνου κατά τη συζήτηση στη Βουλή για τη Συνταγματική Αναθεώρηση. (2006, 29 Ιουνίου). Ανακτήθηκε από <http://www.syn.gr/gr/keimeno.php?id=5607>

Πετυχημένο το Εκπαιδευτικό συλλαλητήριο στην Αθήνα. (2005, 21 Ιανουαρίου).

Ανακτήθηκε από, <https://athens.indymedia.org/post/314293/>

Το ΚΚΕ απορρίπτει τον εθνικό διάλογο για την παιδεία. (2005, 21 Ιανουαρίου).

Ανακτήθηκε από <https://www.in.gr/2005/01/20/greece/aporriptei-to-kke-ton-ethniko-dialogo-gia-tin-paideia/>

Φοιτητές χτίζουν το γραφείο του προέδρου του ΕΣΥΠ. (2005, 20 Ιανουαρίου).

Ανακτήθηκε από <https://athens.indymedia.org/post/313993/>

Ξενόγλωσση

Kornetis, K. (2010). No More Heroes? Rejection and Reverberation of the Past in the 2008 Events in Greece. *Journal of Modern Greek Studies*, Volume 28, Number 2, October 2010, pp. 173-197. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024, από https://www.academia.edu/2249610/No_More_Heroes_Rejection_and_Reverberation_of_the_Past_in_the_2008_Events_in_Greece

Madej, M. Drałus, D. Wichłacz, M. SOCIAL MOVEMENTS AND POLITICAL PARTIES: COOPERATION AND CONFLICT. *Athenaum.Polish Political Science Studies*, vol. 80(4)/2023, pp. 95–116. Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου, 2024 από <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/apsp/80/apsp8006.pdf>

Psimitis, M. (2011). Collective Identities versus social exclusion: The December 2008. Greek youth movement. *The Greek Review of Social Research, special issue 136 C', 2011*, 111-133. Ανακτήθηκε 12 Οκτωβρίου, 2024, από <https://doi.org/10.12681/grsr.46>

Tarrow, S. (2011). *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*. 3η έκδοση, Cambridge/Νέα Υόρκη: Cambridge University Press.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ (ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ, ΣΥΡΙΖΑ, 2008-2012).

Το παρακάτω Χρονολόγιο έχει ανακτηθεί από τις ιστοσελίδες του Συνασπισμού των Κινήματων και της Οικολογίας (<http://www.syn.gr/>) και από του ΣΥΡΙΖΑ (<https://syrizagr.org/>). Ενδεικτικά αφετηρία είναι η επομένη της δολοφονίας του μαθητή Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου και φτάνει μέχρι και το 2012 την επομένη της ανάδειξης του ΣΥΡΙΖΑ σε κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Το παρόν Χρονολόγιο μας βοήθησε να κατανοήσουμε την κινηματική δυναμική του ΣΥΡΙΖΑ την περίοδο που παρουσίασε και εκλογική άνοδο.

07/12/2008

- Ανακοίνωση Τύπου του ΣΥΡΙΖΑ (7/12/2008, 2 π.μ.) για τη δολοφονία του 16χρονου στα Εξάρχεια, παρομοιάζει την χώρα ως εμπόλεμη ζώνη με την αστυνομία να δολοφονεί ανενόχλητη.
- Μετά τα πρώτα επεισόδια αστυνομικής βίας στο κέντρο της Αθήνας (Ομόνοια) το Γραφείο Τύπου ΣΥΝ δηλώνει. «ΓΕΜΙΣΕ ΖΑΡΝΤΙΝΙΕΡΕΣ Η ΟΜΟΝΟΙΑ»
- Δηλώσεις Α.Καρίτζη στο «Κόκκινο 105.5». Τοποθετείται σχετικά με τη δολοφονία του ανήλικου και για τις δηλώσεις του υπουργού εσωτερικών
- Τοποθέτηση του προέδρου στις κ.ο του ΣΥΡΙΖΑ Αλέκου Αλαβάνου κατά της αστυνομικής βίας που κόστισε την ζωή στον 15χρονο.
- Κάλεσμα ΣΥΡΙΖΑ προς την νεολαία, σε συλλαλητήριο διαμαρτυρίας για τη δολοφονία του 15χρονου, Δευτέρα 18:00, ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ
- Η Νεολαία ΣΥΝ καλεί στο συλλαλητήριο όλους τους νέους και νέες με το σύνθημα «Το κράτος δολοφονεί. Πρέπει να τους σταματήσουμε»

08/12/2008

- Ανακοίνωση στις Νομαρχιακές Α' Αθήνας του ΣΥΝ και στις Π.Κ. Εξαρχείων για τη δολοφονία του 15χρονου μαθητή
- Δηλώσεις του προέδρου του ΣΥΝ Αλέξη Τσίπρα με κεντρικό μήνυμα ότι πρέπει να σταματήσει η πολιτική που ενοχοποιεί τους κοινωνικούς αγώνες της νεολαίας.
- Δήλωση Θανάση Περδικάρη, Γραμματέα Ν.Ε. ΣΥΝ Λευκάδας, μέλους στις Γραμματείες του ΣΥΡΙΖΑ, στην εφημερίδα «ΛΕΥΚΑΔΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ» με αφορμή στις κινητοποιήσεις των μαθητών στις Λευκάδας
- Επίκαιρη ερώτηση του προέδρου της κ.ο του ΣΥΡΙΖΑ Αλέκου Αλαβάνου στον υπουργό Εσωτερικών για την εν ψυχρώ δολοφονία του 15χρονου μαθητή

09/12/2008

- Ανακοίνωση ΠΓ ΣΥΝ- Απάντηση στις δηλώσεις της Αλέκας Παπαρήγα για υπόθαλψη των κουκουλοφόρων από τον ΣΥΡΙΖΑ. «Η ηγεσία του ΚΚΕ κατέχει το ρόλο του θλιβερού συκοφάντη.
- Ανακοίνωση και της γραμματείας του ΣΥΡΙΖΑ σχετικά με στις σημερινές δηλώσεις στις κυρίας Παπαρήγα
- Μήνυμα υποστήριξης και συμπαράστασης στην ελληνική κοινωνία και τον ΣΥΝ από το κόμμα Ευρωπαϊκής Αριστεράς.

11/12/2008

- Με αφορμή σημερινές δηλώσεις Καρατζαφέρη και τους υπαινιγμούς προς τον ΣΥΡΙΖΑ στη βουλή, το Γραφείο Τύπου του ΣΥΝ τονίζει: Η στοχοποίηση του ΣΥΡΙΖΑ είναι επικίνδυνο παιχνίδι και υπονομεύει την δημοκρατία.
- Συνέντευξη Τύπου, που παραχώρησε σήμερα στην Πάτρα, ο Πρόεδρος στις Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ Αλέκος Αλαβάνος, κεντρικό θέμα τα γεγονότα με την δολοφονία του 15χρονου μαθητή.
- Στο ίδιο μοτίβο και η ομιλία του προέδρου του ΣΥΝ, Αλέξη Τσίπρα, στη Μυτιλήνη. Ο Αλέξης Τσίπρας τονίζει πως η κοινωνία έχει ξεσηκωθεί.

- Ο ευρωβουλευτής του ΣΥΝ Δημήτρης Παπαδημούλης, μιλώντας σήμερα στο ραδιόφωνο 9,84 (Β. Πάικος -Αγγ. Μοσχοβάς) για στις πρόσφατες εξελίξεις, δήλωσε, μεταξύ άλλων:
- Μηνύματα συμπαράστασης έρχονται από την Ευρώπη προς τον ΣΥΡΙΖΑ και τον Συνασπισμό για τον αγώνα τους και την στάση τους μετά την δολοφονία. Από Τσεχία, Ιταλία, Φινλανδία, Μεγάλη Βρετανία κόμματα, κινήματα και μεμονωμένοι πολίτες στέλνουν την συμπαράσταση τους.

13/12/2008

- Δήλωση του Α. Καρίτζη, υπεύθυνου του Γρ.Τύπου του ΣΥΝ, σχετικά με τη σημερινή παρέμβαση του Αρχιεπισκόπου για την έκρηξη στις γενιάς στη χώρα. Παρά την διαφορετική προσέγγιση υπάρχει η διάθεση της κατανόησης της νέας γενιάς.
- Δήλωση Δ.Παπαδημούλη για στις τελευταίες συκοφαντικές επιθέσεις από το Μέγαρο Μαξίμου και την άκρα δεξιά εναντίον του ΣΥΡΙΖΑ

17/12/2008

- Ανοιχτή συνάντηση-συζήτηση στις Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ με εκπροσώπους 15μελών Συμβουλίων Γυμνασίων και Λυκείων
- Το Γραφείο Τύπου ΣΥΡΙΖΑ και του τμήμα παιδείας του ΣΥΝ απευθύνει κάλεσμα στην εκπαιδευτική κοινότητα για το πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο την Πέμπτη 18/12 στα Προπύλαια 12μμ.

22/12/2008

- Συνέντευξη τύπου ΣΥΡΙΖΑ – Παρουσίαση 15 σημείων -στόχων πάλης- αναφορές στην νεολαία

29/12/2008

- Δηλώσεις από το τμήμα παιδείας του ΣΥΝ για το περιεχόμενο της συζήτησης Πρωθυπουργού και υπουργού Παιδείας.

«Όταν οι σφαίρες αφαιρούν μαθητικές ζωές, η ένοχη κυβέρνηση Καραμανλή, αναγνωρίζοντας την ηθική νίκη στις νεολαίας, καταφεύγει σε ένα διάλογο προσχηματικό, πυροσβεστικό και παραπλανητικό.»

31/12/2008

- Πρωτοχρονιάτικο μήνυμα Κεντρικής Πολιτικής Επιτροπής του Συνασπισμού
«.....Ιδιαίτερα το φετινό Δεκέμβρη γίναμε μάρτυρες μιας πρωτόγνωρης νεολαιίστικης εξέγερσης με αφορμή την δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου. Το μήνυμα των τελευταίων νεολαιίστικων κινητοποιήσεων είναι σαφές και στις κάθε κατεύθυνση. Οι νέοι σήμερα διεκδικούν αλλαγές στη ζωή στις, στην εκπαίδευση, αρνούνται την εργασιακή επισφάλεια, αντιμάχονται τον αυταρχισμό του κράτους...»

07/01/2009

- Ανακοίνωση ΣΥΡΙΖΑ για το πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο στις 9/1/2009
«Το πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο είναι και πανεργατικό, όλοι στα Προπύλαια 9 Γενάρη και ώρα 12.00μμ

- Δηλώσεις Αλέκου Αλαβάνου για την πρωτοφανή ρίψη χημικών κατά την διάρκεια του πανεκπαιδευτικού συλλαλητηρίου. Αλ. Αλαβάνος: πρόκειται να μπει και ο στρατός στην αντιμετώπιση του κινήματος της νεολαίας;
Ακολουθεί το απόσπασμα από τις δηλώσεις του.

«..... Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος για την υγεία από την χρήση όλων αυτών των χημικών ουσιών, και μάλιστα καινούριας γενιάς που εμφανίστηκε αυτές στις ημέρες, δακρυγόνων, ασφυξιογόνων κ.λπ.....από τον Υπ. Εθνικής Άμυνας σήμερα»

09/01/2009

- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΣΥΝ – Καταγγελία για την επίδειξη δύναμης της αστυνομίας σε φοιτητές

10/01/2009

- Δήλωση του Προέδρου στις Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ Αλ. Αλαβάνου σχετικά με τα χθεσινά επεισόδια

«Η χθεσινή νέα απρόκλητη επίθεση αστυνομικών δυνάμεων εναντίον διαδηλωτών, μετά τη λήξη του ειρηνικού πανεκπαιδευτικού συλλαλητηρίου, οι ξυλοδαρμοί και οι τυφλές συλλήψεις επαναθέτουν με κατεπείγοντα τρόπο το θέμα στις δημοκρατικής αναδιοργάνωσης στις Αστυνομίες..... στις τα κοινοβουλευτικά κόμματα.»

1/01/2009

- Ανακοίνωση στις Πολιτικής Γραμματείας του ΣΥΝ για στις πολιτικές εξελίξεις και την έκρηξη νέας γενιάς

23/01/2009

- Ο ΣΥΡΙΖΑ ανοίγει το διάλογο για την παιδεία στην κοινωνία μπροστά στην προ ημερησίας διάταξη Συζήτηση στη Βουλή για θέματα Παιδείας

17/03/2009

- Ο Αλέκος Αλαβάνος σε επιστολή προς τον πρωθυπουργό εκφράζει την ανάγκη ανασυγκρότησης του φοιτητικού κινήματος και της ΕΦΕΕ

21/3/2009

- Δήλωση Α. Καρίτζη, υπεύθυνου Τύπου του ΣΥΝ για την παρέμβαση Σανιδά για στις καταλήψεις

24/04/2009

- Συνοδός ΚΕΑ - «Ευρωπαϊκό μανιφέστο για την εκπαίδευση»

Στις 16 Απριλίου 2009, στη συνεδρίαση στις Εκτελεστικής Επιτροπής του Κόμματος Ευρωπαϊκή Αριστερά στη Ρώμη, παρουσιάστηκε «Το Ευρωπαϊκό μανιφέστο στις εκπαίδευσης: Για μια εκπαίδευση στην υπηρεσία στις ανθρώπινης χειραφέτησης.» Το ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ η παρουσία της Ελλάδος στο μανιφέστο

14/05/2009

- Ανακοίνωση στις Αριστερές Ενότητες – Φοιτητικές και Σπουδαστικές Εκλογές 2009: Αποτίμηση των εκλογών. Η ριζοσπαστική αριστερά πρωταγωνιστεί στα πράγματα

10/06/2009

- Ανακοίνωση της Ανανεωτικής Πτέρυγας του ΣΥΝ - ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΡΟΦΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΗΤΤΑ- Το αποτέλεσμα των Ευρωεκλογών είναι απογοητευτικό για τον ΣΥΡΙΖΑ-

08/10/2009

- Εκτίμηση της Πολιτικής Γραμματείας του ΣΥΝ για το αποτέλεσμα των εκλογών της 4ης Οκτωβρίου 2009

05/12/2009

- Δήλωση του Γραμματέα στις ΚΠΕ του ΣΥΝ, Δημ. Βίτσα, με αφορμή τον έναν χρόνο από την δολοφονία του Αλ. Γρηγορόπουλου

«Ένα χρόνο μετά, η στυγνή δολοφονία του Αλέξανδρου «παραμένει χαραγμένη στο υποσυνείδητο στις κοινωνίες και των νέων». Ο ΣΥΝ πιστεύει πως η Νεολαία έχει λόγους που εξεγείρεται, που αγωνίζεται, που διεκδικεί. Είμαστε αλληλέγγυοι στις νεολαιίστικους αγώνες. Θέλουμε να καλέσουμε κάθε πολίτη, κάθε νέο και νέα στην αυριανή διαδήλωση και καθώς και σε αυτή στις Δευτέρας σε ένα μαζικό, ειρηνικό, διεκδικητικό συλλαλητήριο.»

06/12/2009

- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΣΥΝ για το σημερινό συλλαλητήριο με αφορμή τον ένα χρόνο από την δολοφονία του Γρηγορόπουλου. Το ΣΥΝ και ΣΥΡΙΖΑ πρωτοστατούν στο συλλαλητήριο
- Ανακοίνωση στις Γραμματείες του ΣΥΡΙΖΑ για το τριήμερο εκδηλώσεων μνήμης για τον έναν χρόνο από την δολοφονία του Αλ. Γρηγορόπουλου

8/12/2009

- Συνέντευξη του βουλευτή Δ.Παπαδημούλη στον ρ/σ Πρώτο Θέμα 9,89 (Μπ. Παπαπαναγιώτου), για τον απολογισμό των τριήμερων εκδηλώσεων και την στάση του κ. Χρυσοχοϊδη

11/02/2010

- Συζήτηση επίκαιρης ερώτησης του βουλευτή ΣΥΡΙΖΑ, Τ. Κουράκη για το πανεπιστημιακό άσυλο. Ο ΣΥΡΙΖΑ ενεργοποιείται σε θέματα παιδείας.

3/03/2010

- Ανοιχτό κάλεσμα ενότητας και δράσης, Όλοι και όλες στη συγκέντρωση διαμαρτυρίας στα Προπύλαια Πέμπτη 04/03 στις 6 μ.μ.

04/03/2010

- Συγκέντρωση διαμαρτυρίας για τα κυβερνητικά μέτρα, Πέμπτη, 4/3 στις 6:00 μμ, προπύλαια.

«Καλούμε τους εργαζόμενους, συνταξιούχους, ανέργους, νέες και νέους να συμμετάσχουν μαζικά και αγωνιστικά σε μία πρώτη συγκέντρωση διαμαρτυρίας ενάντια στα αντεργατικά κυβερνητικά μέτρα μείωσης των μισθών, παγώματος των συντάξεων, αύξησης των έμμεσων φόρων, που διοργανώνουν τα πρωτοβάθμια σωματεία στην Αθήνα την Πέμπτη, 4/3, στις 6 το απόγευμα στα Προπύλαια.» Οι αγωνιστικές προσκλήσεις του ΣΥΡΙΖΑ απευθύνονται πάντα στους νέους.

08/03/2010

- 8 Μάρτη 2010 - 100 χρόνια αγώνων για την Ισότητα των Φύλων

Μήνυμα του Συνασπισμού για την παγκόσμια ημέρα της γυναίκας

11/03/2010

- 13-14/3, Εκπαιδευτικό συνέδριο Τμήματος Παιδείας του ΣΥΝ

Η ουτοπία του σήμερα είναι το σχολείο του αύριο

7/03/2010

- Ανακοίνωση Επιτροπής Δικαιωμάτων ΣΥΡΙΖΑ για την προσωρινή κράτηση του Μάριου Ζ. και το θεσμικό πλαίσιο του κουκουλονόμου.

«Ζητούμε την άμεση αποφυλάκιση και την απαλλαγή του Μάριου Ζ., καθώς και τη διερεύνηση τυχόν ευθυνών για όλους όσους προέβησαν στη σύλληψη του δίχως κανένα αποδεικτικό στοιχείο.»

21/03/2010

- Ανακοίνωση Επιτροπής Δικαιωμάτων ΣΥΡΙΖΑ για την Παγκόσμια Ημέρα για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων

26/03/2010

- Απαράδεκτες διακρίσεις σε βάρος μαθητών/μαθητριών μεταναστευτικής καταγωγής

Ανακοίνωση του Τμήματος Παιδείας του ΣΥΝ. Στήριξη στους μετανάστες

20/04/2010

- Δήλωση του βουλευτή ΣΥΡΙΖΑ, Μιχ.Κριτσωτάκη για τη σύλληψη Παλαιστίνιου φοιτητή των ΤΕΙ

01/05/2010

- ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΥΡΙΖΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Συμμετοχή του Προέδρου της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα στην απεργιακή συγκέντρωση της Πρωτομαγιάς

21/05/2010

- Συνάντηση βουλευτών ΣΥΡΙΖΑ με τον Υπ. Προστασίας του Πολίτη Διαμαρτυρία για προληπτικές συλλήψεις και προσαγωγές πολιτών

Ενημέρωση από το Γραφείο Τύπου. Οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ, Βασίλης Μουλόπουλος, Ηρώ Διώτη, Θεodorής Δρίτσας και Τάσος Κουράκης συναντήθηκαν σήμερα, με τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, κ. Μιχ. Χρυσόχοϊδη. Ζήτησαν επίσης εξηγήσεις για την πολιτική του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη στα θέματα αντιμετώπισης συλλαλητηρίων, απεργιών και διαδηλώσεων και το δημοκρατικό και κατοχυρωμένο τους συνταγματικό δικαίωμα του συνέρχεσθαι. Οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ προειδοποίησαν ότι τέτοιες πρακτικές δεν θα γίνουν στο μέλλον ανεκτές.

31/05/2010

- Ανακοίνωση γραφείου τύπου ΣΥΡΙΖΑ για τη δολοφονική επίθεση του Ισραήλ σε πολίτες που μετέφεραν ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα - κάλεσμα σε συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας σε Αθηνά και Θεσσαλονίκη

18/06/2010

- 21-27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2010 ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ- ΜΕΡΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ

7/07/2010

Ανακοίνωση Τμήματος Παιδείας του ΣΥΝ - Οι προτάσεις Διαμαντοπούλου για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

27/09/2010

- Σχόλιο του Γραφείου Τύπου του ΣΥΝ σχετικά με τις εξαγγελίες της κυβέρνησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Γραφείο Τύπου :*«Η παρουσία των μάνατζερ και των διορισμένων ΔΣ, η υποχρηματοδότηση και η εισαγωγή των διδάκτρων, η εκβίαση των ιδρυμάτων να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα αλλάζουν δραματικά τον δημόσιο χαρακτήρα*

των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Η πανεπιστημιακή κοινότητα και ολόκληρη η ελληνική κοινωνία θα αντισταθεί στην προσπάθεια της πλήρους μετάλλαξης και μετατροπής του δημόσιου πανεπιστημίου σε ένα αγοραίο μηχανισμό παροχής υπηρεσιών κατάρτισης.»

02/10/2010

- Ομιλία του Προέδρου του Συνασπισμού Αλέξη Τσίπρα στο Φεστιβάλ της Νεολαίας Συνασπισμού στο Άλσος Γουδί-Εκτενής αναφορά στους αγώνες της νεολαίας.

07/10/2010

- Συνάντηση του Προέδρου της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα με την Υπ. Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Άννα Διαμαντοπούλου –Δεν υπάρχουν σημεία σύγκλισης

13/10/2010

- Ανακοίνωση του Τμήματος Παιδείας σχετικά με πρόσφατα φαινόμενα αστυνομοκρατίας στα σχολεία- Παρουσία αστυνομικών σε καταλήψεις σχολείων

«Δεν έχει καμία δουλειά η αστυνομία στα σχολεία»

23/11/2010

- Πρωτοφανής αστυνομική βία και αυθαιρεσία σε ειρηνική εκδήλωση διαμαρτυρίας 100 ακτιβιστών της Αυτόνομης Παρέμβασης και Νεολαίας ΣΥΝ. Μάρτυρες της αστυνομικής βίας και τα ΜΜΕ. Κατηγορίες από τον Παναγιώτη Λαφαζάνη προς την κυβέρνηση, που θεωρεί υπεύθυνη για την αυθαιρεσία της αστυνομίας και τις σκοτεινές μέρες που έρχονται.

05/12/2010

- Συνέντευξη του Προέδρου της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλ. Τσίπρα, στην «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», επιβεβαιώνει πως οι λαϊκοί αγώνες δεν θα σταματήσουν
- Για την 2η θλιβερή επέτειο της εν ψυχρώ δολοφονίας του Έλληνα δεκαπεντάχρονου μαθητή, Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου, από την Ελληνική Αστυνομία. Η Ευρωπαϊκή Αριστερά στηρίζει τα νεολαιίστικα κινήματα σε όλη την Ευρώπη και στην Ελλάδα.

08/12/2010

- Ανακοίνωση του Τμήματος Δικαιωμάτων του ΣΥΝ για τη δίκη στη Λάρισα των συλληφθέντων του Δεκέμβρη 2008- Το ΣΥΝ και ΣΥΡΙΖΑ ζητούν την κατάργηση του τρομονόμου, και ζητούν την αποφυλάκιση και απαλλαγή των διωκόμενων. Δεν δέχονται τον νόμο που ποινικοποιεί τον αγώνα , ακόμα και την συνδικαλιστική δράση

14/12/2010

- Ανακοίνωση-Κάλεσμα Δικτύου Συνδικαλιστών Ριζοσπαστικής Αριστεράς: Απεργία- Διαδήλωση-Τετάρτη 15/12 προσυγκέντρωση Μουσείο, 10:30 πμ . Κάλεσμα σε εργαζόμενους και νεολαία να απαντήσουν με απεργίες, καταλήψεις, διαδηλώσεις στις αντιλαϊκές πολιτικές.

14/01/2011

- Συμπαράσταση στο ΣΥΝ και ΣΥΡΙΖΑ από την Ουγγρική Αριστερά, ενάντια στη στοχοποίηση τους από τις δυνάμεις καταστολής του κράτους

26/01/2011

- Δηλώσεις του προέδρου της κ.ο του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξη Τσίπρα σχετικά με την απεργία πείνας των μεταναστών

02/02/2011

- Ομιλία του Προέδρου της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα, για την τροπολογία που κατέθεσε η Νέα Δημοκρατία σχετικά με το πανεπιστημιακό άσυλο

03/02/2011

- Ανακοίνωση του Τμήματος Παιδείας του ΣΥΝ σχετικά με την ανάγκη διαφύλαξης του δημοκρατικού χαρακτήρα και της λειτουργίας του δημόσιου Πανεπιστημίου

22/02/2011

- Ανακοίνωση-κάλεσμα του δικτύου συνδικαλιστών ριζοσπαστικής Αριστεράς για την απεργία της 23ης Φεβρουάριου-Το Τμήμα Παιδείας του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ καλεί σε επαγρύπνηση την ακαδημαϊκή κοινότητα, τον κόσμο της εκπαίδευσης και όλο τον ελληνικό λαό για τη διαφύλαξη του δημοκρατικού χαρακτήρα και της λειτουργίας του δημόσιου, δωρεάν και ακαδημαϊκού Πανεπιστημίου.

09/03/2011

- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΣΥΡΙΖΑ για τη λήξη της απεργίας πείνας των μεταναστών
- Επίκαιρη επερώτηση της κ.ο. του ΣΥΡΙΖΑ για την κυβερνητική πολιτική όσον αφορά την παιδεία

29/03/2011

- Όλοι και όλες στο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο στις 30 Μάρτη στα Προπύλαια - Ανακοίνωση ΣΥΡΙΖΑ -Αντίσταση στον αφανισμό του δημόσιου χαρακτήρα της παιδείας

18/04/2011

- Ανακοίνωση του Τμήματος Παιδείας του ΣΥΝ «Κραυγή αγωνίας από τα πανεπιστήμια»

03/05/2011

- Ένας χρόνος μνημόνιο: συγκέντρωση διαμαρτυρίας - Πέμπτη 5/5/2011, 19.00
Προπύλαια

12/05/2011

- Συμμετοχή στη συγκέντρωση εναντίον της αστυνομικής καταστολής σήμερα, 12/5, 6 μ.μ. στα Προπύλαια

30/05/2011

- Δήλωση Παν. Λαφαζάνη, Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου ΣΥΡΙΖΑ: Όλη η Αριστερά και κάθε αριστερός /ή στο Σύνταγμα και στις πλατείες στις χώρες! Οι «από πάνω» δεν μπορούν οι «από κάτω» δεν αντέχουν!

01/06/2011

- Δήλωση του Πάνου Σκουρλέτη, Εκπροσώπου Τύπου του ΣΥΝ, για τα νέα μέτρα, την κυβέρνηση και το κίνημα των αγανακτισμένων.

Χαρακτηριστικό σημείο στις δηλώσεις: *«Οι νέοι που καθημερινά πλημυρίζουν στις πλατείες, οι εργαζόμενοι που αγωνίζονται στις χώρους δουλειάς, η συντριπτική πλειοψηφία στις κοινωνίας απαιτούν: να μην περάσουν τα νέα μέτρα και το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα, να φύγουμε από το μνημόνιο. Διεκδικούν να έχουν λόγο για αυτά που στις αφορούν.»*

02/06/2011

- Συμμετοχή του Προέδρου στις Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλ. Τσίπρα, στην πανελλαδική συγκέντρωση εργαζομένων του Ο.Τ.Ε. – δηλώσεις

«Να υπερασπιστούμε τη δημόσια περιουσία. Να υπερασπιστούμε την κοινωνία. Η κυβέρνηση Παπανδρέου έχει μονάχα μια επιλογή αξιοπρέπειας. Να αποσυρθεί και να οδηγήσει τη χώρα με ομαλό τρόπο στη λαϊκή ετυμηγορία.»

03/06/2011

- Δήλωση του Προέδρου στις Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα

«Αύριο Κυριακή οι Έλληνες και οι Ελληνίδες στις πλατείες της χώρας, αλλά και οι άλλοι λαοί στις Ευρώπης, θα στείλουν το πιο ισχυρό μήνυμα αλλαγής. Στις μη λείψει κανείς από αυτή τη γιορτή στις δημοκρατίες και στις λαϊκής χειραφέτησης.»

05/06/2011

- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΣΥΝ για τα νέα μέτρα και στις κινητοποιήσεις

«Τα νέα μέτρα που συμφώνησε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με την τρόικα συνιστούν μια άνευ προηγουμένου επίθεση στις εργαζόμενους και τη νεολαία, την εργασία, την ανάπτυξη, το δημόσιο πλούτο και τα κοινωνικά αγαθά.»

07/06/2011

- Ανακοίνωση του Κόμματος Ευρωπαϊκής Αριστεράς: Οι πλατείες στην Ελλάδα διεκδικούν πραγματική δημοκρατία και κοινωνική δικαιοσύνη!

08/06/2011

- Συνέντευξη του Προέδρου στις Κοινοβουλευτικές Ομάδες του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα στο τηλεοπτικό κανάλι ΚΟΝΤΡΑ (7 Ιουνίου 2011), με αναφορές στους αγώνες των πολιτών και της νεολαίας

12/06/2011

- Σχόλιο του Γραφείου Τύπου του Συνασπισμού για τη συνέντευξη του Πρωθυπουργού στην εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» και στις κινητοποιήσεις των πολιτών

13/06/2011

- Δήλωση του Π. Σκουρλέτη, εκπροσώπου Τύπου του ΣΥΝ, για στις ευθύνες του δικομματισμού και στις συγκεντρώσεις του κινήματος των αγανακτισμένων
- Ανακοίνωση – Κάλесμα του Δικτύου Συνδικαλιστών Ριζοσπαστικής Αριστεράς για την πανελλαδική απεργία 15/06

15/06/2011

- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΣΥΡΙΖΑ για την προβοκάτσια στην Πλατεία Συντάγματος
- Δηλώσεις του προέδρου στις κ.ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα

16/06/2011

- Ανακοίνωση στις πολιτικής γραμματείας του ΣΥΝ για στις τελευταίες πολιτικές εξελίξεις

28/06/2011

- Ανακοίνωση του γραφείου τύπου του ΣΥΡΙΖΑ για τα επεισόδια στο Σύνταγμα

29/06/2011

- Ανακοίνωση του γραφείου τύπου του ΣΥΡΙΖΑ για τη σημερινή συγκέντρωση στο Σύνταγμα- Χαιρετισμός για τη μεγαλειώδη διαδήλωση

29/06/2011

- Κάλεσμα για συγκέντρωση σήμερα Πέμπτη 6 μμ στο Σύνταγμα

26/07/2011

- Τάσος Κουράκης: Η Βουλή συζητά για τους φοιτητές χωρίς στις φοιτητές.

27/07/2011

- Η κατάθεση του νομοσχεδίου Διαμαντοπούλου υποθηκεύει το μέλλον των ελληνικών ΑΕΙ και της νέας γενιάς φοιτητών και επιστημόνων. ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΑΣΕΙ!

29/07/2011

- Ανακοίνωση Επιτροπής Δικαιωμάτων ΣΥΡΙΖΑ για την εντεινόμενη προσπάθεια στις Κυβέρνησης και του Δήμου Αθηναίων να ξηλώσουν στις σκηνές των «αγανακτισμένων» από την Πλατεία Συντάγματος

30/07/2011

- Ανακοίνωση στις Επιτροπής Δικαιωμάτων του ΣΥΡΙΖΑ για την Πλατεία Συντάγματος

09/09/2011

- Σχόλιο Γραφείου Τύπου για την έναρξη στις σχολικής χρονιάς και στις ελλείψεις στα σχολεία

«..Οι εργαζόμενοι και η νεολαία, το πανεκπαιδευτικό κίνημα θα υπερασπιστεί τα κοινωνικά αγαθά, θα αγωνιστεί για πραγματικά δημόσια και δωρεάν εκπαίδευση και για την ανατροπή στις κυβέρνησης και στις πολιτικές στις.»

06/10/2011

- Αλληλεγγύη με το κίνημα των Αγανακτισμένων και την εβδομάδα δράσης στις Βρυξέλλες (08-15.10.2011)

13/10/2011

- Στις 15 Οκτωβρίου διαδήλωση για μια Ευρώπη, με δημοκρατία, αλληλεγγύη και κοινωνική πρόνοια. Από την Εκτελεστική επιτροπή του κόμματος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς

14/10/2011

- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΣΥΡΙΖΑ για τις αυριανές παγκόσμιες εκδηλώσεις στις πλατείες

«Το Σάββατο 15 Οκτωβρίου στο Σύνταγμα και σε όλες τις πλατείες και την Τετάρτη 19 και Πέμπτη 20 Οκτωβρίου στους δρόμους της απεργίας. Για να τους διώξουμε. Για να πάρουμε πίσω τις ζωές μας.»

20/10/2011

- Ανακοίνωση γραφείου τύπου για τις αγωνιστικές κινητοποιήσεις και τα επεισόδια στο Σύνταγμα

«Για δεύτερη συνεχή ημέρα το λαϊκό κίνημα, οι εργαζόμενοι, η νεολαία πλημμύρισαν το Σύνταγμα και με ειρηνικό, ενωτικό, μαζικό τρόπο έδωσαν απάντηση στην ανάληψη και κοινωνικά καταστροφική πολιτική της κυβέρνησης.....Ας δώσουμε όλοι και όλες τις δυνάμεις μας σ' αυτό το στόχο.»

21/10/2011

- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΣΥΡΙΖΑ - Η κυβέρνηση καταρρέει, οι αγώνες συνεχίζονται, η ώρα της ανατροπής της πλησιάζει

15/11/2011

- Μήνυμα ΣΥΡΙΖΑ για την επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου

«Η εξέγερση του 1973 είναι ένα ζωντανό παράδειγμα ανιδιοτέλειας και αγωνιστικής συλλογικής δράσης, πηγή έμπνευσης για μια ολόκληρη ζωή. Ζει στους αγώνες του σήμερα για δημοκρατία, ειρήνη, ισότητα και κοινωνική απελευθέρωση. Συνεχίζει να δείχνει το δρόμο για το πως ο λαός μπορεί να πιστέψει στις δυνάμεις του, να αμφισβητήσει τη λογική των μονόδρομων και να οργανώσει τις αντιστάσεις ενάντια στην καταπίεση και τον αυταρχισμό.»

05/12/2011

- Ανακοίνωση του γραφείου τύπου του ΣΥΡΙΖΑ για τα τρία χρόνια από τη δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου και τις αγωνιστικές κινητοποιήσεις της νεολαίας

02/01/2012

- Ο Δημήτρης Στρατούλης²⁰ σε συνέντευξή του στο ραδιόφωνο της ET3 δήλωσε μεταξύ άλλων: Η ελπίδα βρίσκεται στους κοινωνικούς αγώνες, στα κινήματα αλληλεγγύης και στην Αριστερά.
- Διημερίδα ΣΥΡΙΖΑ για την οικονομία: Παρασκευή 20 - Σάββατο 21 Ιανουαρίου, Νομική Σχολή - Αμφιθέατρο Παπαρρηγοπούλου, Σόλωνος 57 «Η καπιταλιστική κρίση και η απάντηση της Αριστεράς»

4/01/2012

- Δήλωση του Τ. Κουράκη με αφορμή την καθαίρεση του Πρύτανη και της Συγκλήτου της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών: Η αυθαιρεσία και ο αυταρχισμός του Υπουργείου Παιδείας απέναντι στα πανεπιστήμια έχει πλέον ξεπεράσει κάθε όριο.

²⁰ Ο Δημήτρης Στρατούλης ήταν τότε στέλεχος του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ, κι αργότερα εξελέγη βουλευτής με τον ΣΥΡΙΖΑ.

25/01/2012

- Ανακοίνωση Επιτροπής Δικαιωμάτων ΣΥΡΙΖΑ σχετικά με τις αντιδράσεις του Δήμου Σοφάδων στην ισότιμη εκπαιδευτική ένταξη των μαθητών Ρομά

02/02/2012

- Ανακοίνωση του τμήματος Παιδείας του ΣΥΝ για τις μεταρρυθμίσεις που αφορούν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το «νέο λύκειο».

06/02/2012

- Δευτέρα 6 Φεβρουαρίου – 18:00 στα Προπύλαια: συγκέντρωση ΣΥΡΙΖΑ κατά των νέων μέτρων κυβέρνησης και Τρόικας.

09/02/2012

- Δήλωση του κ. Αλέξη Τσίπρα, μετά τη συνάντηση με το Συντονιστικό της Συνόδου των Πρυτάνεων

Αλέξης Τσίπρας: «Η οικονομική κρίση δεν μπορεί να συμπαράσχει στην κατάρρευση δύο μείζονα συμβόλαια που κάνουν το πανεπιστήμιο κοινωνικό αγαθό και δημόσιο χώρο. Το Σύνταγμα, που ορίζει και διασφαλίζει την πανεπιστημιακή αυτονομία και την ακαδημαϊκή ελευθερία, καθώς και τη δημοκρατική ακαδημαϊκή παράδοση στη χώρα μας του ανοικτού, δημοκρατικού, συμμετοχικού πανεπιστημίου.»

10/02/2012

- Σύσκεψη αντιπροσωπειών πολιτικών οργανώσεων για να συντονιστούν οι προσπάθειες στήριξης της κοινωνικής αντίστασης. Συμμετείχαν οι αντιπροσωπίες των πολιτικών οργανώσεων: Άρμα Πολιτών, Ενωτική Κίνηση, Κοινωνική Αριστερά, Μέτωπο Αλληλεγγύης και Ανατροπής, Νέος Αγωνιστής, εκπρόσωπος της ανεξάρτητης βουλευτού Σοφίας Σακοράφα και ΣΥΡΙΖΑ.

13/02/2012

- Δήλωση του προέδρου της κο του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα, για τα επεισόδια στο κέντρο της Αθήνας, στήριξη στο κίνημα, ενάντια στην κρατική καταστολή που χτυπά διαδηλωτές διαδηλώνουν ειρηνικά.
- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΣΥΡΙΖΑ για τις χθεσινές μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις ενάντια στο νέο μνημόνιο

Κεντρικό μήνυμα, «Στις πλατείες σφραγίζοντας τις εξελίξεις»

14/02/2012

- Επίκαιρη ερώτηση του βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ, Δ.Παπαδημούλη: Τα στοιχεία της Eurostat για την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό στην Ελλάδα σοκάρουν

Δ. Παπαδημούλης: *«Η κυβερνητική πολιτική αυξάνει ακραία τη φτώχεια και συρρικνώνει το κοινωνικό κράτος»*

16/02/2012

- Σχόλιο του Γραφείου Τύπου του ΣΥΝ για τα κυβερνητικά σχέδια για τις διαδηλώσεις

Τα σχέδια της κυβέρνησης για νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις διαδηλώσεις έχουν ως μοναδικό σκοπό τη φίμωση της δοκιμαζόμενης κοινωνίας απέναντι στα μνημονιακά μέτρα.

22/02/2012

- Ανακοίνωση του Τμήματος Παιδείας του ΣΥΝ για τις σημερινές δηλώσεις Διαμαντοπούλου

Ο Συνασπισμός της Ριζοσπαστικής Αριστεράς θα βρεθεί δίπλα στην πανεπιστημιακή κοινότητα, τους διδάσκοντες, το διοικητικό και ερευνητικό προσωπικό, τους φοιτητές και σπουδαστές, στον αγώνα τους για την κατάργηση του νόμου – πλαισίου.

- Νέα συγκέντρωση στο Σύνταγμα Τετάρτη 22 Φλεβάρη 4μμ

29/02/2012

- Δηλώσεις του προέδρου της κ.ο. του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξη Τσίπρα μετά τη συνάντηση του με διεθνή αντιπροσωπεία συνδικαλιστών ακτιβιστών

01/03/2012

- Δήλωση της Ρένας Δούρου, μέλους της Π.Γ., υπεύθυνης ευρωπαϊκής πολιτικής του ΣΥΝ, για την έκρηξη της ανεργίας σε Ελλάδα και Ευρώπη, και στήριξη στις πανευρωπαϊκές κινητοποιήσεις αλληλεγγύης
- Ανακοίνωση Επιτροπής Δικαιωμάτων ΣΥΡΙΖΑ σχετικά με την αντιδημοκρατική πρόταση του δήμαρχου Καμίνη για αυστηροποίηση του θεσμικού πλαισίου των διαδηλώσεων

9/03/2012

- Ανακοίνωση του Τμήματος Παιδείας του ΣΥΝ σε σχέση με τις σημερινές δηλώσεις του Υπουργού Παιδείας- Το μήνυμα που στέλνει ο ΣΥΝ είναι η καταστροφική πολιτική της κυβέρνησης βάζει σε κίνδυνο το μέλλον του λαού και της νεολαίας.

26/03/2012

- Ανακοίνωση του Τμήματος Παιδείας του Συνασπισμού σε σχέση με το "κούρεμα" των αποθεματικών των ΑΕΙ και ΤΕΙ.

29/03/2012

- Τάσος Κουράκης: Το αυτονόητο για την λειτουργία των Πανεπιστημίων έπραξε ο Υπουργός Παιδείας σχετικά με την χρηματοδότησή τους

04/04/2012

- Τάσος Κουράκης: Οι τροπολογίες του Υπουργείου Παιδείας αφήνουν έκθετο τον κ. Μπαμπινιώτη στον κόσμο της εκπαίδευσης και τον ελληνικό λαό

06/04/2012

- Να μην καταργηθεί το μάθημα Πολιτική και Δίκαιο ως μάθημα υποχρεωτικής παιδείας και ως βασική συνταγματική επιταγή - Ερώτηση βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ προς τον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων

9/04/2012

- Σχετικά με την συκοφαντική επίθεση στο 18 ΑΝΩ

Στη συνέντευξη τύπου της Μονάδας Απεξάρτησης 18 Άνω του ΨΝΑ με αφορμή την επίθεση συκοφάντησης και απαξίωσής του έργου της, παραβρέθηκες ο Φ. Χρυσικός μέλος της Γραμματείας του Τμήματος Υγείας – Πρόνοιας του ΣΥΝ.

Απέναντι σε κάθε προσπάθεια κατασυκοφάντησης, απαξίωσης και διάλυσης δημόσιων κοινωνικών δομών, η απάντηση δίνεται με συλλογική αλληλεγγύη και αντίσταση».

20/04/2012

- Ανακοίνωση της Επιτροπής Δικαιωμάτων ΣΥΡΙΖΑ για τη σημερινή προεκλογική αστυνομική επιχείρηση στα Εξάρχεια

«Η αλληλεγγύη, όμως, δεν μπορεί να ποινικοποιηθεί -παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του δικομματισμού- και εμείς οι ενεργοί πολίτες, μέλη του ΣΥΡΙΖΑ, θα συνεχίζουμε να παλεύουμε για γειτονιές βιώσιμες, ανθρώπινες, φιλόξενες και αλληλέγγυες»

20/05/2012

- «ΟΛΟΙ-ΟΛΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ ΠΟΥ ΚΑΛΕΙ Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ 22/05 ΣΤΑ ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ, ΩΡΑ 6μμ»

25/05/2012

- Ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου για τον ένα χρόνο από το κίνημα των πλατειών. Οι πλατείες είναι ο καλύτερος οδηγός για το πώς πρέπει να προχωρήσει η Αριστερά από εδώ και πέρα.

17/06/2012

- ΔΗΛΩΣΗ ΑΛΕΞΗ ΤΣΙΠΡΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ απευθυνόμενος στις Ελληνίδες και τους Έλληνες, παρουσιάζει το αποτέλεσμα ως την επιβεβαίωση ότι ο ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί πια βασικό κομμάτι της λαϊκής προοδευτικής και αντιμνημονιακής πλειοψηφίας του κόσμου.